

Ett nytt bolag för rundradiosändningar

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

Huvudmannaskap för Rundradionatet

SOU

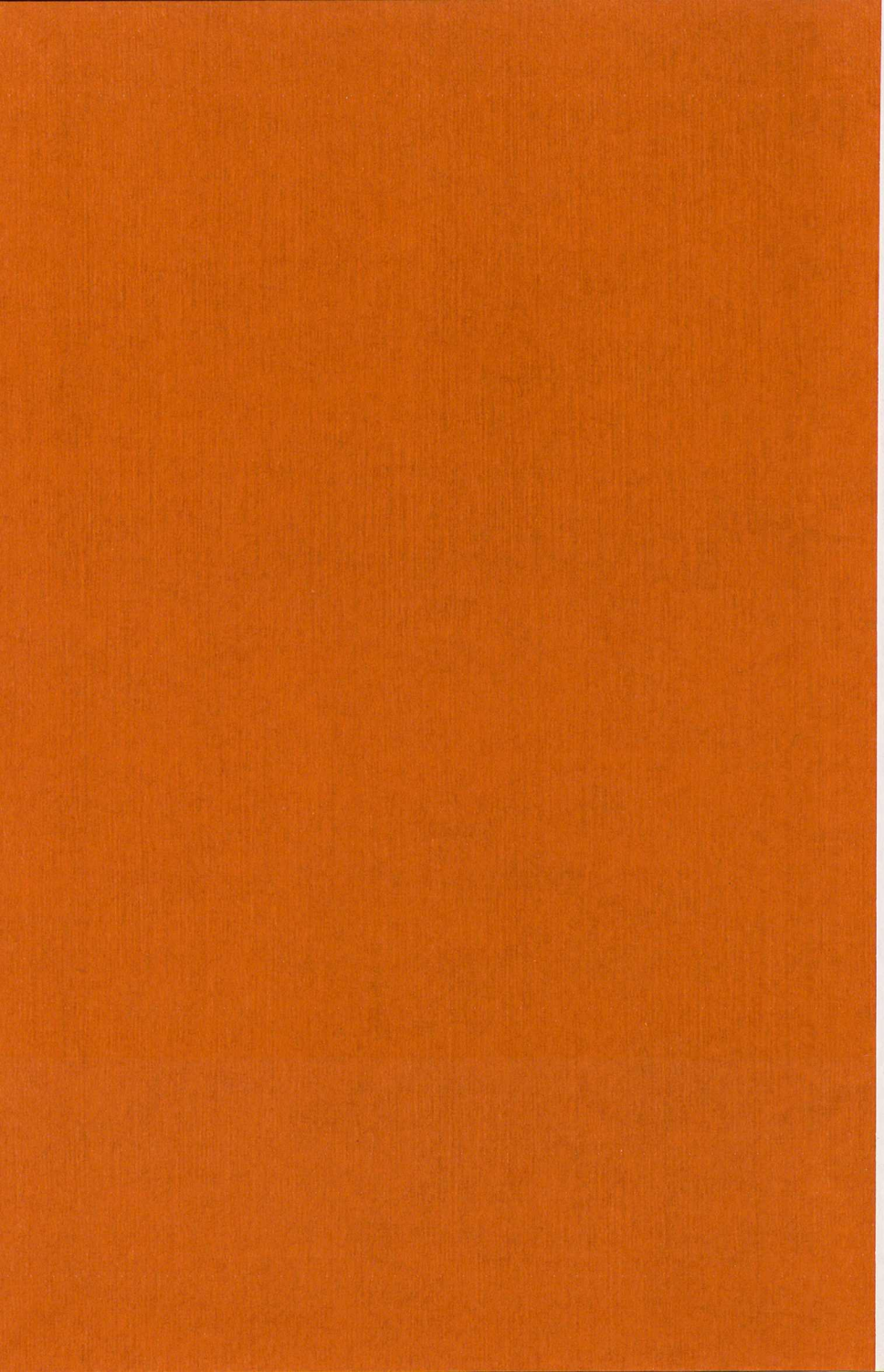
1992:10

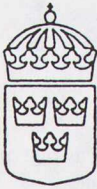
Ett nytt bolag för rundradiosändningar

Betänkande av utredningen om nytt
huvudmannaskap för rundradionätet

SOU

1992:10

Statens offentliga utredningar
1992:10
Kulturdepartementet

Ett nytt bolag för rundradiosändningar

Betänkande av utredningen om nytt huvudmannaskap för
rundradionätet
Stockholm 1992

SOU och Ds kan köpas från Allmänna Förlaget, som också på uppdrag av regeringskansliets förvaltningskontor ombesörjer remissutsändningar av dessa publikationer.

Adress: Allmänna Förlaget
Kundtjänst
106 47 Stockholm
Tel 08/739 96 30
Telefax: 08/739 95 48

Publikationerna kan också köpas i Informationsbokhandeln, Malmtorgsgatan 5, Stockholm.

REGERINGSKANSLIETS
OFFSETCENTRAL
Stockholm 1992

ISBN 91-38-10969-7
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för kulturdepartementet

SOU 1992: 10

Utredningen om nytt huvudmannaskap för rundradionätet överlämnar härmed sitt slutbetänkande - Ett nytt bolag för rundradiosändningar.

Som särskild utredare tillkallades genom beslut den 23 augusti 1991 direktören Birgitta Böhlin.

Sekretariatet har bestått av länskolinspektören Jan Persson.

Stockholm den 20 januari 1992

Birgitta Böhlin

/Jan Persson

1	Sammanfattning och förslag	9
1.1	Organisationsform	9
1.2	Frekvensfrågor	9
1.3	Internationell verksamhet	10
1.4	Beredskapsfrågor	10
1.5	Forskning och utveckling	10
1.6	Överföringar från Televerket Radio	11
1.6.1	Överföring av anläggningar och utrustning	11
1.6.2	Överföring av personal	12
1.7	Ekonomiska frågor	13
1.7.1	Avvecklingskostnader	13
1.7.2	Självkostnadsprincipen	14
1.7.3	Kompensation för gjorda investeringar	15
1.7.4	Medelsanvisning till Sveriges Radio AB	15
1.8	Den tekniska utveckling	16
2	Bildande av ny organisation	19
2.1	Olika organisationsformer	19
2.1.1	Alternativet myndighet	19
2.1.2	Alternativet affärsverk	19
2.1.3	Alternativet stiftelser	20
2.1.4	Vissa bolagsformer	21
2.1.5	Aktiebolagsformen	21
2.1.6	Utredningens förslag	21
2.2	Bolagshandlingar	21
2.3	Behovet av särskilda regler	22
2.3.1	Behov av lagstiftningsåtgärder m.m.	22
2.3.2	Avtal mellan staten och Radio Net AB	23
3	Samråd	25
3.1	Synpunkter på frekvensfrågorna	25
4	Verksamheter inom rundradionätet	27
4.1	Programdistribution	27

4.1.1	Ljudradiosändningar för riksradiation ..	27
4.1.2	Ljudradiosändningar för lokalradiation ..	28
4.1.3	Sändningar till utlandet	28
4.1.4	Närradiosändningar	29
4.1.5	TV-sändningar till allmänheten	29
4.1.5.1	Sveriges Television AB	29
4.1.5.2	Nordisk Television AB	30
4.1.6	Svensk-finskt televisionsutbyte	30
4.2	Programinsamling	30
4.3	Andra verksamheter	31
4.3.1	Radiotidningar till synskadade	31
4.3.2	Försvarsändamål	32
4.3.3	Direktvision	32
4.3.4	Satellitjänster	33
4.3.5	Radtex	33
4.3.6	Uthyrning av kapacitet	34
4.3.7	Tilläggsjänster till ljudradio och television	34
4.3.8	Övriga verksamheter	35
4.4	Internationell verksamhet	36
4.5	Beredskapsfrågor	37
4.6	Forskning och utveckling	40
5	Överföringar från Televerket Radio	43
5.1	Överföring av materiella resurser	43
5.1.1	Aktuella anläggningar och utrustning	43
5.1.2	Anläggningar och utrustning för distribution och programinsamling ..	44
5.1.2.1	Sändarstationer för TV och FM-ljud- radio	44
5.1.2.2	Radiolänkstationer. Radiolänk- och förbindelsenät	44
5.1.2.3	AM-stationer	46
5.1.3	Satellitstationer	47
5.1.4	Radiodrift- och rundradiocentralerna	47
5.1.5	Anläggningar och utrustning för andra verksamheter	48
5.2	Metoder och förslag för överföring av materiella resurser	48
5.3	Överföring av personella resurser	51
5.3.1	Personalen inom Televerket Radio ..	51

5.3.2	Teknisk service	52
5.3.2.1	Teknisk service enligt Televerket Radio	53
5.3.2.2	Teknisk service enligt Televerket Radio, affärsområdet rundradio	55
5.3.3	Förslag inom personalområdet	57
5.3.3.1	Övergripande principer och den tekniska serviceorganisationen	58
5.3.3.2	Den tekniska serviceverksamheten finns inom Radio Net AB	59
5.3.3.3	Den tekniska serviceorganisationen delas	60
5.3.3.4	Den tekniska serviceorganisationen förs till ett särskilt bolag	61
5.3.3.5	Den tekniska serviceorganisationen finns inom Televerket Radio	61
5.4	Vissa särskilda överföringsfrågor	63
5.4.1	Avvecklingskostnader	63
5.4.2	Konsekvenser för Televerket	64
5.4.3	Vissa samordningsfrågor	64
6	Ekonomiska frågor	65
6.1	Kompensation för gjorda investeringar	65
6.2	Självkostnadsprincipen	66
6.2.1	Grunderna för självkostnadsprincipen, prisbildning och programsändning	66
6.2.2	Självkostnadens komponenter	67
6.2.3	Självkostnadsprincipens tillämpning	68
6.2.3.1	Självkostnadsprincipen och kortsiktig prissättning	68
6.2.3.2	Självkostnadsprincipen och långsiktig prisbildning	69
6.2.3.3	Vissa speciella frågeställningar	70
6.2.3.4	Kostnadsfördelning	71
6.3	Marknadsprissättning	71
7	Medelsanvisningar och anslagsfrågor	75
7.1	Medelsanvisning till Sveriges Radio AB	75
7.2	Anslagsfinansierad verksamhet	76
8	Den tekniska utvecklingen under 1990-talet	77
8.1	Digital ljudradio	78

8.2	Digital television	79	SOU 1992: 1
8.3	Utredningens överväganden	80	

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Kommittédirektiv	81
<i>Bilaga 2</i>	Bolagsordning	93
<i>Bilaga 3-</i> <i>Bilaga 10</i>	Yttranden	97

Jag skall utarbeta ett förslag till ett nytt huvudmannaskap för programinsamling och programutsändning för Sveriges Radio AB och för Nordisk Television AB. Utgångspunkten för arbetet har varit att verksamheten drivs av staten i en organisation som är fristående från televerket.

1.1 Organisationsform

Jag redovisar i utredningen olika organisationsalternativ och föreslår att staten bildar ett aktiebolag, Radio Net AB, samt att bolaget börjar sin verksamhet den 1 juli 1992. För att förbereda bildandet av bolaget föreslår jag att det tillsätts en organisationskommitté.

Bolagets aktiekapital bör vara lägst 100 milj.kr. och högst 300 milj.kr. Antalet styrelseledamöter bör vara lägst fem och högst sju.

Staten kommer gentemot företaget att ha två olika roller. Staten kommer att uppträda dels som ägare, dels i rollen som statsmakt. Jag föreslår att det vid bolagsbildningen träffas ett avtal mellan Radio Net AB och staten i dess egenskap av statsmakt. I det avtalet bör regleras de frågor som är väsentliga för den allmänna mediepolitiken. I avtalet bör också regleras sådana frågor där staten köper tjänster av bolaget.

1.2 Frekvensfrågor

Jag anser det lämpligt att Radio Net AB har frekvenstillstånden för den utrustning som företaget arbetar med. Detta har betydelse för själva driften och det har betydelse i samband med fastställande av tekniska krav vid upphandling.

1.3 Internationell verksamhet

För att kunna följa och påverka utvecklingen är det viktigt att det av mig föreslagna bolaget redan från början kan delta i det globala och det europeiska standardiseringsarbetet avseende nya rundradiosystem. Bolaget bör som auktoriserad operatör kunna delta i det internationella arbetet i de organ som står öppna för andra nätoperatörer för rundradio. Detta förutsätter att det i Sverige kommer att finnas Recognized Private Operating Agency (RPOA).

Jag förutsätter att Radio Net AB kommer att få ställning som en svensk RPOA.

1.4 Beredskapsfrågor

För det nybildade Radio Net AB bör gälla att företaget själv svarar för kostnaderna för säkerhetsverksamhet, som har ett egenintresse. Jag föreslår att staten svarar för kostnaderna för teknisk uthållighet och säkerhet, som beror på totalförsvarets krav. Dessutom svarar staten för kostnader för verksamhetsplanering.

Bolagets kostnader för totalförsvaret kommer inte att minska genom att verksamheten flyttas från Televerket Radio till det nya bolaget. Bolaget kan få ökade kostnader genom att de inte längre kan använda sig av televerkets centrala funktioner på detta område.

1.5 Forskning och utveckling

Vid planering av sändarbolagets verksamhet vad avser forskning och utveckling är det viktigt att beakta både det kortsiktiga och det långsiktiga perspektivet. Jag finner det nödvändigt att Radio Net AB har kompetens att följa den tekniska utvecklingen och att det har kompetens att delta i det internationella samarbetet. Det är dessutom nödvändigt att bolaget har beställarkompetens både vad avser köp av forskning och utveckling, samt teknisk utrustning för företaget.

Det bör finnas ett samarbetsavtal mellan Radio Net AB och Telia Research AB. Telia Research AB är ett av televerket helägt dotterbolag.

Mitt förslag innebär att Radio Net AB bör bedriva viss egen forskningsverksamhet och följaktligen kunna uppträda som en kompetent beställare av forsknings- och utvecklingsprojekt samt kunna ingå i sådana.

1.6 Överföringar från Televerket Radio

1.6.1 Överföring av anläggningar och utrustning

Av de möjliga överföringsalternativen föreslår jag att överföringen sker genom apport. Apportegendomen används för att teckna bolagets aktier. Den del av apportegendomens värde som inte används för teckning av aktier tillförs bolagets egna kapital.

Vid överföringen av statlig egendom till ett av staten helägt aktiebolag bör det inte vara aktuellt med uttagsbeskattning.

I mitt förslag till bolagsordning för Radio Net AB är aktiekapitalet lägst 100 milj.kr. och högst 300 milj.kr. Det innebär att stämpelskatten blir lägst 2 milj.kr. och högst 6 milj.kr. I detta fall är det staten som äger Televerket Radio och det är staten som kommer att vara ensam aktieägare i Radio Net AB. Med hänvisning till att synnerliga skäl föreligger bör regeringen besluta om befrielse från stämpelskatt.

De fastigheter som berörs av överföringen har inte något taxeringsvärde, eftersom de betraktas som telefastigheter. I samband med att fastigheterna överförs till Radio Net AB skall de åsättas ett värde och det skall utgå en stämpelskatt på tre procent av fastigheternas värde. Föreligger synnerliga skäl och är de av principiell betydelse kan regeringen medge befrielse från stämpelskatten. Jag föreslår att regeringen medger befrielse från stämpelskatt i detta fall.

Den egendom som skall föras från Televerket Radio till Radio Net AB är sådan egendom som har finansierats genom rundradiokontot. Genom samordning av olika verk-

samheter inom hela televerket finns det investeringar som har finansierats av televerket, men som bör föras över till Radio Net AB. Den organisationskommitté som jag föreslår bör ta ställning till vilka överföringar som bör göras. Samma sak bör gälla i den mån det finns utrustning som bör vara kvar i televerket, men som har finansierats genom rundradiokontot.

De särskilda investeringar som televerket har gjort för det nya markbaserade televisionsföretaget bör överlåtas till Radio Net AB. Överlåtelsesumman bör motsvara de kostnader televerket har haft för investeringarna minus den eventuella kostnadstäckning televerket har fått från televisionsföretaget.

1.6.2 Överföring av personal

Utredningsuppdraget avser byte av huvudman för en befintlig verksamhet. En utgångspunkt för direktiven är att de personella resurser som behövs för att utföra de tjänster som nu tillhandahålls av Televerket Radio, affärsområdet rundradio, skall föras över till den nya organisationen. Jag har därför som utgångspunkt för mina ställningstaganden vad avser personalen att de som nu arbetar inom Televerket Radio, affärsområde rundradio, skall anställas i det nya bolaget.

Rundradioverksamheten måste förutom den personal som överförs till den sammanhållna organisationen kompletteras med viss personal. Inom det nuvarande affärsområdet rundradio har det beräknats att personalen behöver öka från nuvarande ca 430 personer till ca 500 personer.

Televerket Radio beslutade i juni 1991 att ha en gemensam teknisk serviceorganisation för samtliga affärsområden och att den organisationen genomförs den 1 januari 1992.

Riksdagen har tagit ställning till att det skall finnas en särskild organisation för landets rundradionät. Jag har tidigare föreslagit att den organisationen skall vara ett aktiebolag och att staten skall äga samtliga aktier. Det statliga ägandet är en förutsättning enligt utredningens direktiv.

Den personal som i dag arbetar inom Televerket Radio, affärsområdet rundradio, överförs till Radio Net AB. De som berörs är de som är anställda vid huvudkontoret och de som är anställda vid de regionala rundradioområdena. Personalgruppen kan avgränsas till den personal som den 1 januari 1992 ingår i den organisation som interimistiskt har bildats i avvaktan på den slutliga organisationen av rundradioverksamheten.

När det gäller den tekniska serviceorganisationen är problemen av mera komplex natur. Det finns ett antal alternativa lösningar, men jag vill särskilt framhålla att ingen lösning i grunden är bra.

Jag föreslår att den tekniska serviceorganisationen är kvar oförändrad inom Televerket Radio.

I ett sådant alternativ måste ett antal krav vara uppfyllda, för att det skall vara en möjlig lösning för Radio Net AB. En sådan lösning förutsätter att det finns ett avtal mellan Televerket Radio och Radio Net AB. I avtalet skall ett antal grundläggande frågor vara reglerade.

Jag förutsätter att en avtalslösning blir ett billigare alternativ för Radio Net AB än alternativet att företaget har en egen serviceorganisation. Samordnings- och effektivitetsvinster bör även tillfalla Radio Net AB. Storleksordningen av de vinsterna bör kunna uppskattas till närmare tjugoprocent. För att säkerställa vinster i den storleksordningen bör priset i avtalet jämföras med det interna pris som gällde under år 1991. Visar det sig att avtalsförhandlingarna leder till ringa eller inga vinster i form av lägre priser för Radio Net AB bör slutsatsen bli att serviceorganisationen delas upp mellan Televerket Radio och Radio Net AB.

1.7 Ekonomiska frågor

1.7.1 Avvecklingskostnader

Det är inte möjligt att i utredningsfasen ange exakta belopp för vilka avvecklingskostnader som kan komma att uppstå. Avvecklingskostnadernas nivå bestäms i huvudsak genom vilket samarbete det kommer att finnas mellan Televerket Radio och Radio Net AB.

I alternativet med en samlad tekniskserviceorganisation inom Televerket Radio blir avvecklingskostnaderna marginella och uppskattas endast till några miljoner kronor. Det slutliga beloppet kan inte bestämmas förrän efter de slutliga förhandlingarna.

Vid en delad tekniskserviceorganisation krävs en detaljerad kostnadsanalys. En preliminär analys visar att Televerket Radio har kompensationskrav på i storleksordningen 100 milj.kr.

Jag har utgått ifrån att den tekniska serviceorganisationen kan vara kvar inom Televerket Radio. Det ställningstagandet innebär att det enbart blir marginella avvecklingskostnader.

Utredningen skall enligt sina direktiv redovisa hur de personella och materiella överföringarna påverkar televerket.

Genom den av mig föreslagna lösningen vad avser den tekniska serviceorganisationen uppkommer det inte negativa konsekvenser av någon särskild storleksordning för televerket.

1.7.2 Självkostnadsprincipen

Med självkostnad avser jag summan av alla kostnader för en viss produkt eller tjänst tills den är levererad och betald.

Självkostnadens komponenter är löpande driftskostnader, kapitalkostnader och avkastning/riskkompensation beräknat på eget kapital.

Prissättningen kan vara kortsiktig eller långsiktig. I alternativet med kortsiktig prissättning tar inte företaget normala affärs-, tekniska eller finansiella risker. I alternativet med långsiktig prissättning tar företaget samtliga risker.

Alternativet med en långsiktig prissättning är det alternativ som bäst kommer att svara mot den verksamhet Radio Net AB kommer att bedriva. Det ger företaget en möjlighet att utveckla sin affärsidé på ett sådant sätt att företaget kan bli effektivt. I ett alternativ med kortsiktig

prissättning kommer företaget inte att få de möjligheter-
na.

1.7.3 Kompensation för gjorda investeringar

De investeringar som har gjorts i rundradionätet har finansierats genom TV-avgifter. TV-avgiften jämföras med s.k. näringsbidrag. Detta innebär att investeringarna hittills har direktavskrivits.

De anläggningstillgångar som nu tillhör Televerket Radio och som har finansierats enligt ovan överförs till Radio Net AB som apportegendom. Det är då viktigt att skapa ett förfarande som innebär att TV-avgiftsbetalarna inte drabbas av avskrivningskostnader mer än en gång. Det bör vara möjligt genom att ge Sveriges Radio-koncernen en rabatt på självkostnadspriset som motsvarar koncernens andel av avskrivningskostnader för direktavskrivna investeringar i det gamla systemet. En förutsättning för den rabatten är att företaget kan bedriva andra vinstgivande verksamheter eftersom man med det här förslaget inte får full självkostnadstäckning under ett antal år.

Andra programföretag än programföretag inom Sveriges Radio-koncernen skall dock betala fullt självkostnadspris och i det priset ingår kostnaderna för användning av redan gjorda investeringar.

Den rabatt som Sveriges Radio AB kommer att erhålla går inte att fastställa i nuläget.

1.7.4 Medelsanvisning till Sveriges Radio AB

I anslagsframställningen för år 1993 bör Sveriges Radio AB föra upp ett belopp på 401 milj.kr. exklusive mervärdesskatt. Beloppet är preliminärt. Den summa som Sveriges Radio AB skall betala till Radio Net AB är en förhandlingsfråga mellan bolagen. Förhandlingsresultatet blir beroende av den värdering som måste göras av de anläggningar och den utrustning som har finansierats med TV-avgiftsmedel. Beloppet kommer under de följande verk-

samhetsåren att stiga på grund av successivt ökade kapitalkostnader.

En av de tjänster som Radio Net AB kommer att erbjuda är programinsamling. Programinsamling kan också utföras av programföretag. Sveriges Radio AB och dess dotterbolag har inte en verksamhet, som gör att de har en utgående mervärdesskatt, varför de inte heller har någon möjlighet att göra avdrag för ingående mervärdesskatt.

I nuläget har Televerket Radio fått kompensation för mervärdesskatten från rundradiokontot. Kompensationen är för år 1991 ca 120 milj.kr. En utgångspunkt för utredningsuppdraget är att Sveriges Radio AB i fortsättningen skall disponera de medel som Televerket Radio nu disponerar för rundradioverksamheten.

Väljer Sveriges Radio AB i fortsättningen att bygga upp fasta resurser och själv svara för programinsamlingen uppkommer inga motsvarande kostnader för mervärdesskatt. Detta innebär att de medel som riksdagen har avsett skall betalas in i mervärdesskatt i stället kan användas för programverksamhet.

Frågan kan lösas genom att riksdagen enbart anvisar medel till själva verksamheten vid Sveriges Radio AB och dess dotterbolag, men samtidigt medger att rundradiokontot får belastas med kostnaderna för mervärdesskatt som debiteras programföretagen av leverantör av distributions- och överföringstjänster som är skattskyldig till mervärdesskatt. Ett sådant medgivande behöver bara lämnas av riksdagen vid ett tillfälle.

1.8 Den tekniska utvecklingen

Det ingår inte i utredningsuppdraget att analysera den framtida tekniska utvecklingen. Jag har dock bedömt det viktigt att ge en sådan redovisning. Utvecklingen har betydelse för den framtida överlevnadsmöjligheten för Radio Net AB och för företagets framtida investeringsbehov.

Den tekniska utvecklingen och förväntad framtida utveckling innebär att de markbaserade sändarnäten har blivit av intresse även på lång sikt. De digitala systemen förväntas bli anpassade till markbaserade nät. Markbaserade

digitala nät förväntas bli mycket ekonomiskt konkurrenskraftiga. Ett byte till digital radio och digital television kan ske med dagens sändarnät som bas. Det kommer naturligtvis att krävas vissa kompletteringar i sändarnäten.

Med kända tekniska kunskaper och förväntade nya kunskaper kommer dagens sändarnät även i framtiden att bli konkurrenskraftigt. Rätt utnyttjat kommer dagens sändarnät med digital teknik att ha ett ekonomiskt berättigande in i 2000-talet.

Enligt utredningens direktiv skall ett förslag till nytt huvudmannaskap för verksamheter med programinsamling och programutsändning. Utgångspunkten för arbetet är att verksamheten bör drivas av staten i ett aktiebolag eller en organisation med annan lämplig associationsform. Oavsett vilken form som väljs skall den vara fristående från televerket.

2.1 Olika organisationsformer

Det finns ett antal teoretiskt möjliga organisationsformer. De formerna är myndighet, affärsverk, stiftelse, aktiebolag eller andra bolagsformer. Jag redovisar under avsnitten 2.1.1-2.1.5 de olika alternativen, samt lämnar förslag till organisationsform.

2.1.1 Alternativet myndighet

Myndighetsalternativet redovisas i detta sammanhang enbart för att redovisningen skall vara fullständig. Myndighetsformen används när det förekommer olika former av myndighetsutövning. Alternativet är inte lämpligt för en ekonomisk verksamhet. Organisationen som skall bildas har en verksamhet som bygger på programinsamling och programutsändning för främst Sveriges Radio AB och för Nordisk Television AB. Organisationen kommer att ha ett antal tjänster inom konkurrensutsatta områden.

2.1.2 Alternativet affärsverk

Affärsverkskonstruktion är unik för Sverige och den tillkom år 1912. Affärsverksformen är en kompromiss mel-

lan ett renodlat myndighetsalternativ och ett mera renodlat affärsmässigt alternativ. Affärsverksformen har inte ett eget regelverk utan är formellt sett en myndighet.

Affärsverksformen har haft sitt berättigande i ett historiskt perspektiv, men jag finner det inte aktuellt att föreslå ett nytt affärsverk. De grunder som en gång fanns för affärsverkens bildande gäller inte i samband med bildandet av en organisation för programinsamling och programutsändning för radio och television.

Inom hela tele- och radiokommunikationsområdet pågår det dessutom i Europa en överföring till bolagsform.

2.1.3 Alternativet stiftelse

Stiftelseform används i ett antal olika sammanhang. För stiftelser saknas enhetliga förvaltningsbestämmelser liknande de som finns för aktiebolag. Riksrevisionsverket (RRV) har föreslagit riktlinjer för användning av stiftelseformen för statlig verksamhet. Stiftelseformen bör enligt RRV inte användas för verksamhet som är av så pass central betydelse för staten att man vill stå ensam som huvudman, ha det huvudsakliga finansieringsansvaret samt ha stora möjligheter till insyn och direktstyrning. Myndighetsformen är det naturliga valet för denna typ av verksamhet. I vissa fall kan bolagsformen övervägas, t.ex. när det är fråga om konkurrensutsatt näringsverksamhet. Regeringen har med anledning av verkets rapport i prop. 1990/91:100 lagt fast vissa principer som innebär en restriktiv hållning till statlig verksamhet i stiftelseform och som i allt väsentligt stämmer överens med riksrevisionsverkets förslag till riktlinjer för statlig verksamhet i stiftelseform. Skattereformen har fått konsekvenser för stiftelser och därmed jämställda. Beskattningsreglerna är gynnsammare för aktiebolag än för stiftelser.

Den verksamhet som kommer att bedrivas med rundradionätet som grund är inte lämplig att driva i stiftelseform. Verksamheten bör organiseras i en modern företagsform.

2.1.4 Vissa bolagsformer

Det finns bolagsformer utöver aktiebolagsformen som exempelvis handelsbolag. Den verksamhet som kommer att bedrivas med rundradionätet som grund lämpar sig inte för de bolagsformerna.

2.1.5 Aktiebolagsformen

Aktiebolagsformen är både i Sverige och internationellt den vanligaste företagsformen inom radio- och telekommunikationsområdet. Företagsformen är internationellt känd och accepterad.

I de fall det förekommer andra organisationsformer i Europa bedöms de försvinna under 1990-talet och den sannolika organisationsformen blir aktiebolagsformen.

Aktiebolagsformen är en modernt utvecklad företagsform, som utan hinder kan användas för de verksamheter som kommer att finnas med rundradionätet som bas.

2.1.6 Utredningens förslag

Jag har ovan under punkterna 2.1.1-2.1.5 redovisat olika organisationsalternativ. Det finns enligt min mening bara ett alternativ som passar för den verksamhet som nu skall få en ny organisationsform och det är aktiebolagsformen. Jag föreslår därför att staten bildar ett aktiebolag, Radio Net AB, samt att bolaget börjar sin verksamhet den 1 juli 1992. För att förbereda och genomföra bolagsbildningen föreslår jag att det tillsätts en organisationskommitté.

2.2 Bolagshandlingar

Jag har i avsnitt 2.1.6 föreslagit att verksamheten skall bedrivas i aktiebolagsform. I *bilaga 2* till utredningen lämnar jag ett förslag till bolagsordning för Radio Net AB.

I mitt förslag till bolagsordning har jag föreslagit att bolagets namn skall vara Radio Net AB. Namnet har valts

med utgångspunkt från att det skall beskriva företagets verksamhet, samt att namnet skall kunna användas internationellt.

Enligt utredningens direktiv bör utredaren räkna med att huvudkontoret även i fortsättningen förläggs till Stockholmsområdet. I förslaget till bolagsordning har bolaget sitt säte i Stockholmsområdet. Vid beslut om bolagsordningen skall en ort anges.

Aktiekapitalet föreslås till lägst 100 miljoner kronor och högst 300 miljoner kronor. Förslaget grundar sig på att aktiekapitalet dels skall spegla vilket kapital som tillförs bolaget och dels att aktiekapitalet skall ligga till grund för företagets upplåningsmöjligheter.

Antalet styrelseledamöter föreslås vara lägst fem och högst sju. Jag finner det vara ett väl avvägt antal styrelseledamöter för den typ av verksamhet som bolaget kommer att ha. Till detta tillkommer arbetstagarrepresentanter enligt lag.

2.3 Behovet av särskilda regler

Enligt direktiven skall belysas i vilken omfattning det finns behov av särskilda regler på grund av företagets speciella natur.

2.3.1 Behov av lagstiftningsåtgärder m.m.

Jag har funnit att nuvarande lagstiftning inte behöver ändras genom den föreslagna bolagskonstruktionen. Inte heller behövs det några nya lagstiftningsåtgärder.

Den pågående bolagiseringsprocessen inom en rad statliga områden kommer att ställa krav på att regeringskansliet utvecklar en ägarroll och styrmetoder. Aktiebolagsformen innebär att en större tyngd kommer att läggas vid uppföljning och analys av resultat och måluppfyllelse. Den formella styrningen av bolaget kommer staten att utöva på bolagsstämman. Genom val av styrelse och möjligheten att i bolagsordningen föra in särskilda bestämmelser om verksamhetsinriktning m.m. kan statens representanter

utöva ett inflytande över bolagets verksamhet. Inflytande kan också utövas genom att styrelse och ledning åläggs att lägga fast en företagspolicy och upprätta planer för framtida strategier.

Staten kommer att äga samtliga aktier i Radio Net AB.

2.3.2 Avtal mellan staten och Radio Net AB

Staten kommer gentemot företaget att ha två olika roller. Staten kommer att uppträda dels som ägare, dels i rollen som statsmakt. Det är i företagets intresse att statens ägarroll är tydlig och att det görs en skillnad mellan ägarrollen och statens roll som statsmakt.

Jag finner det naturligt att det vid bolagsbildningen träffas ett avtal mellan Radio Net AB och staten i dess egenskap av statsmakt. I det avtalet bör regleras de frågor som är väsentliga för den allmänna mediepolitiken. I avtalet bör också regleras sådana frågor där staten köper tjänster.

Enligt direktiven bör jag överväga om det behövs en särskild tillsyn av verksamheten utöver den som normalt sker i ett av staten helägt aktiebolag. Genom den av mig föreslagna konstruktionen med ett avtal finns det inga särskilda tillsynsbehov.

Om så önskas kan den statliga tillsynen över företaget byggas ut genom ytterligare revision genom riksrevisionsverket. I så fall bör lagen (1987:519) om riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser även omfatta Radio Net AB. Riksrevisionsverket kan med stöd av den lagen utföra förvaltningsrevision. I den mån riksrevisionsverkets tillsyn även skall omfatta redovisningsrevision måste det finnas en föreskrift om det i bolagsordningen.

Det bör ingå i uppdraget för den särskilda organisationskommittén att lämna förslag till avtal mellan staten och bolaget.

Jag har under utredningsarbetet samrått med utredningen om behovet av lagstiftning på teleområdet, utredningen om ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten, utredningen om tekniska förutsättningar för utökade sändningar av ljudradio och TV och utredningen om frekvensförvaltningens organisation m.m. Jag har också under utredningsarbetet informerat de berörda fackliga huvudorganisationerna och de berörda lokala fackliga organisationerna.

3.1 Synpunkter på frekvensfrågorna

I nuläget är det Televerket Radio som har frekvenstillstånden för den utrustning som de använder i rundradioverksamheten. Det kan finnas något marginellt undantag för viss portabel utrustning för ljudöverföring, där både Televerket Radio och Sveriges Radiokoncernen har utrustning som arbetar på samma frekvenser.

Jag anser det lämpligt att Radio Net AB har frekvenstillstånden för den utrustning som företaget arbetar med. Detta har betydelse för själva driften och det har betydelse i samband med fastställande av tekniska krav vid upphandling. Tillståndsinnehavaren måste inför tillståndsgivande myndighet svara för att sändningarna uppfyller de tekniska kraven.

Jag har under de senaste åren varit medlem i ett samfund som heter "Societas". Det är ett samfund för alla som vill ha en gemenskap och en hjälp i livet. Vi har haft många möten och diskussioner om livet och om människans plats i världen. Det är ett mycket intressant och givande samfund.

3.1. Synpunkter på samfundet

I samfundet har jag fått många nya vänner och jag har också fått se på saker ur ett annat perspektiv. Det är en mycket positiv upplevelse. Samfundet har varit en stor hjälp för mig i min livsvägar. Jag har också fått se på saker ur ett annat perspektiv. Det är en mycket positiv upplevelse. Samfundet har varit en stor hjälp för mig i min livsvägar.

4 Verksamheter inom rundradionätet

SOU 1992: 10
Kapitel 4

Rundradionätet används för utsändning av radio- och televisionsprogram. Nätet används också för programinsamling för dessa företag. Överskottskapaciteten i nätet används för ett antal olika tjänster. Dessa tjänsterna säljs i huvudsak på marknadsmässiga villkor. Samtliga verksamheter med undantag av MBS-tjänsten (jfr avsnitt 4.3.5) tillhör affärsområdet rundradio inom Televerket Radio.

4.1 Programdistribution

4.1.1 Ljudradiosändningar för riksradiation

Sveriges Riksradio AB (RR) sänder tre program (P1, P2 och P3) över FM 1-, FM 2- och FM 3-näten. Vid ljudradiosändningar används en del av Very High Frequency-bandet (VHF). Den teknik som används är Frequency Modulation (FM).

P1 sänds ca 6 600 timmar per år. Under den tid på natten då programmet inte sänds används nätet för utsändning av radiotidningar (se avsnitt 4.3.1). FM 2- och FM 3-näten används dygnet runt, vilket motsvarar en disponibel sändningstid på 8 760 timmar per år och nät.

En del av sändningstiden för FM 2 och FM 3 utnyttjas för distribution av Sveriges Utbildningsradios (UR) program. UR skall enligt nuvarande avtal med staten sända ljudradio i rikssändningar. UR har egen sändningsrätt, men disponerar inget eget sändarnät. Överenskommelser om sändningstider träffas direkt mellan RR och UR.

P1 sänds dagtid även över mellanvåg från landets enda mellanvågssändare i Sölvesborg. Sändningarna omfattar ca 4 125 timmar per år. Sändningarna når södra Sverige, Danmark och de södra delarna av Östersjökusten.

Riksradios sändningar finansieras med TV-avgift.

4.1.2 Ljudradiosändningar för lokalradion

Sveriges Lokalradio AB:s (LRAB) verksamhet är organiserad i 25 lokalradioområden. För utsändningen av lokalradios program används FM 4-nätet.

Lokalradion disponerar nätet dygnet runt, vilket motsvarar 8 760 timmar per år. När lokalradion inte sänder egna program tappas något av riksradioprogrammen. Även UR:s program går ut över lokalradionätet. UR skall enligt nuvarande avtal med staten sända ljudradio i regionala och lokala sändningar. Överenskommelser om sändningstider träffas direkt mellan LRAB och UR.

Lokalradiokanalerna fungerar också som larmkanaler vid t.ex. katastrofer. Det nya AXE-systemet för telefoni omöjliggör varningsmeddelanden via telefonnätet. En möjlighet är att utnyttja Radio Data System (RDS) för larm via lokalradion.

Lokalradiosändningarna finansieras med TV-avgift.

4.1.3 Sändningar till utlandet

RR:s programverksamhet för utlandet, Radio Sweden, producerar program på svenska, engelska, franska, tyska, spanska, ryska, estniska och lettiska. Programmen ger lyssnare över hela världen nyheter och information från Sverige.

Programmen sänds över kortvågssändarna i Hörby och Karlsborg, samt på kvällstid över mellanvågssändaren i Sölvesborg. Mellanvågssändaren har på kvällstid nästan hela norra Europa som täckningsområde.

Sammanlagt sänder utlandsprogrammet för närvarande ca 14 300 timmar per år över kortvågssändarna och 2 800 timmar per år över mellanvågssändaren.

Sändningarna till utlandet finansieras över statsbudgeten.

4.1.4 Närradiosändningar

Närradion gör det möjligt för föreningar och sammanslutningar att nå ut med sina budskap inom ett visst geografiskt område. Programmen sänds ut via särskilda FM-sändare som hyrs ut av Televerket Radio, affärsområdet rundradio. I dag sänds närradio av mer än 2 100 föreningar.

Televerket Radio har för närvarande ensamrätt på tillhandahållandet av närradiosändare. Utredningen om vissa närradiosändare (SOU 1990:70) föreslår dock att televerkets ensamrätt upphör att gälla.

Sändningskostnaderna finansieras av de sändande föreningarna.

4.1.5 TV-sändningar till allmänheten

I Sverige har reguljära televisionssändningar förekommit sedan 1956 och sändningar i färg infördes 1969.

4.1.5.1 Sveriges Television AB

Sveriges Television AB (SVT) sänder två program, Kanal 1 och TV 2. Kanal 1 sänder till övervägande del över VHF-bandet och TV 2 sänder över Ultra High Frequency-bandet (UHF).

SVT skall enligt sitt avtal med staten också sända text-TV i båda kanalerna.

Kanal 1:s egna program produceras huvudsakligen i Stockholm medan TV 2:s produceras i Stockholm och i tio distrikt. Över TV 2-nätet sänds även dagliga regionala nyhetssändningar över åtta regionala TV-områden.

Utbildningsradion sänder sina televisionsprogram i båda kanalerna. UR skall enligt nuvarande avtal med staten sända televisionsprogram i rikssändningar, och i regionala sändningar. UR skall också sända text-TV. Överenskommelser om sändningstider träffas direkt mellan SVT och UR.

Sändningarna omfattar för närvarande ca 3 880 programtimmar per år för Kanal 1 och 3 500 timmar per år för TV 2. Utöver de sändningarna sänds testbild i båda kanalerna. Sändningarna av testbild bekostas av TV-avgiften.

SOU 1992: 10

Kapitel 4

SVT:s sändningar finansieras genom TV-avgift.

4.1.5.2 Nordisk Television AB

På uppdrag av regeringen sker för närvarande utbyggnad av en tredje markbunden televisionskanal vars sändningar skall finansieras med reklam. Regeringen har beviljat Nordisk Television AB koncession för de sändningarna. Testsändningarna startade i december månad 1991. Reguljära sändningar beräknas kunna starta senast vid utgången av februari månad 1992. Sändningarna kommer då att täcka mer än 60 procent av befolkningen. I slutet av år 1992 beräknas befolkningstäckningen vara ca 85 procent.

Inga offentliga medel används för sändningarna.

4.1.6 Svensk-finskt televisionsutbyte

Till den södra delen av Finland överförs en programkanal bestående av program från Sveriges Television.

Över Mälardalen sänds en finländsk programkanal över särskilda televisionssändare. Kanalen vidarebefordras även av Televerkets kabel-TV-division i kabelnät till ett drygt tjugotal orter i landet.

Verksamheten finansieras över statsbudgeten.

4.2 Programinsamling

Tjänsterna inom programinsamling omfattar överföring av program samt insamling av program mellan olika permanenta och tillfälliga produktionsplatser. Verksamheten omfattar också ljud- och bildöverföring till och från utlandet.

För programinsamling utnyttjas rundradions radiolänknät och förhyrda förbindelser i telenätet. Förutom permanenta förbindelser finns Outside Broadcasting (OB) och High Frequency (HF) förbindelser för programinsamling från tillfälligt anordnade produktionsplatser. I det permanenta förbindelsenätet finns förberedda inmatningspunkter för dessa. Begreppet permanent förbindelsenät avser radiolänknätet och de i telenätet förhyrda permanenta förbindelserna.

Radiolänknätet består av förbindelser där överföringen sker genom en kedja av sändare och mottagare med riktade antenner. Nätet används för överföring av bild och ljud. Numera byggs sådana nät med digital teknik, vilket kommer att göra det möjligt att överföra fyra TV-program jämte ljudkanaler över samma förbindelse. Överföringshastigheten är mycket hög (140 Megabit per sekund).

Programinsamling sker också med hjälp av satellit.

Televerket Radios tjänster för programinsamling utnyttjas för närvarande främst av Sveriges Radio AB och dess dotterbolag och finansieras genom TV-avgift. Nordisk Television AB m.fl. utnyttjar tjänsterna, men det sker på marknadsmässiga villkor.

4.3 Andra verksamheter

Det primära syftet med det svenska rundradionätet är utsändning av ljudradio- och televisionprogram till allmänheten. Nätet används dessutom för en rad andra tjänster.

4.3.1 Radiotidningar till synskadade

Under den tid på natten då P 1 inte sänds, används FM 1-nätet för utsändning av radiotidningar.

Vid utgivning av en radiotidning låter tidningsföretaget i fråga läsa in en sammanfattning av en dagstidning, som företaget ger ut. Bandets innehåll överförs sedan till närbelägen FM-sändare, för utsändning till synskadade inom tidningens primära täckningsområde. Sändningen för-

vrängs så att endast tidningens prenumeranter kan ta del av den.

Även en oredigerad version av hela eller delar av tidningen kan överföras. I dessa fall sker överföringen direkt från sätteridatorn via FM- eller TV-näten.

Synskadade, som prenumererar på tidningen, har särskilda mottagare i sina hem, som automatiskt spelar in sändningen på ett kassetband. Kassetbandet kan sedan avlyssnas på valfri tid. Har tidningen överförts direkt från en sätteridator lagras informationen i en persondator. Persondatorn kan sedan presentera innehållet i form av syntetiskt tal.

För närvarande sänds ett fyrtiotal dagstidningar som radiotidningar.

Televerket Radio säljer också ett antal andra tjänster vad avser radiotidningar, som konsulttjänster åt tidningsföretag som planerar att starta radiotidningar och uthyrning av studioutrustningar. Televerket Radio hjälper även synskadade med installation och service av radiotidningsmottagare. Verksamheten är för rundradions del en kommersiell verksamhet. Tidningsföretagen kan få statsbidrag för sin utgivning.

4.3.2 Försvarsändamål

Ljudradionäten används också för försvarsändamål, t.ex. LUFOR (luftförsvarsorientering).

4.3.3 Direktvision

Direktvision är en tjänst som utnyttjar TV-näten under sändningsfri tid, för att snabbt nå ut med information till många platser samtidigt. Överföringen kan ske från och till vilken plats som helst i landet och även till en annan plats i världen. Den sker oftast som direktsändning. I de fall sändningen inte sker från en studio utnyttjas transportabel överföringsutrustning.

Tjänsten vänder sig till företag, organisationer och myndigheter som vill arrangera direktsändning av bolagsstäm-

mor, symposier, presskonferenser etc. Direktvisionen används också för intern information och för distansundervisning m.m.

Programmen kan distribueras dels genom radiolänknätet direkt till platser där mottagning sker för slutna grupper, dels krypterade för utsändning från TV-stationerna. Vid mottagning används storbildsskärmar eller vanliga TV-mottagare.

4.3.4 Satellittjänster

Satellit används för tillfälliga programöverföringar för programföretag m.fl. såväl till och från utlandet som inom landet.

Televerket Radios utrustning används också för satellitsändningar av program avsedda för mottagning i kabel-TV-nät eller direkt av enskilda hushåll.

För överföring av ljudradio- och TV-program via satellit finns fast installerad sändnings- och mottagningsutrustning i Ågesta, Stockholm. Transportabla jordstationer disponeras också vilka snabbt kan flyttas till svårtillgängliga platser.

Det finns i Ågesta också utrustning för sändning av TV 4 och TV 5 Nordic. Sändningarna sker via Tele-X-satelliten.

4.3.5 Radtex

Radtexttjänsten innebär överföring av digital information via televisionsnäten. Antalet mottagare är inte begränsat, men den som vill ta emot datainformation behöver särskilda mottagare, som sedan kopplas till en vanlig TV-apparat eller annan bildskärm.

Tjänsten vänder sig till företag, organisationer och myndigheter som behöver nå många med information samtidigt. Speciellt intressant är tjänsten för den som behöver uppdatera sin information ofta.

Informationen förs över digitalt och överföringen går mycket snabbt. Överföringen sker till samtliga mottagare

eller till ett urval av mottagare. Ingen annan mottagare eller användare av tjänsten kan komma åt informationen om användaren inte vill det.

Överföringen sker samtidigt med sändningar av de vanliga TV-programmen och i den form som användaren bestämmer.

4.3.6 Uthyrning av kapacitet

Televerket Radios mobilsökningssystem (MBS) utnyttjar såväl telenätet som FM-nätet. Via telefon initieras söksignaler som kan nå personer med MBS personsökare var som helst i landet dit FM-sändare når. Söksignalen innehåller ett meddelande om att någon med ett visst telefonnummer söker personen i fråga. Televerket Radio, affärsområdet rundradio får genom interndebitering ersättning för MBS-tjänstens utnyttjande av FM-näten.

I stationshus, master och torn finns utrymme som inte behöver utnyttjas för den utrustning som används för tjänster åt programföretagen. Över tiden har det utrymme ökat genom att elektroniken har blivit allt mindre utrymmeskrävande. Telefonirörelsen och Televerkets mobilradioverksamheten samt externa intressenter har därför kunnat placera in sin utrustning i dessa anläggningar. På motsvarande sätt har utrustning som används inom rundradioverksamheten kunnat placeras i andras anläggningar, främst telerörelsens och mobilradions. I båda fallen betalas ersättning för det utrymme som tas i anspråk.

4.3.7 Tilläggstjänster till ljudradio och television

Sveriges Radios så gott som samtliga ljudradioprogram sänds numera med stereoljud.

En annan tjänst är RDS som innebär att en icke hörbar datasignal sänds över FM-näten. Signalen kan utnyttjas under färd mellan olika sändningsområden, för att underlätta inställning av önskat radioprogram. Tekniken kan också användas för att automatiskt koppla in vissa typer

av program samt för t.ex. utsändning av larmmeddelanden.

I det först nämnda fallet (s.k. fast märkning av program) följer mottagaren den programkanal som man valt att lyssna på. Mottagaren växlar automatiskt över till den starkare sändaren. Tekniken finns för FM 1-, FM 3- och FM 4-näten och är färdig för FM 2-nätet i februari månad 1992.

Automatisk inkoppling av vissa program s.k. programrelaterad information finns inom FM 3-nätet och inom ett flertal lokalradioområden. Tekniken fungerar på sådant sätt att om man t.ex. valt "Trafikinformation" kan mottagaren släppa fram sådan information trots att ett annat program avlyssnas. På motsvarande sätt kan en bandspelar kopplas bort och trafikmeddelande släppas fram.

För sändningar i televisionen med stereoljud används ett internationellt digitalt system, Near Instantaneous Compunded Audio Multiplex (NICAM). Systemet ger en mycket hög ljudkvalitet och gör det även möjligt att sända två språkversioner samtidigt. Hela landet beräknas vara utbyggt för stereoljud i television under år 1992.

I samband med televisionsprogrammen sänds även ett antal text-TV-linjer för att i vissa fall möjliggöra sändning av text till programmen, samt för särskilda text-TV-sändningar. Text-TV-sändningarna innehåller information inom olika områden och informationen är för konsumenten en sökbar information.

Samtliga tjänster finansieras genom TV-avgifter.

4.3.8 Övriga verksamheter

I anslutning till radiostationen i Hörby finns en mekanisk verkstad, där vissa radiomekaniska detaljer tillverkas. Tillverkningen är i första hand för Televerket Radios egna behov inom rundradioområdet, men det sker också en viss försäljning av tjänster.

Hittills har det globala standardiseringsarbetet vad avser ny ljudradio och nya TV-system huvudsakligen skett inom Comité Consultatif International des Radiocommunications (CCIR). CCIR är den internationella teleunionens (ITU:s) rådgivande kommitté för rundradiofrågor. Av speciellt intresse för rundradion har varit studiegrupperna SG 10 som avser rundradiotjänster inom ljudområdet och SG 11 som avser rundradiotjänster inom televisionen. Vidare är det av intresse att följa arbetet inom Commission mixte CCIR/CCITT pour le transmissions televisionelles et sonores (CMTT), vilket är en studiegrupp för samverkan mellan CCIR och International Telegraph and Telephone Consultative Committee (CCITT) avseende överföring av ljudradio och television.

Enligt regeringsbeslut är televerket svensk huvudman för arbetet inom ITU. Det pågår ett arbete som syftar till att verkets myndighetsuppgifter skall skiljas ut från affärsverksamheten. Sannolikt kommer myndighetsuppgifterna i framtiden att finnas inom en särskild statlig myndighet, statens telenämnd. Detta kan påverka det svenska arbetet inom ITU vad avser frågan om huvudmannaskap.

På europeisk nivå har rundradiobolagens samarbetsorgan (EBU) och dess tekniska arbetsgrupper spelat en viktig roll vad avser nya rundradiosystem. Förutom deltagande från Sveriges Radio AB har Televerket Radio deltagit i ett antal tekniska arbetsgrupper. Televerket Radios deltagande har skett på uppdrag av Sveriges Radio AB.

På både europeisk och global nivå pågår nu ett förändringsarbete, som kommer att påverka standardiseringsarbetet. Inom ITU diskuteras en omstrukturering av arbetet som bl.a. innebär en sammanslagning av CCIR och CCITT vad gäller standardiseringsfrågor. Vidare diskuteras bildandet av en radiokommunikationssektor, som främst skall svara för frekvensfrågor. Denna sektor kommer att omfatta delar av CCIR och hela internationella frekvensregisterbyrån inom ITU (IFRB).

I Europa pågår en förskjutning av tyngdpunkten bort från EBU och mot mera industri- och operatörskontrollerade grupper. European Telecommunications Standards

Institute (ETSI) är en organisation som under senare år har fått en allt starkare ställning. Det standardiseringsarbete som tidigare bedrevs inom Europeiska teleförvaltningarnas samarbetsorgan (CEPT) fördes 1988 över till ETSI. ETSI:s medlemmar är i dag teleförvaltningar, nätoperatörer, tillverkare, standardiseringsorgan och vissa forskningsinstitutioner. Mellan EBU och ETSI finns det ett samarbetsorgan (JTC EBU/ETSI) som skall koordinera frågor som är av gemensamt intresse för organisationerna.

Informationstekniska standardiseringen (ITS) är ett svenskt samarbetsorgan som har funnits sedan några år. ITS behandlar bl.a. ETSI-frågor och standardförslag från ETSI. ITS är anslutet till System International Standard.

För att kunna följa och påverka utvecklingen är det viktigt att det av mig i avsnitt 2.1.6 föreslagna bolaget redan från företagets start kan delta i det globala och det europeiska standardiseringsarbetet avseende nya rundradiosystem. Bolaget bör som auktoriserad operatör kunna delta i det internationella arbetet i de organ som står öppna för andra nätoperatörer för rundradio. Detta förutsätter att det i Sverige kommer att finnas Recognized Private Operating Agency (RPOA). Motsvarande system finns i andra länder.

Jag förutsätter att Radio Net AB kommer att få ställning som en svensk RPOA, för att därigenom kunna delta i det internationella arbetet. Detta är en förutsättning för att företaget skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt. Det ingår inte i mitt uppdrag att föreslå hur det skall ske, men jag har i denna fråga samrått med utredningen om behovet av lagstiftning på televerksområdet (dir. 1991:34). Jag förutsätter således att företaget kan få ställning som RPOA i samband med att bolaget bildas den 1 juli 1992.

4.5 Beredskapsfrågor

Enligt direktiven bör bolaget i likhet med vad som gäller televerket ha i uppdrag att vidta erforderliga beredskapsåtgärder för verksamheten i krig eller krigsfara.

Televerkets engagemang inom försvarsberedskapen har hittills utövats inom ramen för ett myndighetsansvar. Det-

ta gäller också rundradioverksamheten inom Televerket Radio.

SOU 1992:
Kapitel 4

Televerkets kostnader för investeringar och drift i krigsuthållighet och verksamhetsplanering har betalats med egna medel enligt 1987 års försvarsbeslut. Motsvarande kostnader har för rundradion betalats via rundradiokontot. Totalförsvarsinvesteringarna har i genomsnitt motsvarat ca 5 milj.kr. årligen. Därtill kommer kostnader för planering, drift, m.m.

Statens krav på en i fred, kris och krig väl fungerande rundradio har alltid varit tydlig, vilket har föranlett betydande insatser för att säkerställa driftsäkerheten från såväl Sveriges Radio AB som från Televerket. Rundradio anses vara av utomordentligt stor betydelse för totalförsvarets totala funktion. När rundradioverksamheten inom Televerket Radio övergår till ett särskilt bolag kommer överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) att påkalla ett engagemang från bolagets sida. Formen torde bli att företaget blir ett s.k. K-företag (krigsviktigt företag). Skyldigheten för näringsidkare m.fl. att på detta sätt delta i totalförvarsplaneringen är reglerat i lag 1982:1004 och de närmare anvisningarna framgår av förordningen 1982:1005.

Rundradions engagemang inom totalförsvaret innebär i fråga om verksamhetsplaneringen att upprätthålla och vidmakthålla en stor mängd gemensamma beredskapsplaner enligt SFS 1977:55. Därutöver finns det ett antal planer som är speciella för rundradioområdet.

Beträffande teknisk planering innebär engagemanget inom totalförvarsområdet uppgifter vad avser planering, projektering och utförande inom flera områden. Det är bl.a. områdena förbindelser, utrustning i ändpunkterna, transportabel reservutrustning och lokaler.

Arbetsuppgifterna inom totalförvarsområdet är i nuläget fördelade mellan olika enheter inom Televerket Radio. En del arbetsuppgifter finns i den centrala organisationen och andra i den regionala organisationen. Inom huvudkontorets säkerhetsstab sker den övergripande verksamhetsplaneringen, samordningen och uppföljningen. Huvudkontorets rundradiosektion svarar för övergripande teknisk planering och projektering. Regional verksamhetsplanering och samordning ligger inom radioområdenas sä-

kerhetsenheter och regional teknisk planering, projektering och utförande finns inom radioområdenas rundradiosektioner.

Den totala personalinsatsen inom totalförvarsområdet är ca 7 manår. De fördelas med ca 2 manår på huvudkontoret och 1 manår per radioområde.

Verksamhetsplaneringen bedrivs i dag med underlag från televerkets huvudkontor och från Sveriges Radio AB. Underlaget från televerket är omfattande. Vid en överföring av rundradioverksamheten till ett särskilt bolag kommer denna service att upphöra eller så måste den tjänsten köpas. Underlaget från Sveriges Radio AB är uppgifter om krigsorganisation och verksamhetsplanering.

Underlaget för den tekniska planeringen, projekteringen och utförandet är i huvudsak Sveriges Radio AB:s krigsgrupperingsplanläggning och de därav ställda kraven på förbindelser, utrustning och lokaler.

För flertalet K-företag krävs endast en produktions- och resursplanläggning. Kostnaderna för detta får företagen själva svara för. För företag som har en väsentlig samhällsbetydelse krävs betydligt fullständigare planering. För televerket i bolagsform har regeringen i prop. 1989/90:87 bedömt samhällsbetydelsen som så stor att ersättning skall utgå från staten. Formen för den ersättningen kan bli att avkastningskravet på televerket minskas med ett belopp som motsvarar kostnaderna för all olönsam försvarsberedskap.

För det nybildade Radio Net AB bör gälla att företaget själv svarar för kostnaderna för säkerhetsverksamhet, som har ett egenintresse. Staten svarar för kostnaderna för teknisk uthållighet och säkerhet, som beror på totalförsvarets krav. Dessutom svarar staten för kostnader för verksamhetsplanering. Verksamhetsplaneringen består av verksamhetsplaner, materiella förberedelser och utbildning. Det är inte möjligt att för detta bolag använda samma avräkningsform som för televerket dvs. att avkastningskravet minskar i motsvarande grad. Bolaget skall till stora delar basera sin prissättning på självkostnadsprincipen, varför det inte kommer att ha avkastningskrav på samma sätt som gäller för andra företag.

Bolagets kostnader för totalförsvaret kommer inte att minska genom att verksamheten flyttas från Televerket Radio till det nya bolaget. Personalbehovet kommer även i det nya bolaget att vara av samma omfattning dvs. ca 7 manår. Bolaget kan få ökade kostnader genom att de inte längre kan använda sig av televerkets centrala funktioner på detta område. Bolaget bör tillföras medel för totalförsvarskostnaderna genom direkta statsbidrag utom vad avser bolagets säkerhetsverksamhet. Statsbidraget bör kunna utbetalas genom Överstyrelsen för civil beredskap.

4.6 Forskning och utveckling

Forskning och utveckling är av avgörande betydelse för ett teknikbaserat företag. Det behövs för att företaget skall kunna fortsätta sin verksamhet, samt för att säkerställa ett sådant företags fortsatta verksamhet. Radio Net AB är ett teknikbaserat företag.

Rundradioverksamheten står inför ett systemskifte under 1990-talet. Digitaliseringen är grunden för det systemskiftet.

Internationellt satsas allt mer på radio- och televisionsutveckling och det kommer att bli viktigt att för olika kunders räkning kunna följa och bedöma utvecklingen inom detta område. Det arbetet kommer att kräva en noggrann planering och noggrann sortering för att optimera resursanvändningen. Ett utökat samarbete mellan intressenter i såväl Sverige som i och kanske utanför Europa kommer att bli nödvändigt.

Under år 1991 motsvarar utvecklingsverksamheten inom rundradioverksamheten ca 20 manår. Hälften av den resursen finns inom Televerket Radio, affärsområdet rundradio och hälften finns inom Telia Research AB (TRAB). TRAB är televerkets bolag för forskning och utveckling.

De största projekten år 1991 var digital högupplösningstelevision (HDTV), digital ljudradio och nätsystem.

Digital högupplösningstelevision är ett samarbetsprojekt där förutom televerket, Sveriges Radio AB och det norska televerket deltar. Projektets målsättning är att kunna er-

bjuda de marksändande televisionsbolagen högupplösningstelevision vid slutet av 1990-talet.

Digital ljudradio är en utveckling av ett störtlåligt, högkvalitativt ljudradiosystem med CD-kvalitet för såväl stationär som mobil mottagning. Arbetet bedrivs till stor del inom ramen för det europeiska projektet Digital Audio Broadcasting (DAB). Det projektet bedrivs inom ramen för Eureka. Prognoserna är att digital ljudradio kan komma att introduceras redan under mitten av 1990-talet.

Projektet inom nätsystem har till uppgift att följa den digitala utvecklingen genom studier och att utveckla tekniken och systemen. Syftet är att rundradios förbindelsenät skall erbjuda en större flexibilitet och billigare nätlösningar. Projektet ligger nära genomförandeskedet, varför dess tidsplan är kortare än de övriga huvudprojektens.

En väsentlig del av utvecklingsarbetet är deltagande i internationella arbetsgrupper för systemarbete och standardisering. Större delen av det arbetet utförs idag av TRAB. För att samordna det internationella arbetet inom Norden har det i ca 10 år funnits en arbetsgrupp för rundradiofrågor. Gruppen har haft stor betydelse. I Sverige sker också en stor del av utvecklingsarbetet i samarbete mellan televerkets olika delar och Sveriges Radio AB och dess dotterbolag.

Genom den snabba teknikförändringen kommer behovet av utvecklingsinsatser att stiga inom de närmaste åren.

Vid planering av bolagets verksamhet inom detta område är det viktigt att beakta både det kortsiktiga och det långsiktiga perspektivet. Jag finner det nödvändigt att Radio Net AB har kompetens att följa den tekniska utvecklingen och att det har kompetens att delta i det internationella samarbetet. Det internationella samarbetets omfattning har jag behandlat i avsnitt 4.4. Det är dessutom nödvändigt att bolaget har beställarkompetens både vad avser köp av forskning och utveckling, samt teknisk utrustning för företaget. För samtliga av dessa arbetsuppgifter ställs det stora krav på den personal som skall arbeta inom området.

Företagets kompetens inom den tekniska forskningen och utvecklingen skall vara av en sådan nivå att företaget kan delta i det internationella standardiseringsarbetet.

Grunden för detta ställningstagande är att företaget skall få en långsiktig handlingsfrihet och att det skall ha den friheten oberoende av andra operatörer.

Det bör finnas ett samarbete mellan Radio Net AB och TRAB. Jag finner det i grunden inte rationellt att både Radio Net AB och TRAB skall ha utvecklingsresurser inom samma eller likartade områden. De stora resurserna finns inom TRAB, som är televerkets gemensamma bolag för forskning och utveckling. TRAB kommer inte att sälja sina tjänster utanför televerkets område, med vid mina överläggningar med televerket har det framgått att televerket är berett att ha ett avtal med Radio Net AB. Förutsättningen för att detta skall fungera är bl.a. följande:

Det finns ett övergripande avtal mellan Radio Net AB och TRAB,

Det finns separata tilläggsavtal för varje projekt

För att undvika störningar i pågående utvecklingsprojekt och i det internationella arbetet är det viktigt att under en övergångstid samarbetet mellan TRAB och Radio Net AB fortsätter i samma omfattning som samarbetet mellan Televerket Radio och TRAB har varit.

Finns det projekt eller tillkommer det projekt där det finns en intressekonflikt mellan Radio Net AB och TRAB bör samarbete inte ske. Radio Net AB får i sådana fall söka andra lösningar.

Förutsättningarna för ovanstående ställningstagande är att det går att finna en uppgörelse mellan TRAB och Radio Net AB, som kan accepteras ur affärsmässig synpunkt. Visar det sig över tiden att samarbetet inte ger erforderlig utdelning eller att prissättningen blir oförmånlig för Radio Net AB får frågan omprövas.

Mitt ställningstagande innebär att bolaget bör bedriva viss egen forskningsverksamhet och följaktligen kunna uppträda som en kompetent beställare av forsknings- och utvecklingsprojekt samt kunna ingå i sådana. Företaget skall därmed ha resurser för att följa den tekniska utvecklingen likväl som företaget skall ha resurser för att beställa utvecklingsarbete. Jag förutsätter att det också kommer att finnas ett samarbete mellan Radio Net AB och Sveriges Radio AB inom detta område.

5 Överföringar från Televerket Radio

SOU 1992: 10
Kapitel 5

5.1 Överföring av materiella resurser

Enligt utredningens direktiv bör det vara en utgångspunkt för arbetet att de materiella resurser som nu finns inom Televerket Radio, affärsområdet rundradio förs över till det nya bolaget. De tillgångar rundradionätet representerar kommer att utgöra basen för bolagets verksamhet. Överlåtelsen bör göras på ett sådant sätt att verksamheten inte behöver löpande tillskott utifrån av kapital.

5.1.1 Aktuella anläggningar och utrustning

Huvuddelen av Televerket Radios anläggningar och utrustning för rundradioverksamhet har anskaffats för programdistribution och programinsamling för Sveriges Radio-koncernen. Finansieringen har skett genom TV-avgiftsmedel. Framför allt investeringar för utlandsprogrammen samt vissa äldre investeringar inom försvars- och beredskapsområdet har finansierats över statsbudgeten. Den utrustning som har anskaffats för att möjliggöra utsändning av en finländsk programkanal i Stockholmsområdet har finansierats över statsbudgeten.

Utbyggnaden av en tredje markkanal för Nordisk Television AB:s behov pågår. Den utrustning som anskaffats för detta behov har hittills finansierats med telerörelsens medel. Detsamma gäller de investeringar som gjorts för vissa andra tjänster inom rundradioverksamheten. Det är närradio-, radiotidnings-, direktvisions-, radtex- och satellit-TV-tjänsterna. För att utföra dessa tjänster används också anläggningar och utrustning som har finansierats med TV-avgiftsmedel.

5.1.2.1 Sändarstationer för TV och FM-ljudradio

De markbundna sändarnäten för FM-ljudradio och TV består av 55 större sändarstationer och ca 615 mindre stationer. Antalet sändare för Sveriges Radiokoncernens behov är totalt ca 1 700 exkl. reservsändare.

De större stationerna och många av de mindre är försedda med reservsändare för FM och Kanal 1 och TV 2. Vid de större stationerna och vid en del mindre stationer finns tillgång till reservkraft. Transportabla FM-sändare och transportabla TV-sändare kan sättas in vid katastrofer.

Befolkningstäckningen för FM-näten är praktiskt taget 100 procent, medan den för TV-näten är 99,8 procent. Det sker fortfarande en viss blygsam utbyggnad av mindre stationer.

De större FM/TV-stationerna utgör stommen i distributionsnätet. Sändarna har hög effekt och sändningsantennerna är monterade i högmaster, som i flertalet fall är över 300 meter höga. Täckningen blir därför god från dessa stationer. Mer än 95 procent av landets befolkning nås av utsändningar från dessa stationer.

De mindre FM/TV-stationerna har tillkommit för att komplettera täckningen i luckorna mellan de större stationerna eller inom de större stationernas nominella räckvidd på de platser där det finns hinder för en bra mottagning.

Vid utsändning fungerar de större stationerna som moderstationer för de mindre stationerna. Dessa tar emot och vidareänder programmen, men på en annan sändningsfrekvens än den mottagna. Det är vanligt förekommande att utrustning av denna typ placeras in i olika förhyrningar.

5.1.2.2 Radiolänkstationer. Radiolänk- och förbindelsenät

Radiolänkförbindelser används såväl för att överföra program till de större sändarstationerna för utsändning som

för programinsamlingsverksamhet. Förutom att de större FM/TV-stationerna används för radiolänkförbindelser har rundradioverksamheten egna särskilda radiolänkstationer samt hyr in sig i andra.

Radiolänkstationerna utgörs av master och betongtorn med varierande höjder. Kaknästornet i Stockholm och Jägersrotornet i Malmö är exempel på radiolänkstationer som också inrymmer andra funktioner. Bl.a. är radiodrift- och rundradiocentralerna på dessa orter placerade där.

Den sammanlagda längden av radiolänklinjer för distribution av rundradio var i mitten av år 1991 ca 6 400 km fördelade på ca 145 länkhopp.

Varje radiolänkkanal (i det äldre analoga länknätet) har kapacitet för en TV-bild, fyra ljudförbindelser samt NI-CAM-ljudet. RDS-signalen överförs på förbindelser i det allmänna telenätet. I nätet finns, med vissa undantag, reservkanaler som automatiskt kopplas in vid fel på ordinarie kanal. Som reservdistributionsnät har ett relämottagningsnät etablerats.

I vissa fall och främst för lokalradions behov, sker överföringarna till sändarstationerna med hjälp av kabel förhyrd från telerörelsen i stället för med radiolänk.

För programinsamlingsverksamheten behövs ett landsomfattande förbindelsenät med möjlighet till alternativa överföringsvägar. Detta behov tillgodoses dels i rundradioverksamhetens egna radiolänknät, dels genom förhyrning av kabelförbindelser från telerörelsen. Radiolänknätet omfattar i dag ca 38 000 km bildförbindelser och ca 164 000 km ljudförbindelser. Förhyrningen i det allmänna telenätet från telerörelsen avser ca 100 000 km ljudförbindelser och ca 750 km bildförbindelser.

Förutom permanenta förbindelser finns OB-resurser med mastbilar och andra specialutrustade fordon avsedda för i första hand TV-överföringar. Finansieringen har skett med TV-avgiftsmedel. De helt TV-avgiftsfinansierade s.k. HF-resurserna för ljudöverföringar från tillfälligt anordnade produktionsplatser har ett stort antal mottagarterminaler på platser över hela landet.

För radiolänköverföring finns ett stort antal förberedda inmatningstillfällen anordnade i det permanenta programförbindelsenätet.

Överföringar sker också med hjälp av satellit. För att möjliggöra sådana överföringar från temporära produktionsplatser finns ett mindre antal transportabla jordstationer för upplänkning av program.

De internationella överföringarna sker med hjälp av såväl terrestra förbindelser som förbindelser via satellit. Jordstationer finns i Ågesta och Tanum.

Rundradioverksamheten och telerörelsens radiolänkförbindelser använder sig i många fall av samma linjesträckningar vilket möjliggör ett samutnyttjande av stationer och i viss mån även av utrustning.

5.1.2.3 AM-stationer

För sändningar till utlandet finns högeffektsändare på kortvåg, vridbara riktantennor och fasta riktantennor vid radiostationerna i Hörby och Karlsborg. Minst två sändare är i bruk samtidigt. För utsändning av riksprogram och utlandsprogram för lyssnare utanför Sverige finns också Sölvesborgs mellanvågsstation.

Kortvågsstationer

Kortvågssändaren för rundradio i Karlsborg är inplacerad i telerörelsens station för annan kortvågstrafik. Stationen i Hörby är bokförd på rundradion. Kortvågssändarna där kommer att bytas ut inom de närmaste åren. Hörbystationen samt sändarna och antenner har finansierats över statsbudgeten.

Långvågsstationer

Den enda kvarvarande långvågsstationen finns i Motala och den har finansierats med TV-avgiftsmedel. Sedan mitten av 1980-talet betalas årligen via statsbudgeten ett belopp till rundradiokontot, för att återbetala den hälft av investeringskostnaden som utlandsverksamheten skall svara för. Driftskostnaderna betalas delvis över statsbudgeten.

Satellitstationen i Tanum ägs av de svenska och finska televerken. Via stationen förmedlas för rundradioverksamhetens del behovet av bl.a. transatlantiska TV-tjänster enligt särskild taxa.

Satellitstationen i Ågesta har finansierats av telerörelsen. Rundradioverksamheten svarar för ca en fjärdedel av stationens kostnader, vilket avser kostnaderna för två satellitjordstationer.

Tjänstemässigt svarar rundradioverksamheten för radio- och TV-tjänsterna medan televerkets nätdivision svarar för telefoni och datatjänster. För närvarande distribuerar rundradioverksamheten två kommersiella TV-kanaler till kabel-TV-näten från Ågesta. Vad gäller programinsamling sker den till största delen för Sveriges Televisions räkning.

Anslutningsförbindelser till Tanum och Ågesta har finansierats med TV-avgiftsmedel.

5.1.4 Radiodrift- och rundradiocentralerna

I televerkets sex radioområden finns på huvudorterna en radiodriftcentral (Rdc). Via fjärrkontrollsystem övervakar radiodriftscentralen dygnet runt alla radiolänkstationer, samt alla större och ett flertal mindre FM/TV-stationer. Dagligen görs omkopplingar mellan riks- och regional/lokal matning i vissa nät, samt omkoppling till reservvägar. Rdc tar också emot felanmälningar samt initierar felavhjälpning genom kontakt med servicegrupper.

För rangering av förbindelser vid programinsamling för programföretagen och för distribution till sändarnäten inom det egna området finns för närvarande elva rundradiocentraler (RRC). De dagliga operativa kontakterna mellan Sveriges Radio-koncernens programföretag och televerket sker också via rundradiocentralerna. På huvudorterna är de samlokaliserade med radiodriftscentralen. Utrustningarna för rundradioverksamhetens behov i Rdc och RRC har helt finansierats med TV-avgiftsmedel.

Antalet närradiosändare är för närvarande ca 170. Sändarna har finansierats med telemedel.

För närvarande sänds ett fyrtiotal dagstidningar som radiotidningar. Radiotidningsutrustningen på berörda FM/TV-stationer och tidningsföretagens studioutrustning har finansierats med telemedel. Mottagarutrustningarna har finansierats genom statsbidrag.

Direktvisionstjänsten baseras i stor utsträckning på de ljudradio- och TV-resurser som har byggts upp med TV-avgiftsmedel. Därutöver har vissa investeringar gjorts med telemedel. Till de senare hör en inspelningsbuss med utrustning samt krypteringsutrustning som kodare och dekodrar och en inspelningsbuss med utrustning.

Viss utrustning för inmatning av radtextsignaler i TV-nätet inkl. datorer har finansierats med telemedel.

5.2 Metoder och förslag för överföring av materiella resurser

De tillgångar som finns inom Televerket Radio är statlig egendom och de överföringar som skall ske är därför en överföring av statlig egendom till ett av staten helägt aktiebolag.

Överföringen av de tillgångar som finns inom Televerket Radio, affärsområdet rundradio kan ske på olika sätt. Överföringen kan ske genom apport, genom tillskott, genom försäljning eller genom näringsbidrag.

Aktie kan tecknas genom att tillskjuta annan egendom än pengar. Skall aktie kunna tecknas med rätt eller plikt att mot aktien tillskjuta annan egendom (apport) får värdet av apportegendomen inte sättas högre än det verkliga värdet för bolaget. Endast sådan egendom som kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet kan utgöra apportegendom.

För att registrering skall kunna ske av egendomen måste all apportegendom vara tillförd bolaget. Revisor skall avge yttrande om att så har skett. Av revisors yttrande skall

framgå att apportegendomen ej åsatts högre värde än det verkliga värdet för bolaget och att egendomen kan antagas vara till värde för bolaget.

Genom tillskott kan tillgångar överföras till ett bolag. Tillskott sker helt formlöst och utan samband med aktie-teckning. Bolagets aktiekapital ökar inte genom tillskotten utan dessa tillförs bolagets egna kapital.

Försäljning av tillgångarna innebär att bolaget köper egendomen.

Tillgångar kan överföras genom näringsbidrag. Ett sådant överförande påverkar inte aktiekapitalet. Beloppet kan vid ett senare tillfälle skrivas upp och användas som underlag för fondemission.

De ovan nämnda metoderna kan kombineras.

Av de möjliga överföringsalternativen förslår jag att överföringen sker genom apport. Apportegendomen används för att teckna bolagets aktier. Den del av apportegendomens värde som inte används för teckning av aktier tillförs bolagets egna kapital.

Det finns vissa punkter som särskilt bör beaktas i detta sammanhang

- Värdering av apportegendomen.
- Omstrukturerings skall inte leda till beskattning.
- Vid bildande av aktiebolag utgår stämpelskatt med två procent av aktiernas nominella belopp. Det saknar betydelse om betalningen sker med pengar eller genom apport.
- Vid överlåtelse av fastigheter utgår stämpelskatt med tre procent av köpeskillingen alternativt på fastighetens taxeringsvärde om det är högre. Saknas taxeringsvärde måste en särskild värdering göras efter i princip de regler som gäller för åsättande av taxeringsvärde.

Om en tillgång tagits ut ur en förvärvskälla gäller som huvudregel att beskattning skall ske som om tillgången i stället hade avyttrats för ett underlag motsvarande marknadsvärdet. Från denna huvudregel har gjorts ett par undantag dels genom lagstiftning och dels genom rättspraxis. I detta fall överför staten egendom till ett helägt statligt aktiebolag, varför uttagsbeskattning inte bör vara aktuell.

I mitt förslag till bolagsordning för Radio Net AB är aktiekapitalet lägst 100 milj.kr. och högst 300 milj.kr. Det innebär att stämpelskatten blir lägst 2 milj.kr. och högst 6 milj.kr. I detta fall är det staten som äger Televerket Radio och det är staten som kommer att vara ensam aktieägare i Radio Net AB. Med hänvisning till att synnerliga skäl föreligger bör regeringen besluta om befrielse från stämpelskatt.

De fastigheter som berörs av överföringen har inte något taxeringsvärde, eftersom de betraktas som telefastigheter. I samband med att fastigheterna överförs till Radio Net AB skall de åsättas ett värde och det skall utgå en stämpelskatt på tre procent av fastigheternas värde. Det är i nuläget inte möjligt att beräkna fastigheternas framtida värde, men det kommer inte att vara obetydligt. Föreligger synnerliga skäl och är de av principiell betydelse kan regeringen medge befrielse från stämpelskatten. Jag föreslår att regeringen medger befrielse från stämpelskatt i detta fall. I det fall så inte sker måste företagets kunder, dvs. programföretagen svara för den kostnaden.

Den egendom som skall föras från Televerket Radio till Radio Net AB är sådan egendom som har finansierats genom rundradiokontot. Genom samordning av olika verksamheter inom hela televerket finns det investeringar som har finansierats av televerket, men som bör föras över till Radio Net AB. Den organisationskommitté som jag föreslår bör ta ställning till vilka överföringar som bör göras. Samma sak bör gälla i den mån det finns utrustning som bör vara kvar i televerket, men som har finansierats genom rundradiokontot.

De särskilda investeringar som televerket har gjort för det nya markbaserade televisionsföretaget bör överlåtas till Radio Net AB. Överlåtelsesumman bör motsvara de kostnader televerket har haft för investeringarna minus den eventuella kostnadstäckning televerket har fått från televisionsföretaget.

5.3 Överföring av personella resurser

SOU 1992: 10

Kapitel 5

Utredningsuppdraget avser byte av huvudman för en befintlig verksamhet. En utgångspunkt för direktiven är att de personella resurser som behövs för att utföra de tjänster som nu tillhandahålls av Televerket Radio, affärsområdet rundradio, skall föras över till den nya organisationen. Jag har därför som utgångspunkt för mina ställningstaganden vad avser personalen att de som nu arbetar inom Televerket Radio, affärsområde rundradio, skall anställas i det nya bolaget.

5.3.1 Personalen inom Televerket Radio

Rundradion verkar sedan den 1 januari 1992 som en separat, sammanhållen organisation direkt under chefen för Televerket Radio. Organisationen kommer att bestå av den personal som arbetar vid huvudkontoret och vid de fem regionala rundradioområdena. Servicepersonalen finns sedan den 1 januari 1992 i en för Televerket Radio gemensam serviceorganisation.

Rundradioverksamheten måste fr.o.m. den 1 januari 1992 antingen kompletteras med ytterligare personella resurser eller så måste den köpa tjänster från Televerket Radio. Orsaken till detta är att vissa resurser tidigare var gemensamma för Televerket Radio, resp. gemensamma för hela televerkskoncernen.

Rundradioverksamheten måste förutom den personal som överförts till den sammanhållna organisationen kompletteras med viss personal. Inom det nuvarande affärsområdet rundradio har det beräknats att personalen behöver öka från nuvarande ca 430 personer till ca 500 personer.

Jag finner det lämpligt att det sker ett förberedelsearbete av det slag som har beskrivits ovan. Jag finner det dock olämpligt att Televerket Radio redan i nuläget påbörjar nyanställning av personal. Hur det av mig föreslagna företaget skall organiseras bör vara en fråga som behandlas av det nya företags ledning. Om den föreslagna utökningen av personalen görs före företags bildande innebär det att företaget inte självständigt kan ta ställning till hur företa-

get skall vara organiserat, samtidigt som den ekonomiska frihetsgraden för företaget minskar. Det bör vara fullt möjligt för Televerket Radio att svara för gemensamma funktioner under tiden den 1 januari 1992-30 juni 1992. Under förutsättning att det finns en organisation som förbereder bildandet av Radio Net AB under första halvåret 1992 bör den organisationen kunna svara för hur överföringen skall gå till, samt i vilken takt det kan vara lämpligt att den genomförs. Jag har vid mina kontakter med Televerket Radio inhämtat att det av mig här redovisade synsättet inte möter några hinder.

5.3.2 Teknisk service

Teknikserviceorganisationen (TSO) är en gemensam resurs för Televerket Radios alla tjänster.

TSO:n har under årens lopp varit organiserad på olika sätt, men har alltid samutnyttjats för all anläggnings-, drifts- och underhållsverksamhet. Anläggnings-, drifts- och underhållsåtaganden åt externa kunder inom områdena luftfart, sjöfart och landmobil radio är en väsentlig del av Televerket Radios verksamhet. De stora kunderna är bl.a. luftfartsverket, rikspolisstyrelsen, SOSAM och sjöfartsverket.

Under åren 1968-1975 var TSO en fristående neutral organisation med egna driftschefer. Organisationen svarade under den tidsperioden också för en del arbetsuppgifter avseende televerkets stationer inom telefoniområdet. Under perioden 1975-1991 organiserades den personal som var stationerad på rundradiostationerna inom rundradioverksamheten. Omorganisationen 1975 genomfördes på grund av att arbetsuppgifterna avseende televerkets stationer inom telefoniområdet flyttades över till teleområdena.

Den tekniska utvecklingen har inneburit att bemanningen av rundradiostationerna har förändrats. När näten började byggas ut under 1950-talet kunde sändarna inte fjärrkontrolleras, vilket innebar att stationerna var bemannade under televisionens programtid. Utvecklingen innebar sedan att stationerna enbart behövde vara bemannade under

dagtid och att det fanns beredskap under övrig tid. År 1985 var utrustningens tekniska tillförlitlighet så hög att beredskapsorganisationerna kunde avvecklas.

Televerket Radio har beslutat att bilda en för samtliga affärsområden gemensam serviceorganisation. Beslutet om den gemensamma serviceorganisationen fattades i juni 1991 och den gemensamma serviceorganisationen beräknas vara i drift den 1 januari 1992.

Beslutet att genomföra en gemensam serviceorganisation fr.o.m. den 1 januari 1992 beror på flera olika orsaker:

De nuvarande serviceområdena bygger på rundradiostationerna som bas. Inom serviceområdet finns en servicegrupp som ansvarar för visst montagearbete och underhåll av anläggningarna inom det geografiska området. Den geografiska basen är för liten och serviceområdena ersätts av större produktionsområden i den nya organisationen.

Mer och mer av arbetsinsatserna utförs inom andra områden än rundradioområdet, varför rundradiostationerna inte är den lämpligaste basen för serviceverksamheten.

Utrustningarna har över tiden blivit driftsäkrare, vilket har medfört minskat behov av underhållsinsatser.

En gemensam serviceorganisation indelad i produktionsområden kan användas effektivare genom bättre samordningsmöjligheter.

5.3.2.1 Teknisk service enligt Televerket Radio

Televerket Radio har långvarig erfarenhet av service och anläggningsverksamhet. Verksamheten bygger på hög effektivitet med höga kvalitetskrav och med höga tillgänglighetskrav. Inom varje region finns det serviceenheter och anläggningsenheter, vilka kan utföra alla typer av uppgifter vad avser anläggning och service inom det radiotekniska området.

Arbetsuppgifterna kan generellt delas in i anläggning, förebyggande underhåll, felavhjälpning, prestandamätningar och driftsättningar. Beslutsfattandet är delegerat

och resurserna är integrerade. Ett sådant arbetssätt leder till låga administrativa kostnader.

Organisationen arbetar inom ett brett kompetensområde och den gemensamma nämnaren är radiotekniken. Det finns teknisk kompetens inom ett brett område och kompetens för ett stort antal olika system. Denna breda kompetens ger viktig kompetensöverföring mellan personalen, samtidigt som det ger en viktig kompetensöverföring mellan olika teknikområden. Utbildningen genomförs kontinuerligt för personalen, vilket är en förutsättning för den långsiktiga verksamheten.

Den samlade kompetensen skulle kunna utnyttjas i större omfattning av andra ägare av radiosystem till fördel både för svenskt näringsliv och för svensk förvaltning. Den unika kompetensen som finns inom serviceorganisationen har inte någon motsvarighet i landet.

Personalen omfattar i dag ca 700 personer och de är fördelade på en gemensam del resp. olika uppdragsgivare. Televerket Radio och Televerket Radio, affärsområdet rundradio är ungefär lika stora uppdragsgivare.

Bedömningen är att en gemensam serviceorganisation ger effektivitetsvinster som inte är marginella.

Det finns ett antal fördelar med att serviceorganisationen även i framtiden blir en sammanhållen organisation. Televerket Radio vill behålla den gemensamma serviceorganisationen inom Televerket Radio och anför i huvudsak följande skäl för en sammanhållen organisation.

1. Möjligheter till kraftsamling av resurser vid större driftstörningar eller haverier.
2. Televerkets nättjänster och Televerket Radios nät är konkurrensutsatta både nationellt och internationellt. Service och drift är en strategisk resurs. Kvalitetsnivån i t.ex. de mycket komplexa mobiltelefonisystemen är i stor omfattning beroende av den tekniska serviceorganisationen. Kvaliteten är en avgörande faktor för hur kunderna värderar tjänsten och har därför utomordentlig betydelse för konkurrensförmågan.
3. Televerket Radio kan inte förlägga serviceverksamheten till utomstående företag, eftersom ris-

- ken är för stor för att det sker en kunskapsöverföring till konkurrenterna.
4. De nuvarande stora kunderna är stora kunder till televerket i sin helhet och det är inte troligt att de väljer att arbeta med ytterligare ett företag.
 5. Rundradions del kan vara mindre om det sker ett samutnyttjande av andra resurser inom televerkskoncernen. I en sammanhållen serviceorganisation kommer rundradions verksamhet att bli billigare. För år 1992 beräknas kostnaderna för oförändrad servicenivå jämfört med år 1991 att minska med närmare 20 procent.
 6. En serviceorganisation inom enbart rundradiodelen skulle leda till små servicegrupper och till en koncentration av verksamheten till ett färre antal orter än vad som är fallet om resurserna är gemensamma med televerkskoncernen. Detta leder till längre feltider. I en delad serviceorganisation kan Televerket Radio inte upprätthålla den decentraliserade organisation, som finns i en gemensam serviceorganisation. Företaget räknar i det fallet med att koncentrera sin verksamhet till regionhuvudorterna och bygga på rörliga underhållsenheter. Totalt innebär detta inte att företaget kommer att behöva färre personer anställda, men det innebär att personalen måste kunna byta bostadsort. Den personal som berörs är de som är stationerade på rundradiostationerna.

Genom att behålla hela serviceorganisationen intakt blir det kvar en unik kompetens och de bästa förutsättningarna för den framtida utvecklingen. Förutsättningarna för att kostnaderna skall kunna hållas nere blir bättre. Långsiktiga avtal bör därför träffas mellan Televerket Radio och ett sändarbolag.

5.3.2.2 Teknisk service enligt Televerket Radio, affärsområdet rundradio

Rundradions verksamhet har skapats under en lång tidsperiod. Den tekniska utvecklingen har lett till att perso-

nalbehovet därför har minskat och att bl.a. fjärrkontroll-möjligheterna har ökat betydligt. Driftsäkerheten har blivit så hög att det inte längre behövs en särskild beredskapsorganisation. I stället används en ringlista.

Den tekniska fältpersonalen är till den 1 januari 1992 stationerad på de större FM/TV-stationerna. Dessa utgör servicegrupper som ansvarar för vissa arbetsuppgifter inom ett begränsat geografiskt område. Grupperna har tekniskt stöd av specialister som finns på regionens huvudkontor. Utvecklingen har lett till att vissa specialister även finns i fältorganisationen. Grupperna arbetar till ca 30 procent med entreprenadverksamhet och till 70 procent med rundradions egna verksamhet. Entreprenadverksamheten omfattar bl.a. vissa uppgifter för Televerket Radio.

Driftverksamheten i fält är starkt integrerad med den centrala verksamheten. Denna samverkan är betydelsfull eftersom det kan ske en återkoppling av fälterfarenheter-na till den centrala specialistfunktionen.

År 1990 svarade rundradions servicegrupper för tjänster till övriga televerket motsvarande 100 manår. Under samma tidsperiod användes ca 220 manår inkl. lokalvårdare för rundradions egna behov.

Rundradion anser det viktigt att de har en egen serviceorganisation och de motiverar det på följande sätt:

Rundradioföretaget kan inte behålla kontrollen över stationerna om en entreprenör svarar för erforderlig service.

Rundradions staber kommer på sikt att förlora sin kompetens, eftersom det inte kommer att ske erforderlig återkoppling av kunskap från en entreprenör.

Konkurrenter till televerket kommer inte att acceptera att deras utrustning sköts av televerkets personal. Konkurrensneutraliteten kommer att ifrågasättas.

Sekretesskraven från olika kunder kan inte klaras om Televerket Radio svarar för serviceverksamheten.

Med en egen serviceorganisation kan fältpersonalens personliga engagemang och känsla av ansvar för anläggningar och utrustning behållas.

Rundradioföretaget kan ta det fullständiga ansvaret för driftssäkerhet och kvalitet med en egen serviceorganisation.

För uppgifter inom totalförsvaret är det av största värde att rundradioföretaget har en egen serviceorganisation.

Redan genomförandet av en gemensam teknikerserviceorganisation från den 1 januari 1992 innebär nackdelar för rundradion. I den nya organisationen flyttas i vissa fall arbetsgrupper från rundradiostationerna till tätorterna. Arbetsenheternas flyttning till tätorterna är till fördel för de mobila teletjänsterna, men till nackdel för rundradions verksamhet.

Om entreprenör anlitas för service kan inte rundradioföretaget ta ansvar för nätets skötsel och funktion annat än genom det avtal som sluts med entreprenören.

Rundradions verksamhet är tillräckligt omfattande för att motivera en egen serviceorganisation.

Köpta servicetjänster riskerar att bli dyrare än om verksamheten sker i egen regi.

Rundradion ser det som en fördel om serviceorganisationen delas. Teknikutvecklingen leder till allt mer komplexa system, samtidigt som driftsäkerheten ökar. Det blir därför nödvändigt att ha specialister i fält och dessa kommer att arbeta över större geografiska områden. När driftsäkerheten ökar spelar restiderna till anläggningarna en mindre roll.

5.3.3 Förslag inom personalområdet

Televerket Radio beslutade i juni 1991 att ha en gemensam teknisk serviceorganisation för samtliga affärsområden och att den organisationen genomförs den 1 januari 1992. Jag har ingen anledning att ifrågasätta det rationella i det beslutet. Beslutets rationalitet är i grunden givet och beslutet innebär att det skapas en teknisk serviceorganisation, som är en unik resurs i landet.

Riksdagen har tagit ställning till att det skall finnas en särskild organisation för landets rundradionät. Jag har tidigare föreslagit att den organisationen skall vara ett aktiebolag och att staten skall äga samtliga aktier. Det statli-

ga ägandet är en förutsättning enligt utredningens direktiv.

När det gäller överföringen av personal finns det en del som kan genomföras utan problem och en del som är komplicerad.

Den personal som i dag arbetar inom Televerket Radio, affärsområdet rundradio, överförs till Radio Net AB. De som berörs är de som är anställda vid huvudkontoret och de som är anställda vid de regionala rundradioområdena. Personalgruppen kan avgränsas till den personal som den 1 januari 1992 ingår i den organisation som interimistiskt har bildats i avvaktan på den slutliga organisationen av rundradioverksamheten.

När det gäller den tekniska serviceorganisationen är problemen större. Det finns ett antal alternativa lösningar, men jag vill särskilt framhålla att ingen lösning i grunden är bra. I och med att det bildas ett bolag för rundradio-sändningar innebär det att den tekniska serviceorganisationen inom nuvarande Televerket Radio påverkas på ett sätt som innebär nackdelar. Det är inte möjligt att undvika detta, eftersom det är en konsekvens av delningen av Televerket Radio. Jag kommer därför särskilt att redovisa problemen inom området teknisk service.

5.3.3.1 Övergripande principer och den tekniska serviceorganisationen

Vid mina ställningstaganden avseende den tekniska serviceorganisationen har jag haft följande utgångspunkter. Televerket Radio och Radio Net AB är båda statligt ägda företag. Båda företagen skall även i fortsättningen kunna bedriva verksamhet och de skall ha så goda förutsättningar för detta som möjligt. Min andra utgångspunkt har varit att Radio Net AB inte bildas för att skapa ett företag som skall konkurrera med Televerket Radio. Radio Net AB bildas för att svara för utsändning av ljudradio- och televisionsprogram till allmänheten.

Radio Net AB kommer att ha ett begränsat antal kunder. Jag vill särskilt framhålla vikten av att företaget skapar mycket goda relationer med sina kunder. Företaget

måste av sina kunder uppfattas som neutralt. I ett sådant perspektiv bör det bl.a. för televerket i sin helhet vara möjligt att i framtiden ha en god affärsmässig relation med Radio Net AB. Det kommer att finnas ett omfattande samarbete mellan televerket och Radio Net AB.

Jag har i avsnitt 2.2 redovisat en bolagsordning, för det av mig föreslagna bolaget. Av förslaget till bolagsordning framgår bl.a. att företaget skall utveckla och marknadsföra andra tjänster med stöd av de resurser som finns för radio- och televisionsverksamheten.

5.3.3.2 Den tekniska serviceverksamheten finns inom Radio Net AB

Den tekniska serviceorganisationen förs i sin helhet över till Radio Net AB. Ett sådant alternativ innebär att Televerket Radio resp. Radio Net AB får andra roller än vad de har i dag resp. en annan roll än som var tänkt.

Televerket Radio har i dag tre huvudsakliga verksamheter. Det är den mobila teletjänsten, rundradioverksamhet och entreprenadverksamhet. Den tekniska serviceverksamheten är gemensam för samtliga verksamhetsgrenar.

Televerket Radio behöver en egen serviceverksamhet vad avser den mobila teletjänsten. Inom televerket finns det en klart uttalad uppfattning att ett alternativ där hela den tekniska serviceverksamheten flyttas över till Radio Net AB innebär att Televerket Radio måste bygga upp en ny serviceorganisation. Ett sådant alternativ innebär dessutom att Radio Net AB inte annat än i ett längre perspektiv skulle kunna finna externa kunder för teknikerserviceverksamheten, eftersom Televerket Radio och dess kunder inte skulle efterfråga denna service.

Alternativet med en överföring av hela den tekniska serviceverksamheten till Radio Net AB finner jag därför inte realistisk. En sådan överföring skulle vara till stor nackdel för såväl Televerket Radio som Radio Net AB. Förslaget har inte aktualiserats av vare sig Televerket Radio eller av Televerket Radio, affärsområdet rundradio.

Den tekniska serviceorganisationen delas mellan Televerket Radio och Radio Net AB. I det alternativet finns det två olika delningsmöjligheter. Den ena möjligheten är att delningen görs så att den personal som i dag har sin huvudsakliga verksamhet inom rundradioområdet förs över till Radio Net AB och det andra alternativet är att servicepersonalen på de större rundradiostationerna förs över till Radio Net AB, medan övrig personal finns kvar inom Televerket Radio.

I avsnitt 5.4.2.1 har jag redovisat Televerket Radios syn på en delad teknikerorganisation och i avsnitt 5.4.2.2 har jag redovisat Televerket Radio, affärsområdet rundradios syn.

De argument som framförs från resp. delar av Televerket Radio kan användas både för att den tekniska serviceorganisationen skall delas resp. att den inte skall delas. Det finns skäl som talar för en delning och det finns skäl som talar mot en delning. Det finns ingen lösning som är den helt givna lösningen, men jag kommer under avsnitt 5.4.3.5 att föreslå att serviceorganisationen finns kvar inom Televerket Radio och jag redovisar samtidigt ett antal förutsättningar som måste uppfyllas för att ett avtal skall kunna träffas mellan Televerket Radio och Radio Net AB. Är det inte möjligt att få till stånd ett sådant avtal enligt de villkor som jag skisserar i det avsnittet bör den tekniska serviceorganisationen delas.

Delningen av den tekniska serviceorganisationen bör i det fallet genomföras så att den personal som i dag huvudsakligen svarar för verksamhet inom rundradioområdet förs över till Radio Net AB, och att övrig personal stannar kvar inom Televerket Radio. Jag beräknar att ca 220 personer då förs över till Radio Net AB.

Sveriges Radiokoncernen anser i skrivelse till utredningen att rundradiobolaget skall ha egna serviceresurser.

Den tekniska serviceorganisationen förs i sin helhet över till ett nybildat bolag. Det nybildade bolaget ägs gemensamt av Televerket Radio och Radio Net AB. Det gemensamägda företaget kommer i sin verksamhet att ha samma verksamheter som nu finns inom den tekniska serviceorganisationen. Företaget kommer att ha två kunder och de kunderna kommer samtidigt att vara företagets ägare.

Alternativet har i sig ett antal fördelar, eftersom det borde kunna lösa en del av de motsättningar som finns i frågan. Det finns dock vissa nackdelar i ett sådant alternativ.

Bolaget kommer att i huvudsak ha två kunder, samtidigt som de kunderna äger företaget. Företaget kommer att bli ett rent serviceföretag inom ett högteknologiskt område. Den enda fördel jag kan se är att konkurrenter till Televerket Radio möjligen tycker att det är fördelaktigt med ett särskilt bolag. Jag finner inte den lösningen vara ett lämpligt alternativ.

5.3.3.5 *Den tekniska serviceorganisationen finns inom Televerket Radio*

Den tekniska serviceorganisationen är kvar oförändrad inom Televerket Radio. Det är den lösningen som Televerket Radio förespråkar, men som Televerket Radio, affärsområdet rundradio finner direkt olämplig.

I ett sådant alternativ måste ett antal krav vara uppfyllda, för att det skall vara en möjlig lösning för Radio Net AB. En sådan lösning förutsätter att det finns ett avtal mellan Televerket Radio och Radio Net AB. I avtalet skall ett antal grundläggande frågor vara reglerade. Enligt utredningens direktiv bör bolaget och televerket genom ömsesidiga, långsiktiga avtal på affärsmässig grund kunna utnyttja varandras anläggningar och tjänster.

En av de grundläggande frågorna är vad som skall ske om avtalet inte förlängs. Radio Net AB befinner sig då i en situation, som innebär att företaget inte kan svara för

service av sina anläggningar. Orsaken till det är att företaget saknar den servicepersonal som erfordras, samtidigt som det är en så specialiserad verksamhet att det inte snabbt går att nyrekrytera personal. Sker det inte en förlängning av avtalet skall personalen som arbetar inom rundradioområdet kunna föras över till Radio Net AB.

Radio Net AB:s regionala organisation, med olika tekniska specialister, kommer inte att kunna fungera tillfredsställande om det inte finns en koppling till serviceorganisationen. Kopplingen behövs för erfarenhetsöverföring. I avtalet bör detta regleras.

Radio Net AB måste kunna förhålla sig neutralt inom de områden där det förekommer konkurrens. Televerket Radios konkurrenter kommer att befinna sig i den situationen att en av deras konkurrenter kommer att svara för service av de anläggningar som finns vid rundradiostationerna. Jag ser detta som en viktig fråga. Avtalet måste garantera att konkurrensneutraliteten bevaras. Visar det sig inte möjligt måste Radio Net AB svara för just den serviceverksamheten. Detta skall inte tas till intäkt för att serviceorganisationen skall delas. I detta sammanhang bör beaktas att det är till fördel för konkurrenterna till Televerket Radio om serviceverksamheten splittras.

Rundradioföretaget måste ha ett direkt ansvar mot sina kunder. Avtalet måste reglera hur kontakterna skall vara mellan serviceorganisationen och Radio Net AB. Avtalet måste garantera att Radio Net AB inte tappar kontrollen över sina sändare. Jag förutsätter att denna fråga kan regleras på ett tillfredsställande sätt genom ett avtal.

I alternativet med avtal förutsätts att vissa strategiska resurser för Radio Net AB flyttas från den nuvarande serviceorganisationen. De resurserna avser bl.a. radiodriftcentralerna, resurserna för outside broadcasting (OB) och resurserna för upphandling och anläggningsprospektering för rundradiostationer.

Ett avtal kan inte vara för kortsiktigt, med tanke på de stora resurser som binds. En treårig avtalsperiod bör vara rimlig sett ur både Televerket Radios och Radio Net AB:s synpunkter. Efter den perioden måste avtalet kunna omförhandlas förutsättningslöst och vid det tillfället finns det tillräckliga erfarenheter för framtida ställningstaganden

om det skall vara ett fortsatt avtalsförhållande eller om båda företagen skall ha egna serviceorganisationer.

Jag förutsätter att en avtalslösning blir ett billigare alternativ för Radio Net AB än alternativet att företaget har en egen serviceorganisation. Samordnings- och effektivitetsvinster bör även tillfalla Radio Net AB. Storleksordningen av de vinsterna bör kunna uppskattas till närmare tjugo procent. För att säkerställa vinster i den storleksordningen bör priset i avtalet jämföras med det interna pris som gällde under 1991. Visar det sig att avtalsförhandlingarna leder till ringa eller inga vinster i form av lägre priser för Radio Net AB bör slutsatsen bli att serviceorganisationen delas upp mellan Televerket Radio och Radio Net AB.

Jag förutsätter att beslut i denna del fattas av den av mig föreslagna organisationskommittén.

5.4 Vissa särskilda överföringsfrågor

5.4.1 Avvecklingskostnader

Det är inte möjligt att i utredningsfasen ange exakta belopp för vilka avvecklingskostnader som kan komma att uppstå. Avvecklingskostnadernas nivå bestäms i huvudsak genom vilket samarbete som kommer att finnas mellan Televerket Radio och Radio Net AB.

Televerket Radio bedömer att avvecklingskostnaderna blir helt beroende av vilken lösning som väljs vad avser den tekniska serviceorganisationen.

I alternativet med en samlad tekniskserviceorganisation inom Televerket Radio blir avvecklingskostnaderna marginella och uppskattas endast till några miljoner kronor. Detta förutsätter att beställningen från Radio Net AB blir av samma omfattning som rundradions beställning är för första halvåret 1992. Det slutliga beloppet kan inte bestämmas förrän efter de slutliga förhandlingarna.

Vid en delad tekniskserviceorganisation krävs en detaljerad kostnadsanalys. En preliminär analys visar att Televerket Radio har kompensationskrav på i storleksordningen 100 milj.kr. Televerket Radio anser sig inte kunna bära de kostnaderna utan ekonomisk kompensation.

Jag har i avsnitt 5.4.3.5 utgått från att den tekniska serviceorganisationen kan vara kvar inom Televerket Radio. Detta innebär att det enbart blir marginella avvecklingskostnader. Kostnaderna är av den storleksordningen att det inte behövs något särskilt ställningstagande från statsmaktens sida. Avvecklingskostnaderna bör utan problem kunna bäras av Televerket Radio.

5.4.2 Konsekvenser för Televerket

Utredningen skall enligt sina direktiv redovisa hur de personella och materiella överföringarna påverkar televerket.

Genom den av mig föreslagna lösningen vad avser den tekniska serviceorganisationen uppkommer det inte negativa konsekvenser av någon särskild storleksordning för televerket.

5.4.3 Vissa samordningsfrågor

När rundradioverksamheten övergår i ett särskilt bolag kommer det att finnas ett omfattande samarbetsbehov mellan televerket och Radio Net AB. Jag har redovisat det samarbetsbehovet under resp. avsnitt. Samarbetet mellan de två organisationerna måste bygga på ett långsiktigt affärsmässigt förhållande.

De direkta samordningsfrågorna som finns i samband med överföringen bör den särskilda organisationskommittén ta ställning till.

6.1 Kompensation för gjorda investeringar

Jag har i avsnitt 5.3 föreslagit att de investeringar som har gjorts i Televerket Radio och som har finansierats genom rundradiokontot skall överföras till det av mig föreslagna bolaget kostnadsfritt.

De investeringar som har gjorts i rundradionätet har finansierats genom TV-avgifter. TV-avgiften jämföras med s.k. näringsbidrag. Detta innebär att investeringarna hittills har direktavskrivits. Jag finner det angeläget att understryka att investeringarna har betalats av innehavare av TV-mottagare i form av TV-avgifter genom att Televerket Radio direkt har tillförts medel från rundradiokontot. Jag finner det självklart att TV-avgiftsbetalarna inte skall betala dessa investeringar två gånger.

De anläggningstillgångar som nu förvaltas av Televerket Radio och som har finansierats enligt ovan överförs till Radio Net AB som apportegendom. Det är då viktigt att skapa ett förfarande som innebär att TV-avgiftsbetalarna inte drabbas av avskrivningskostnader mer än en gång. Det bör vara möjligt genom att ge Sveriges Radiokoncernen en rabatt på självkostnadspriset som motsvarar koncernens andel av avskrivningskostnader för direktavskrivna investeringar i det gamla systemet. En förutsättning för den rabatten är att företaget kan bedriva andra vinstgivande verksamheter eftersom man med det här förslaget inte får full självkostnadstäckning under ett antal år.

Andra programföretag än programföretag inom Sveriges Radiokoncernen skall dock betala fullt självkostnadspris och i det priset ingår kostnaderna för användning av redan gjorda investeringar.

Den rabatt som Sveriges Radio AB kommer att erhålla går inte att fastställa i nuläget. Storleken och antalet år den skall utgå beror på den värdering som måste göras vid

bolagsbildningen och de avskrivningsmetoder som fastställs. Jag förutsätter att detta kan göras.

Enligt utredningens direktiv skulle förslag lämnas till hur rundradiokontot kan tillföras ersättning för gjorda och avskrivna investeringar. Med mitt förslag till rabatt för SR-koncernen drabbas inte TV-avgiftsbetalarna av någon merkostnad. Jag finner därför inga motiv för att rundradiokontot skall tillföras särskild ersättning.

6.2 Självkostnadsprincipen

I utredningens direktiv finns det angivet att de investeringar som har gjorts i det befintliga rundradionätet skall vara tillgängligt för samtliga programföretag som enligt 5 § radiolagen har rätt att bedriva rundradiosändningar från marksändare. Nätet skall ställas till de olika programföretagens förfogande på likvärdiga villkor. Varje programföretag skall betala hyra för sin användning av distributions-tjänsten och hyran skall grunda sig på distributionsföretagets självkostnad. Denna verksamhet skall bedrivas med skälig lönsamhet, vilket innebär att intäkterna skall täcka verksamhetens självkostnader. Dessa inkluderar avskrivningar, förräntning av kapital, risker för haverier i anläggningarna samt annan investering och utvecklingsverksamhet eller andra insatser som behövs för att säkerställa att bolaget kan tillhandahålla tjänsterna även på längre sikt.

När det gäller denna tjänst i det rikstäckande nätet kan inte prisbildning ske genom konkurrens, eftersom det saknas jämförbara alternativa sändningstjänster. Detta begränsar möjligheten att ange ett marknadspris. Denna begränsning gäller enbart programutsändning, medan programinsamlingstjänster och övriga tjänster kan baseras på en marknadsprissättning.

6.2.1 Grunderna för självkostnadsprincipen, prisbildning och programsändning

Enligt utredningens direktiv bör det ske en redovisning av hur avvägningen mellan självkostnadsprincipen och den

affärsmässiga principen skall göras. Likaledes bör principen för ekonomisk särredovisning av huvuduppgifterna och övrig verksamhet redovisas.

Med självkostnad kommer jag att avse summan av alla kostnader för en viss produkt eller tjänst tills den är levererad och betald.

Självkostnadens storlek behöver normalt beräknas inför prissättningen oavsett om denna skall vara självkostnadsbaserad eller marknadsmässig. I det senare fallet utgör resultatet av självkostnads-kalkylen en utgångspunkt för om priset kan bli konkurrenskraftigt eller inte.

Jag kommer att använda begreppen direkta och indirekta kostnader. Båda kan vara fasta eller rörliga. Med direkta kostnader avses kostnader som direkt kan hänföras till en viss produkt eller tjänst. Med indirekta kostnader avses gemensamma kostnader eller omkostnader där orsakssambandet är svårare att klarlägga. Uppsamling av indirekta kostnader sker på olika kostnadsställen och fördelas sedan på kostnadsbärare med hjälp av schabloner.

6.2.2 Självkostnadens komponenter

Följande kostnader ingår i företagets självkostnader:

Löpande driftskostnader:

- kostnader för personal och konsulter inom områdena drift, administration, projektering/anskaffning/anläggning, information/marknadsföring/försäljning och beredskap/säkerhet,
- lokal- och kontorskostnader,
- systemkostnader,
- underhåll av anläggningar inkl. förrådshållning,
- elkostnader och kostnader för andra driftsförnödenheter,
- transport- och fraktkostnader,
- haveripremie och övriga försäkringskostnader,
- rörelsekapitalränta beräknat på rörelsefordringar, rörelseskulder och lager,
- skatter.

Kostnader för forskning och utveckling (FoU):

- löpande drift- och strategiska kostnader.

SOU 1992:

Kapitel 6

Kapitalkostnader:

- avskrivningar som utgår från den nominella utgiften för investeringarna och fördelas normalt jämt över anläggningens planerade ekonomiska livslängd,
- låneränta som beräknas enligt gällande räntesats på den skuldfinansierade delen av nominella investeringar. För en enskild investering minskar normalt skulden och därmed räntekostnaderna successivt under livscyklen. För ett i tiden jämnt fördelat investeringsprogram blir räntekostnaderna relativt stabil, även om den i princip ökar i takt med inflationen på grund av att denna höjer den nominella kostnaden för nya investeringar,
- leasingkostnader avser kostnader för produktionsutrustning som utnyttjas genom leasing (hyra) i stället för köp (ägande).

Avkastning/riskkompensation beräknat på eget kapital:

- realränta
- inflationsskydd,
- riskpremier som avser affärs-, tekniska och finansiella m.fl. risker.

6.2.3 Självkostnadsprincipens tillämpning

En grundläggande fråga i en prissättningsituation är om prissättningen skall vara kortsiktig eller långsiktig. Jag kommer att redovisa båda alternativen. Jag förordar dock en långsiktig prissättning.

6.2.3.1 Självkostnadsprincipen och kortsiktig prissättning

Vid en kortsiktig prissättning får verksamheten årlig täckning för sina drift- och kapitalkostnader. Detta innebär att de årliga priserna kommer att variera med investeringstakt, räntenivåer, underhållsgrad, utvecklingsinsatser-

nas omfattning m.m. Drifts- och kapitalbudgetar upprättas i samråd med berörda kunder. Kundkontrakten förutsätts omfatta en hel investeringscykel. I prissättningen skall också ingå en skälig årlig avkastning på eget kapital och en riskpremie. Dessutom skall det också ingå en kompensation för en eventuell minskning av det egna kapitalets värde till följd av inflation.

Alternativet innebär att företaget inte tar normala affärs-, tekniska eller finansiella risker. När priset baseras på de verkliga självkostnaderna ligger det i kundernas intresse att löpande bevaka verksamhetens effektivitet.

6.2.5.2 *Självkostnadsprincipen och långsiktig prisbildning*

Alternativet ger en långsiktig kostnadstäckning. Det innebär att nuvärdet av framtida kontrakterade eller förväntade intäkter förutsätts motsvara nuvärdet av framtida kostnader. I långsiktiga kontrakt anges den av kunderna begärda omfattningen av och innehållet i de produkter eller tjänster som avses köpas. Den årliga prisnivån fastställs långsiktigt med utgångspunkt i verksamhetens planerade omfattning och förväntade kostnader under en hel investeringscykel samt indexuppräknas därefter årligen. Kontraktet kan naturligtvis innehålla delar som under kontraktperioden kan omförhandlas.

Verksamheten skall dessutom ge en långsiktig och skälig avkastning på det egna kapitalet. Detta innebär att avkastningen långsiktigt täcker dels realavkastningskrav, dels en kommersiell, teknisk och finansiell riskpremie. Det bör också ingå en kompensation för en eventuell minskning av det egna kapitalets värde till följd av inflationen.

I detta alternativ tar verksamheten samtliga typer av risker. Priset baseras i detta fall på avtalade självkostnader och effektivitetsutvecklingen blir i första hand en fråga för den egna organisationen och verksamhetens ägare. Ersättningen enligt långsiktiga avtal utgör riktlinjer för organisationens strävan att utveckla sin effektivitet.

Alternativet med en långsiktig prissättning är det alternativ som bäst kommer att svara mot den verksamhet Radio Net AB kommer att bedriva. Det ger företaget en

möjlighet att utveckla sin affärsidé på ett sådant sätt att företaget kan bli effektivt. I ett alternativ med kortsiktig prissättning kommer företaget inte att få de möjligheterna. Företaget kommer i stället att bli så styrt av sina kunder att de egentligen inte kan bedriva en affärsmässig verksamhet.

I vissa fall kan naturligtvis den långsiktiga prissättningen kompletteras med andra principer. Exempelvis kan finansiering av investeringar som avser utrustning för en viss speciell kund beslutas i nära samråd med kunden.

6.2.3.3 *Vissa speciella frågeställningar*

Speciella problem uppkommer, oavsett om kortsiktig eller långsiktig prissättning tillämpas. Ett sådant problem är när inte hela investeringscyklens kapitalkostnader och nödvändiga driftskostnader är täckta av långsiktiga bindande kundkontrakt. Problemet uppkommer om en kund minskar eller avslutar sitt engagemang så att beläggningsgraden minskar.

I alternativet med kortsiktig prisbildning innebär möjligheten till för låg beläggning att kvarstående kunder riskerar att få betala för andra kunders agerande. Kvarstående kunder kommer inte att kunna överblicka vad det är som styr deras prissättning.

I alternativet med en långsiktig prissättning kommer det knappast att vara möjligt att genom kalkylpåslag kompensera verksamheten för eventuellt kommande underbeläggning. Detta ökar företagets affärsrisker och det påverkar finansieringsförutsättningarna.

I samband med beräkning av kapitalkostnaderna finns det vissa saker som bör påpekas särskilt.

- En förlängd eller förkortad ekonomisk livslängd i jämförelse med gällande planer minskar eller ökar det årliga priset i alternativet med kortsiktig prissättning. I alternativet med långsiktig prissättning ökar eller minskar den avkastning som verksamheten genererar.
- I alternativet med långsiktig prissättning kan en ojämn investeringstakt leda till att erhållna ersätt-

ningar under vissa perioder kan ge vinstbeskattning. Under andra perioder kan det ge otillräcklig kostnadsersättning och förlust.

- Ändrade räntekostnader påverkar direkt priset om prissättningen är kortsiktig respektive minskar/ökar avkastningen om prissättningen är långsiktig.

6.2.3.4 Kostnadsfördelning

Verksamhetens samtliga kostnader bör så entydigt som möjligt fördelas mellan distribution för programföretagens räkning och annan verksamhet. Vad avser kostnaderna för distributionstjänsterna bör det ske en kostnadsfördelning mellan de olika programföretagen.

Direkta kostnader avseende distribution för programföretagen bör alltid garanteras full och långsiktig täckning. Utgångspunkten för fördelning av indirekta kostnader bör vara att basverksamheten belastas med större delen av de kostnaderna och att andra verksamheter belastas med marginalkostnader.

Vad avser fördelningen av baskostnaderna mellan olika programföretag bör den kunna bygga på en fördelning efter andelen planerad och/eller verkligt utnyttjande. Kapitalkostnaden fördelas i förhållande till avtalad och i vissa fall avropad kapacitet. Den kund som har ett avtal med kortare löptid än utrustningens förväntade ekonomiska livslängd bör bära en relativt större kostnadsandel. Den större andelen blir på det sättet en kompensation för underbeläggning under en del av den förväntade livslängden.

6.3 Marknadsprissättning

Vid marknadsmässig prissättning är en av utgångspunkterna självkostnaden. Prissättningen sker med utgångspunkt från den efterfrågan som råder och med tanke på att produkten skall kunna säljas. Marknadsprissättning förutsätter att det finns flera leverantörer. Inom bolagets verksamhetsområde bör marknadsprissättning användas för samtliga tjänster utom för programdistributionen. Pro-

gramdistributionen kan inte ha ett marknadsmässigt pris, eftersom verksamheten har monopolkaraktär.

I detta sammanhang finns det särskild anledning att aktualisera frågan om lika förutsättningar för olika bolags möjligheter att verka inom företagens verksamhetsområde. En av de tjänster som företaget kommer att erbjuda är programinsamling. Programinsamling kan också utföras av programföretag. Sveriges Radio AB och dess dotterbolag har inte en verksamhet, som gör att de har en utgående mervärdesskatt, varför de inte heller har någon möjlighet att göra avdrag för ingående mervärdesskatt. Detta innebär att om Sveriges Radio-koncernen själv svarar för programinsamling blir det billigare än om Radio Net AB svarar för den verksamheten. Radio Net AB kommer i sin faktura till Sveriges Radiokoncernen att påföra mervärdesskatt och den skatten kan koncernen inte dra av från en utgående mervärdesskatt.

I nuläget har Televerket Radio fått kompensation för mervärdesskatten från rundradiokontot och från statsbudgeten. Kompensationen är för år 1991 ca 120 miljoner. En utgångspunkt för utredningsuppdraget är att Sveriges Radio AB i fortsättningen skall disponera de medel som Televerket Radio nu disponerar för rundradioverksamheten.

Väljer Sveriges Radio AB i fortsättningen att bygga upp fasta resurser och själv svara för programinsamlingen uppkommer inga motsvarande kostnader för mervärdesskatt. Detta innebär att de medel som riksdagen har avsett skall betalas in i mervärdesskatt istället kan användas för programverksamhet. Ett sådant alternativ innebär att Radio Net AB inte kommer att kunna svara för programinsamlingsverksamhet gentemot Sveriges Radio AB, eftersom de genom skatteeffekten automatiskt har ett lägre pris under förutsättning att man har samma kostnads/intäktsbid i övrigt som Radio Net AB.

Frågan kan lösas genom att riksdagen enbart anvisar medel till själva verksamheten vid Sveriges Radio AB och dess dotterbolag, men samtidigt medger att rundradiokontot får belastas med kostnaderna för mervärdesskatt som debiteras programföretagen av leverantör av distributions- och överföringstjänster som är skattskyldig till mervärdess-

skatt. Ett sådant medgivande behöver bara lämnas av riksdagen vid ett tillfälle.

SOU 1992: 10
Kapitel 6

7 Medelsanvisningar och anslagsfrågor

SOU 1992: 10
Kapitel 7

Utredningen bör enligt sina direktiv visa hur nuvarande ordning med direkt medelsanvisning till såväl Sveriges Radio AB som televerket fr.o.m. verksamhetsåret 1993 kan ersättas med en samlad medelsanvisning till Sveriges Radio AB som innebär att Sveriges Radio AB ges förutsättningar att köpa tjänster av motsvarande omfattning som för närvarande erhålls från Televerket Radio.

7.1 Medelsanvisning till Sveriges Radio AB

Jag har i särskild skrivelse till Sveriges Radio AB redovisat koncernens behov av medel. Vid mina beräkningar i denna skrivelse utgick jag ifrån följande förutsättningar:

Beräknat belopp är i 1993 års priser.

Utgångspunkten för beräkningarna är 1992 års anvisade medel. Driftskostnaderna har räknats upp med sju procent som inflationskompensation och med en procent för volymökning. Investeringskostnaderna har räknats upp med fem procent som inflationskompensation.

Samtliga ekonomiska beräkningar görs exkl. mervärdesskatt.

Samtliga beräkningar avser enbart år 1 med ett förändrat huvudmannskap dvs. år 1993.

Samtliga beräkningar bygger på det s.k. huvudalternativet.

Beräkningarna förutsätter ett oförändrat köp av programinsamlingstjänster.

Avskrivningstiden för investeringarna är 10 år och kalkylräntan 12 procent.

Avgiftsmedel har finansierat samtliga investeringar t.o.m. 1992 och dessa är helt avskrivna.

Investeringar som har gjorts t.o.m. 1992 överförs till det nya bolaget kostnadsfritt.

Ett nytt reklam-TV-företag betalar även för redan gjorda investeringar i infrastrukturen.

Kalkylmodellen som används bygger på telverkets kalkylmodell.

I anslagsframställningen för år 1993 bör Sveriges Radio AB föra upp ett belopp på 401 milj.kr. exkl. mervärdesskatt. Beloppet är preliminärt. Den summa som Sveriges Radio AB skall betala till Radio Net AB är en förhandlingsfråga mellan bolagen. Förhandlingsresultatet blir beroende av den värdering som måste göras av de anläggningar och den utrustning som har finansierats med TV-avgiftsmedel. Beloppet kommer under de följande verksamhetsåren att stiga på grund av successivt ökade kapitalkostnader.

Utan ett förändrat huvudmannskap och utan en reklam-TV-kanal skulle beloppet i stället ha varit 513 milj. kr. exkl. mervärdesskatt. Det beloppet är 112 milj.kr. högre än alternativet med förändrat huvudmannskap och en reklam-TV-kanal.

7.2 Anslagsfinansierad verksamhet

Jag har i avsnitt 2.3.2 föreslagit att det skall finnas ett avtal mellan staten och Radio Net AB för de tjänster som staten avser att köpa av företaget. Den av mig föreslagna organisationskommittén bör lämna ett förslag till vilka tjänster staten skall köpa av företaget.

8 Den tekniska utvecklingen under 1990-talet

SOU 1992: 10
Kapitel 8

Det ingår inte i utredningsuppdraget att analysera den framtida tekniska utvecklingen. Jag har dock bedömt det viktigt att ge en sådan redovisning. Utvecklingen har betydelse för den framtida överlevnadsmöjligheten för Radio Net AB och för företagets framtida investeringsbehov.

Digitala rundradiosystem har länge diskuterats. Svårigheterna i en digital lösning ligger i att kunna överföra stora informationsmängder. Överföring av stora informationsmängder kräver en stor bandbredd. Det har därför inte ansetts vara möjligt att använda digitala lösningar förrän ett fiberoptiskt bredbandsnät nått in i hemmen eller att ett nytt bredare satellitband har skapats.

Under de senaste åren har den tekniska utvecklingen gått snabbt. Det är sannolikt att 1990-talet kommer att innebära en teknisk revolution inom rundradioområdet både vad avser ljud- och bildöverföring. Grunderna för det förväntade tekniska genombrottet är bild- och ljudkodningstekniker, som medger en mycket kraftig minskning av erforderlig överföring av informationsmängder. Detta kan ske med subjektivt bibehållen kvalitet. Ny modulationsteknik gör det också möjligt att utnyttja frekvenserna effektivt och ger god tålighet i överföringen. Utvecklingen inom kretsteknologin har generellt en stor betydelse för rundradiosändningar.

Den tekniska utvecklingen och förväntad framtida utveckling innebär att de markbaserade sändarnäten har blivit av intresse även på lång sikt. De digitala systemen förväntas bli anpassade till markbaserade nät. Markbaserade nät förväntas bli mycket ekonomiskt konkurrenskraftiga. Ett byte till digital radio och digital television kan ske med dagens sändarnät som bas. Det kommer naturligtvis att krävas vissa kompletteringar i sändarnäten.

Utvecklingen av digital ljudradio sker huvudsakligen inom det europeiska samarbetsprojektet Eureka. Arbetet påbörjades år 1987 och beräknas vara avslutat innevarande år. När projektet avslutas beräknas det finnas en systemspecifikation. Televerket Radio har deltagit i projektet sedan år 1990.

Digital ljudradio ger en högkvalitativ mottagning av ljudradio och den höga kvaliteten gäller även under besvärliga mobila förhållanden. Det digitala systemet är frekvensekonomiskt. För de nationella sändningarna kan man sända 8-10 gånger fler program inom samma utrymme som nu finns inom FM. Digital ljudradio har demonstrerats i Europa, USA och Canada. Televerket Radio, affärsområdet rundradio planerar att under våren 1992 genomföra demonstrationer och fältprov i Sverige.

Digital ljudradio förväntas introduceras vid mitten av 1990-talet. Det som påverkar introduktionen är mottagarpris, programutbud och tillgängliga frekvensband och koordination av frekvensbanden i Europa. Det är troligt att digital ljudradio och FM-sändningar kommer att finnas parallellt under en lång tid. Parallelsändningar bedöms bli nödvändiga för bl.a. de nuvarande riksprogrammen. När det har skett en tillräckligt stor spridning av mottagare för digital ljudradio och FM-mottagarnas betydelse har minskat kan de parallella sändningarna successivt upphöra. Detta beräknas inte ske förrän tidigast 10 år efter introduktionen av digital ljudradio. Vissa nya helt digitala ljudradiosändningar förväntas kunna etableras relativt tidigt.

Troligen kommer introduktionen av digital ljudradio att kräva extra investeringar initialt p.g.a. de parallella sändningarna. På sikt bedöms digital radio bli ett billigare alternativ än den nuvarande tekniken. Digital ljudradio medger längre sändareffekter och de förväntade underhållskostnaderna blir lägre.

8.2 Digital television

SOU 1992: 10
Kapitel 8

Sedan slutet av år 1990 bedrivs ett samarbetsprojekt mellan Sveriges Radio AB och Televerket Radio om mark-sänd digital television. Sedan år 1991 deltar även det norska televerket i projektet. Den första fasen av projektet beräknas vara färdig sommaren 1992 och skall då resultera i ett prototypssystem för digital sändning.

I USA är utvecklingen koncentrerad på helt digitala system, som kan användas över marksändare. Ett amerikanskt systemval förväntas ske under år 1993. Utvecklingen i Europa har koncentrerats till High Definition Multiplexed Analog Components (HD-MAC). HD-MAC är ett analogt satellitbaserat High Definition Television-system (HDTV-system). På senare tid har dock även helt digitala systemval diskuterats i Europa.

Sverige kan få ett sändningssystem med en teknologi som tidsmässigt ligger i fas med introduktion av tjänsten. Teknologivalet kan göras på ett så flexibelt sätt att det kan följa den digitala televisionen in i 2000-talet.

Marknäten spelar idag för den europeiska televisionen en stor roll. Det är därför viktigt att över de näten kunna erbjuda en framtida digital television. Med digital sändningsteknik är bedömningen att de markbaserade näten har en framtid. Näten har sin framtid genom att de kommer att vara kostnads- och frekvensmässigt konkurrenskraftiga gentemot andra sändningstekniker.

Digital television ger stora vinster vad avser frekvensanvändningen. Teoretiskt kan det över det nuvarande nätet sändas upp till 40 nationella kanaler. Detta förutsätter ett helt digitalt system och att parallellsändningarna i den nuvarande tekniken har upphört. Med hänsyn tagen till regionala och lokala behov bör ca 10 nationella kanaler och ett antal regionala och lokala kanaler kunna inrymmas.

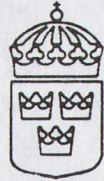
Ett helt digitalt system som kan rymmas inom en vanlig TV-kanal kan lätt anpassas för andra sändningsmedier. De andra sändningsmedierna är t.ex. satellit, kabel-TV och framtida bredbandsnät. För de som är operatörer inom kabeltelevisionen är det viktigt att kunna förmedla digital television utan kostsamma modifieringsarbeten.

Oberoende av den tekniska utvecklingen och oberoende av vilka system som kommer att väljas kommer digital television inte att kunna nå någon publik förrän senare hälften av 1990-talet. Det som framför allt förhindrar en tidigare introduktion är brister på mottagarsidan. Mottagarna måste utvecklas både prismässigt och funktionellt och den utvecklingen måste ske med inriktning på att mottagarna når en massmarknad.

8.3 Utredningens överväganden

Jag har i avsnitt 4.6 redovisat min syn på bolagets behov av kompetens på forsknings- och utvecklingsområdet. Det är naturligtvis av vikt för företaget att det även i framtiden kan delta i både nationella och internationella samarbetsprojekt. Genom att delta i den tekniska utvecklingen får företaget bättre förutsättningar för att kunna avgöra när investeringar skall göras i gammal teknik och när investeringarna skall göras i ny teknik. Det kommer också att vara nödvändigt för företaget att bedriva ett utvecklingsarbete genom demonstrationer och provsändningar.

Med kända tekniska kunskaper och förväntade nya kunskaper kommer dagens sändarnät även i framtiden att bli konkurrenskraftigt. Rätt utnyttjat kommer dagens sändarnät med digital teknik att ha ett ekonomiskt berättigande in i 2000-talet.

Kommittédirektiv

Dir. 1991:66

Nytt huvudmannaskap för rundradionätet

Dir. 1991:66

Beslut vid regeringssammanträde 1991-07-25

Statsrådet Persson anför.

Mitt förslag

En särskild utredare bör tillkallas för att utarbeta förslag till nytt huvudmannaskap för verksamheten med programinsamling och programutsändning för Sveriges Radio och det nya reklam-TV-företaget. Utgångspunkten är att verksamheten bör drivas av staten i ett aktiebolag eller en organisation med annan lämplig associationsform, fristående från televerket. Ändringen av huvudmannaskapet bör ske senast i samband med förändringar i associationsformen för televerket.

Resultatet av utredningsarbetet bör redovisas före utgången av november 1991.

Nuvarande organisation

Televerket svarar för att distribuera Sveriges Radios program till allmänheten. Sändarnätet för ljudradio och TV

omfattar sändare för kortvåg, mellanvåg och långvåg samt 55 större sändarstationer och ca 600 mindre stationer (slavsändare) för FM-radio och TV. Ett särskilt radiolänknät finns uppbyggt för programmatning från resp. programkontroll inom Sveriges Radios programföretag ut till sändarna. Nära 100 % av befolkningen nås av sändningarna. En viss, relativt blygsam utbyggnad av mindre stationer sker dock fortfarande.

För programinsamling, dvs. överföring av program och programinslag mellan Sveriges Radio-koncernens produktionsplatser samt ljud- och bildöverföringar till och från utlandet, utnyttjas såväl rundradions särskilda radiolänknät som det allmänna telenätet, flyttbar radiolänkutrustning och flyttbara markstationer för satellitförbindelser.

Särskilda beredskapsförberedelser har gjorts för att begränsade utsändningar skall kunna upprätthållas i en krigssituation.

Rundradionätet, dvs. sändarnät, radiolänknät, radiodriftcentraler/rundradiocentraler, master/torn, stationsbyggnader, elkraftsutrustning m.m. har etablerats med hjälp av offentliga medel, huvudsakligen TV-avgifter men till en mindre del också skattemedel.

Kostnaderna för programinsamling och utsändning av Sveriges Radios program finansieras genom att televerket från rundradiokontot får en av riksdagen beslutad tilldelning av TV-avgiftsmedel som avses täcka kostnader för dels drift, dels investeringar. Medlen är beräknade på grundval av televerkets självkostnad. Investeringsmedlen avser främst återinvesteringar, t.ex. utbyte av äldre sändaranläggningar. Den medelstildelning som avser investeringar är beräknad för att täcka hela kostnaden för det aktuella året (omedelbar avskrivning).

De kostnader som avser utsändning av utlandsradions program (Radio Sweden) finansieras däremot över statsbudgeten (anslaget 1990/91:III D 2. Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet).

Televerket distribuerar även vissa andra rundradiosändningar. Det gäller närradiosändningar, som finansieras med avgifter från sändande föreningar, överföringar av radiotidningar till synskadade samt TV-utbytet med Finland. Kostnaderna för de båda sistnämnda verksamheterna

täcks med medel från statsbudgeten. Detta sker dels indirekt genom anslaget 1990/91:VIII H 10. Stöd till radio- och kassettidningar, varifrån bidrag via taltidningsnämnden utbetalas till dagstidningar med taltidningsverksamhet, dels direkt genom anslaget 1990/91:VIII H 23. Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland, där medlen ställs till televerkets förfogande.

Andra intäkter för rundradioverksamheten erhålls genom uthyrning av ledig kapacitet för slutna sändningar, uthyrning till andra delar av televerket, m.m. Behovet av medel från rundradiokontot minskas därigenom.

Rundradioverksamheten ingår organisatoriskt som ett affärsområde (en rörelsegren) inom televerkets radiodivision (Televerket Radio). Anläggningar och personella resurser är delvis samordnade med annan verksamhet inom televerket.

Affärsområdet Rundradio utför för närvarande följande tjänster:

- Ljudradiosändningar till allmänheten omfattande riksradio, lokalradio, närradio och sändningar till utlandet.
- TV-sändningar till allmänheten vilka omfattar riks-täckande sändningar, regional-TV och sändning av finländska TV-program över Storstockholmsområdet.
- Överföring av svenska TV-program till Finland.
- Sändning av radiotidningar inkl. tilläggstjänster som studiouthyrning m.m.
- Direktvision, dvs. TV-överföring till slutna grupper.
- Programinsamling för radio och TV, inom landet samt till och från utlandet.
- Satellit-tjänster.
- RADTEX, dvs. enkelriktade, radioburna dataöverföringstjänster.
- Försäljning av överskottskapacitet, exempelvis till mobilsökningstjänsten MBS som utnyttjar FM 2- och FM 4-näten samt till olika intressenter som placerar sin utrustning i radiostationerna.
- Försäljning av konsulttjänster.
- Tillverkning och försäljning av vissa radiomekaniska detaljer m.m.

- Tilläggstjänster till ljudradio- och TV-tjänster såsom stereo, text-TV, RDS (ett system för bl.a. hörbar programidentifikation) m.m. SOU 1992:
Bilaga 1

Andra utredningar

Närradioutredningen

Närradioutredningen (U 1988:7) har i betänkandet (SOU 1990:70) Lokalt ledd närradio föreslagit bl.a. att skyldigheten för närradion att utnyttja televerkets sändarutrustning skall upphöra. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom utbildningsdepartementet.

Organisationsformer inom teleområdet m.m.

Regeringen har i prop. 1990/91:87 om näringspolitik för tillväxt föreslagit att en förändrad associationsform för televerket skall införas. Alternativen är aktiebolag eller en utvecklad affärsverksform. Frågan om vilken associationsform som skall väljas övervägs för närvarande inom kommunikationsdepartementet. En särskild utredare (K 1991:3) har nyligen tillkallats för att pröva behovet av lagstiftning på telekommunikationsområdet (dir. 1991:34). Utgångspunkten är att televerkets återstående myndighetsutövning skall överföras till någon annan myndighet. Utredaren skall föreslå den författningsreglering som behövs för ändamålet. Uppdraget bör vara slutfört senast den 30 april 1992.

Myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten

Genom regeringens beslut denna dag har jag erhållit be- myndigande att tillkalla en särskild utredare för att utarbeta förslag till organisation för en sammanhållen central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten. Den nya myndigheten skall ersätta radionämnden, kabelnämnden och närradionämnden och även ansvara för

myndighetsuppgifter som tillkommer på grund av t.ex. nya slag av sändningar till allmänheten. SOU 1992: 10
Bilaga 1

Den nya myndigheten förutsätts träda i funktion den 1 januari 1993.

Tekniska förutsättningar för utökade sändningar av ljudradio och TV

Genom regeringens beslut denna dag har jag erhållit be- myndigande att tillkalla en särskild utredare för att ta fram ett tekniskt underlagsmaterial för utökade sändningar av ljudradio och TV till allmänheten. I en första etapp av utredningsuppdraget skall ljudradion behandlas.

Frekvensförvaltningens organisation m.m.

En särskild utredning, frekvensrättsutredningen (K 1990:2), har till uppgift att se över grunderna för planering och tilldelning av radiofrekvenser samt frekvensförvaltningens organisation. Utredningen kan väntas avge sitt förslag vid utgången av år 1991. Enligt direktiven (dir. 1990:4) skall utredningen i första hand överväga ett alternativ för verket som innebär att statens telenämnd tar över myndighetsuppgifter på radioområdet. När det gäller frekvensförvaltningsfrågor som berör rundradion skall utredningen beakta behovet av samordning mellan telenämnden och berörda myndigheter på rundradioområdet.

En ny TV-kanal

Riksdagen har nyligen beslutat (prop. 1990/91:149, KU39, rskr. 370) att en ny rikstäckande TV-kanal får inrättas i Sverige. Programverksamheten i den nya kanalen skall bedrivas av ett företag som är fristående från Sveriges Radio-koncernen. Sändningarna får innehålla betalda annonser.

Den tredje kanalen förutsätts utnyttja samma nät av

Förutsättningar för ett förändrat huvudmannaskap för sändningsnätet för rundradio

Med tanke på de stora investeringar som gjorts i det befintliga rundradionätet är det nödvändigt att ett programföretag med rätt att bedriva rikstäckande rundradiosändningar från marksändare enligt 5 § radiolagen får tillgång till nätet. Den som är huvudman för detta måste därför bygga ut det för ytterligare programkanaler och ställa det till förfogande för alla sändningsberättigade på likvärdiga villkor. Varje programföretag skall betala hyra för sin användning av distributionstjänster. Hyran skall grundas på den kapacitet som programföretaget i fråga utnyttjar och bör på samma sätt som nu grundas på självkostnad. Genom kund-leverantörsförhållanden förutsätts programföretagens inflytande kunna säkerställas över de köpta tjänsternas omfattning, tillgänglighet, kvalitet, behov av expansionsinvesteringar m.m. De grundläggande krav på resp. programföretags sändningar som staten har anledning att ställa i fråga om rikstäckning etc. förutsätts bli reglerade i kommande avtal mellan staten och resp. programföretag.

När det gäller utsändningstjänster i det rikstäckande marknätet kan prisbildning inte ske genom konkurrens eftersom det saknas jämförbara alternativa sändningstjänster som exempelvis innefattar möjligheter till marksändningar och rikstäckning. Detta begränsar möjligheten att ange ett marknadspris. Effektiviteten i den delen av verksamheten måste därmed säkerställas med andra medel.

I fråga om programinsamling har programföretagen i viss utsträckning jämförbara alternativ till att utnyttja det särskilda förbindelsenät som är upprättat för rundradioverksamheten. Möjligheterna till marknadsprisbildning är därför större.

Det rundradionät vi har i dag är en del av samhällets grundläggande infrastruktur och bör behållas i statlig ägo samtidigt som det avgränsas från televerket. Denna ändring av huvudmannaskapet bör ske senast i samband med

att televerket får ändrad associationsform. Den nya huvudmannen för verksamheten skall vara oberoende såväl i förhållande till olika programföretag som till andra nyttjare. Varken televerket, Sveriges Radio-koncernen eller det nya marksändande TV-företaget bör således ha något ägarinflytande. Anläggningar och personal för programut-sändning och programinsamling bör därför föras till ett av staten helägt aktiebolag eller till en organisation med annan lämplig associationsform som är fristående från televerket.

Uppgiften att föreslå hur det nya bolaget/organisationen skall avskiljas från televerket och vilka grundläggande villkor som bör gälla för verksamheten, bör anförtros åt en särskild utredare.

Dessa förutsättningar har redovisats för riksdagen och har inte föranlett några erinringar (prop. 1990/91:149, KU39, rskr. 370).

Utredningsuppdraget

Utgångspunkten för utredningen bör vara att det nya bolaget/organisationen skall kunna fortsätta att utveckla, marknadsföra, sälja och bedriva sådana tjänster som televerkets affärsområde Rundradio för närvarande utför (jämför tidigare uppräknings). Vid sidan av huvuduppgifterna programut-sändning och programinsamling inom rundradioområdet bör bolaget/organisationen vara oförhindrat att utveckla och bedriva andra tjänster med anknytning till affärsområdets verksamhet om det kan ske utan hinder för fullgörandet av huvuduppgifterna.

En annan utgångspunkt bör vara att de materiella och personella resurser som behövs för att bedriva de tjänster som nu tillhandahålls av affärsområdet Rundradio skall föras över till det nya bolaget/organisationen. Anläggningar som finansierats med medel från rundradiokontot eller med skattemedel skall avträdas utan att verket ånyo ersätts för detta. Utredaren bör ange hur detta skall ske. De tillgångar nätet representerar kommer att utgöra basen för verksamheten i det nya bolaget/organisationen.

Inom ramen för rundradioverksamheten har också resurser och tjänster byggts upp med hjälp av andra medel. Detta gäller exempelvis närradio- och radiotidningsverksamheterna samt viss utrustning som avser en ny, reklamfinansierad, TV-kanal. Utredningen bör få i uppdrag att söka former och föreslå villkor för att överlåta resurser som är knutna till rundradioverksamheten till det nya bolaget/organisationen, så att den får möjlighet att verka inom hela sitt nuvarande kompetensområde. Därvid skall utredaren beakta de eventuella avvecklingskostnader som kan uppstå.

Överlåtelseerna till bolaget/organisationen bör göras så att den fortsatta driften kan säkerställas utan att det behövs löpande tillskott utifrån av kapital (t.ex. aktieägartillskott). Möjligheterna att ge bolaget/organisationen ett tillräckligt stort eget kapital bör också belysas. Detta kan eventuellt ske genom att anläggningar tillförs bolaget/organisationen som apportegendom. En redovisning bör också lämnas av hur överföringar av materiella och personella resurser påverkar televerket. I denna bör också beaktas sådan personal som indirekt berörs av rundradioverksamheten. Vid etablerandet av den nye huvudmannen för verksamheten bör intresset hos de nu anställda att fortsätta arbeta hos bolaget/organisationen beaktas.

Olika nät och nättjänster för radio, TV och telekommunikationer får allt flera och starkare beröringspunkter. Utredaren bör därför av effektivitetsskäl överväga om och hur verksamhet som har dessa starka beröringspunkter kan samordnas.

Den föreslagna gränsdragningen hindrar inte att televerket och bolaget/organisationen genom ömsesidiga, långsiktiga avtal på affärsmässig grund utnyttjar varandras anläggningar och tjänster, exempelvis i fråga om uthyrning av utrymme i anläggningarna, forskning och utveckling. Det är emellertid angeläget att bolaget/organisationen i alla avseenden kan verka konkurrensneutralt i förhållande till olika avnämare av dessa tjänster.

Utredaren bör redovisa hur kapitalkostnaderna kan fördelas rättvist mellan Sveriges Radio-koncernen och tillkommande kunder som det nya reklam-TV-företaget. Samtidigt bör utredaren lämna förslag till hur rundradio-

kontot kan tillföras ersättning för gjorda investeringar i rundradionätet som helt skrivits av vid resp. anskaffnings-tillfälle men som fortfarande används. Utredaren bör också ange i vilken omfattning och under hur lång tid Sveriges Radio-koncernen i ett sådant fall bör tillföras medel från den ersättning som utbetalats till rundradiokontot.

Utredaren bör visa hur nuvarande ordning med direkt medelsanvisning till såväl Sveriges Radio AB som televerket fr.o.m. verksamhetsåret 1993 kan ersättas med en samlad medelsanvisning till Sveriges Radio AB som innebär att Sveriges Radio AB ges förutsättningar att köpa tjänster av motsvarande omfattning som för närvarande erhålls från Televerket Radio. Därvid bör bl.a. beaktas att Sveriges Radio (rundradiokontot) å ena sidan inte längre behöver bära hela kapitalkostnaden men å andra sidan får betala en hyreskostnad för nätet som innefattar avskrivningar m.m.

Däremot bör den nuvarande medelsanvisningsmodellen inte ändras för den del av det skattefinansierade svenskfinska TV-utbytet som för närvarande handhas av televerkets affärsområde Rundradio. Huvuddelen av medlen under det berörda anslaget används för verksamhet som ligger helt utanför Sveriges Radio-koncernen.

Den del av uppdraget som avser fördelningen av kapitalkostnader och medelsanvisningen till Sveriges Radio AB bör fullgöras senast till den 7 oktober 1991, eller vid den senare tidpunkt som utredaren och Sveriges Radio AB kan komma överens om, så att Sveriges Radio kan väga in uppgifterna i den anslagsframställning för år 1993 som skall inges till regeringen senare under hösten innevarande år.

Om det nya bolaget/organisationen föreslås bli etablerad under år 1992 bör ett förslag till övergångslösning utarbetas även för den återstående delen av detta år. Exempelvis skulle det nuvarande systemet med direkt medelstildelning från rundradiokontot i så fall kunna behållas intill utgången av år 1992.

Utredaren bör även lämna förslag till hur bolagshandlingar m.m. resp. instruktion för organisationen skall utformas.

Principen att varje programföretag skall betala för sin användning av distributionstjänster bör gälla även för den verksamhet med sändning av utlandsprogram som hittills finansierats direkt med skattemedel genom anvisningar till televerket.

Den del av verksamheten i bolaget/organisationen som avser utsändning av program för de företag som erhållit koncession enligt 5 § radiolagen skall bedrivas med skälig lönsamhet, dvs. intäkterna skall täcka verksamhetens självkostnader, avskrivningar, förräntning av kapital, risker för haverier i anläggningarna samt utvecklingsverksamhet eller andra insatser som kan behövas för att säkerställa att bolaget kan tillhandahålla radio- och TV-tjänster även på längre sikt.

Utredaren bör belysa hur ett programföretags behov av förtur till det sändningsnät som disponeras kan förenas med möjligheter för bolaget att hyra ut eventuell överkapacitet för andra ändamål. Möjligheter för programföretag att gå in med sändningar vid katastrofer och allvarliga kriser samt i krig och vid krigsfara bör säkerställas.

Vid sidan av sin huvudverksamhet skall bolaget/organisationen kunna utveckla och bedriva affärer inom eller med anknytning till rundradioområdet. Utgångspunkten för bedömningen av sådana affärer bör vara att de endast bör bedrivas om de hur utsikt att täcka sina egna kostnader.

Marknadsmässig prissättning bör kunna tillämpas vad gäller programinsamlingstjänster och de övriga tjänster som bolaget kan erbjuda. Överskott skall kunna minska bolagets/organisationens självkostnader och därigenom leda till att programföretagens kostnader för köp av programutsändningstjänster blir lägre.

Utredaren bör redovisa hur avvägningen mellan självkostnadsprincipen och den affärsmässiga principen skall göras och hur den kan kombineras med bolaget/organisationens behov av att kunna vidmakthålla och utveckla verksamheten långsiktigt. Principer för ekonomisk särredovisning av huvuduppgifterna och övrig verksamhet bör anges.

Utredaren bör även lämna förslag om principer i fråga om vem som skall företräda Sverige i internationella or-

gan där frågor inom bolagets/organisationens ansvarsområde hanteras. Samråd bör ske med den särskilde utredaren med uppdrag att pröva behovet av lagstiftning på telekommunikationsområdet.

Bolaget/organisationen bör i likhet med vad som nu gäller för televerket ha i uppdrag att vidta erforderliga beredskapsåtgärder för verksamheten i krig eller vid krigsfara. Utredaren bör ange i vilken utsträckning det blir nödvändigt med ändringar av bestämmelser till följd av det ändrade huvudmannskapet.

Utredaren bör överväga om det behövs en tillsyn av verksamheten utöver den som normalt sker i ett av staten helägt aktiebolag resp. organisation. Därvid bör samråd ske med den särskilde utredaren med uppdrag att lämna förslag till en organisation till en sammanhållen central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten.

Eftersom utredningsuppdraget avser enbart ett byte av huvudman för en befintlig verksamhet bör utredaren räkna med att huvudkontoret även i fortsättningen förläggs till Stockholmsområdet.

Erfarenheterna har visat att ett avskiljande av en verksamhet från sin huvudman kan leda till påfrestningar. Det är angeläget att utredarens förslag utformas så att påfrestningarna blir så små som möjligt för berörda parter.

Utredningsarbetet

Den särskilde utredaren bör beakta vad som anförs i regeringens direktiv (dir. 1984:5) till kommittéer och särskilda utredare.

Representanter från televerket förutsätts bistå utredaren under utredningstiden. Därutöver bör utredaren vid behov kunna söka medverkan från aktuella programföretag. Därvid bör kommande kundrelationer och konkurrensförhållanden beaktas.

Utredaren bör vid arbetets början och vidare under arbetets gång informera berörda huvudorganisationer och i förekommande fall annan berörd central arbetstagarorganisation, med vilken staten har eller brukar ha avtal om

löner och andra anställningsvillkor, och bereda dem tillfälle att framföra synpunkter.

Etablerandet av det nya bolaget/organisationen bör ske senast i samband med förändringar i associationsformen för televerket.

Resultatet av utredningsarbetet bör redovisas före utgången av november 1991.

Vid beredningen av detta ärende har jag samrått med chefen för kommunikationsdepartementet.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden rörande radio och television

att tillkalla en särskild utredare - omfattad av kommittéförordningen (1976:119) - med uppdrag att lägga fram förslag om ett nytt huvudmannaskap för rundradionätet och

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns anslag
Utredningar m.m.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

för Radio Net Aktiebolag (org.nr. xxxxx) efter beslut på bolagsstämma den xx.xx.1992.

§ 1

Bolagets firma är Radio Net Aktiebolag.

§ 2

Bolaget skall ha sitt säte i Stockholmsområdet ¹.

§ 3

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att bedriva ut-sändning och överföring av radio- och televisionsprogram. Bolaget skall vidare utveckla och marknadsföra andra tjänster med stöd av de resurser som finns för radio- och televisionsverksamheten.

§ 4

Aktiekapitalet skall utgöra lägst 100 miljoner kronor och högst 300 miljoner kronor.

§ 5

Aktie skall lyda på 1 000 kronor.

§ 6

Styrelsen skall bestå - utöver av ledamöter och suppleanter som utses enligt annan lag än aktiebolagslagen (1975:1385) - av minst fem och högst sju ledamöter med högst två suppleanter. Ledamöter och suppleanter utses årligen för tiden från ordinarie bolagsstämma till slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.

¹ Vid beslut om bolagsordning skall det här anges en ort.

På ordinarie bolagsstämma utses årligen för tiden intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma minst en revisor och högst två revisorer.

§ 8

Kallelse till bolagsstämma skall ske genom brev med posten tidigast fyra veckor och senast två veckor före stämman.

§ 9

Bolagsstämman öppnas av styrelsens ordförande eller, vid förfall för honom, annan av styrelsen därtill utsedd ledamot av styrelsen.

§ 10

På ordinarie bolagsstämma skall följande ärenden förekomma:

1. val av ordförande vid stämman,
2. upprättande och godkännande av röstlängd,
3. val av en eller två justeringsmän,
4. prövning om stämman blivit behörigen sammankallad,
5. framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse samt i förekommande fall koncernresultaträkning och koncernbalansräkning,
6. beslut
 - a) om fastställelse av resultaträkning och balansräkning samt - i förekommande fall - koncernresultaträkning och koncernbalansräkning,
 - b) om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
 - c) om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören,
7. fastställande av arvoden åt styrelsen och revisor,

8. bestämmande av antalet styrelseledamöter, styrelse-
suppleanter och revisorer,
9. val av styrelse och revisor(er),
10. annat ärende som ankommer på stämman enligt ak-
tiebolagslagen (1975:1385) eller bolagsordningen.

SOU 1992: 10
Bilaga 2

§ 11

Vid bolagsstämman får varje röstberättigad rösta för fulla
antalet av honom ägda aktier eller företrädda aktier.

§ 12

Räkenskapsår omfattar kalenderår.

Yttrande

av Nordisk Television AB

SOU 1992: 10

Bilaga 3

Nordisk Television AB (NTV) har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på förslaget till överföring från Televerket av anläggningar och personal för programut-sändning och programinsamling till ett separat bolag, i det följande benämnt Sändarbolaget. Dispositionen i detta yttrande ansluter i huvudsak till dispositionen i förslaget.

1 Val av organisationsform

Utan närmare utredning finner utredaren att aktiebolagsformen är den för verksamheten mest lämpade organisationsformen. NTV menar att även affärsverksformen bort övervägas för verksamheten vars karaktär i många avseenden kan liknas vid verksamheten som bedrivs av Banverket och, såvitt avser stamnätet, Vattenfallsverket. Utredningen belyser att en övergång till aktiebolagsform är för-enad med en rad problem vilka inte har några självklara lösningar. Att bolagsformen valts i andra länder innebär inte med nödvändighet att den är ändamålsenlig för de förhållanden som kommer att råda inom Sändarbolaget.

2 Ansvarsfördelning mellan Sändarbolaget och programföretagen

NTV finner det angeläget att det klarläggs att Sändarbolaget skall kunna ta ansvar för hela överföringssträckan dvs. ända från gränssnittet vid programföretagen. Dessutom skall Sändarbolagets åtaganden avse distribution av programföretagens signaler inklusive tilläggstjänster.

Ur programföretagens synvinkel är det inte motiverat att Sändarbolaget upprätthåller en forsknings- och utvecklingsfunktion utöver vad som erfordras för att bolaget skall kunna bedriva en framgångsrik upphandling av utrustning och tjänster. Utvecklingen inom TV-teknikområdet går mot alltmer standardiserade produkter och teknikutvecklingen sker huvudsakligen hos leverantörerna av utrustning. En jämförelse kan i detta avseende göras med datorområdet som genomgått samma utveckling.

Om bolaget vill upprätthålla en högre eller annan kompetens än vad som kan anses motiverat med hänsyn till programföretagens behov skall kostnaderna därför inte belasta programföretagen. Motsvarande resonemang torde vara tillämpligt även såvitt avser andra verksamheter som Sändarbolaget bedriver. Resultatet av dessa bör normalt inte påverka programföretagens självkostnad.

4 Teknisk service

NTV finner det nödvändigt att Sändarbolaget har en egen organisation för teknisk service för att trygga driften i nätet. Det framstår som orimligt med hänsyn till Sändarbolagets omfattande verksamhet och det betydande värdet av dess tillgångar, att bolaget skall vara beroende av en entreprenör för underhållet av den mest väsentliga resursen i företaget. Om en gemensam organisation för teknisk service skulle behållas finns dessutom en betydande risk att kravet på konkurrensneutralitet inte kommer att kunna upprätthållas.

Utredningen innehåller ingen analys av på vilket sätt kostnaderna skulle komma att bli lägre vid en gemensam serviceorganisation och inte heller av om det antydda kompensationskravet från Televerket är motiverat. NTVs bedömning är att en gemensam organisation kommer att medföra endast marginella kostnadsbesparingar och att Televerket Radios ersättningskrav saknar underbyggnad.

Utredningens avsnitt om ekonomiska frågor är inte sådant att det är möjligt att på ett tillfredsställande sätt analysera de ekonomiska konsekvenserna av utredarens förslag. Avsnittet saknar en sammanfattande beskrivning av Sändarbolagets affärsidé och det ställs inte heller upp några ekonomiska krav av typ räntabilitet och soliditet. Utredaren använder uttryck som "skälig lönsamhet" utan att närmare ange vad som därmed avses.

Utredaren anser att Sveriges Radio-koncernen bör ges en rabatt på självkostnadspriset med hänsyn till att vissa investeringar finansierats genom TV-avgifter och direktavskrivits. Till den del avgifterna används för att finansiera infrastrukturinvesteringar vilka inte är specifika för distribution av en viss TV- eller radiokanal bör samtliga kanaler ges del i den rabatt som motiveras av det sätt på vilket finansiering skett. Utredaren förklarar dock inte hur det skall vara möjligt att klara värdesäkring och realränta på det egna kapitalet och samtidigt ge en rabatt på det anvisade sättet.

Utredaren anger att bolaget skall tillämpa en självkostnadsprincip och samtidigt ge skälig lönsamhet. Enligt vedertaget företagsekonomiskt språkbruk är vinst inte någon kostnad. Att bolagets verksamhet skall bedrivas med skälig lönsamhet är således inte förenligt med självkostnadsprincipen.

I avsnitt 6.2.1 anger utredaren att de indirekta kostnaderna skall fördelas på kostnadsbärare med hjälp av schabloner. Trots att de indirekta kostnaderna kan antas utgöra en betydande del av de totala kostnaderna och att valet av schabloner kan ge mycket varierande resultat saknar utredningen helt diskussion och förslag i denna fråga.

I den uppräknig av självkostnadens komponenter som återfinns i 6.2.2 ges ingen vägledning om hur kostnadsmassan ser ut och hur den är fördelad. Inte heller behandlas frågan om skillnaden mellan skattemässig och bokföringsmässig avskrivning och ekonomisk livslängd. Avsnittet innehåller inte något resonemang om kalkylräntans storlek. Vidare används begreppet riskpremie vilket väl i normalt företagsekonomiskt språkbruk torde motsvara vinst.

NTV delar utredarens åsikt att självkostnadsprincipen och en långsiktig prissättning torde vara det bästa alternativet. För att definitivt kunna ta ställning till detta erfordras dock ytterligare information om och utredning av verksamheten och kostnadsmassans struktur.

Utredarens uttalande i 6.2.3.2 kan tolkas som att effektivitetsvinster skall tillfalla bolaget. Detta står enligt vår uppfattning i strid med självkostnadsprincipen. Effektivitetsvinster skall istället tillfalla kunderna.

Utredarens resonemang om problem föranledda av att hela investeringscykelns kapitalkostnader inte täcks av bindande kundkontrakt framstår som motsägelsefullt med hänsyn till att utredaren tänkt sig att Sändarbolaget skall erhålla en riskpremie bland annat som kompensation för att bolaget står den berörda risken.

Avsnittet 6.2.3.4 är alltför schablonmässigt och ger helt otillräcklig information om principerna för kostnadsfördelning. Utgångspunkten att de indirekta kostnaderna med huvuddelen skall fördelas på basverksamheten står enligt NTVs mening i direkt strid med självkostnadsprincipen och allmänna affärsmässiga principer. Varje verksamhet bör självklart belastas med en skälig andel av de indirekta kostnaderna.

I avsnitt 6.3 om marknadsprissättning anger utredaren att en av utgångspunkterna vid prissättning är självkostnaden. Detta är enligt NTVs mening direkt felaktigt då det vid marknadsprissättning är marknaden som bestämmer priset. De företag som kan producera till en kostnad som är lägre än marknadspriset överlever på marknaden.

6 Avslutande synpunkter

NTV vill avslutningsvis framhålla att utredningen i vissa delar är så ofullständig att det inte är möjligt att bedöma konsekvenserna av utredarens förslag och därför inte heller möjligt att avge något detaljerat yttrande. Det är dock angeläget att arbetet med att överföra verksamheten i en ny organisationsform inte försenas. Trots att utredningen i flera väsentliga delar således skulle behöva kompletteras

anser NTV att arbetet bör fortskrida enligt den ursprungliga tidplanen. Detta förutsätter dock

att regeringen ger den organisationskommitté som förutsetts få huvudansvaret för att förbereda bildandet av Sändarbolaget vidast tänkbara handlingsutrymme inom ramen för självkostnadsprincipen,

att programföretagen bereds tillfälle att i betydande omfattning delta i och påverka organisationskommitténs arbete samt

att till kommittén knyts personer med särskild kompetens inom områden som organisation, redovisning och ekonomistyrning i företag.

Ansvarig
projekt
(Arv)

Ansvarig
framg.
uppl.
för fö.
har ans
utbet
text-TV
har till

Yttrande

av Sveriges Radio AB

SOU 1992: 10
Bilaga 4

Sveriges Radio har beretts möjlighet att lämna synpunkter på det förslag till slutbetänkande "Ett nytt bolag för rundradiosändningar", som distribuerats 1991-12-17.

Nedan följer SR-koncernens synpunkter på det föreliggande förslaget.

SR-koncernens övergripande syn

- SR-koncernens krav på det nya sändarbolaget är att distribution och programinsamling skall ske med hög driftsäkerhet och kvalitet samt till lägsta möjliga kostnad.
- Sändarbolaget skall vara konkurrensneutralt och ha full kontroll över sin grundläggande resurs dvs. sändaranläggningarna och deras funktion.
- Det är därför av stor vikt för rundradioverksamhetens långsiktiga utveckling och för en oberoende teknisk utvecklingsverksamhet att bolaget har det samlade ansvaret för både de personella och materiella resurserna.

Ansvarsfördelning mellan bolaget och programföretagen

(Avsnitt 4.3.6)

Ansvarsfördelningen gällande signalernas utnyttjande framgår inte klart i utredningen. Enligt SR-koncernens uppfattning bör gälla att sändarbolaget äger och ansvarar för förbindelse- och sändarnät, medan programföretagen har ansvar och äganderätt till de tekniska signalerna i sin helhet med de tilläggstjänster som de kan bära (RDS, text-TV, PDC osv.). SR förutsätter också att koncernen har tillgång till distributionsnätet på 24 timmars basis.

SR-koncernen förutsätter att användning av överkapacitet i signalerna resp. av icke utnyttjad sändningstid regleras i avtal mellan bolaget och programföretagen, liksom nu sker mellan SR och televerket.

Distributionsnätet förutsätts inkludera överföringssträckan från gränssnittet mellan programföretaget och bolaget (t.ex. terminalrummet i TV-huset) till sändarstationerna.

Forskning och utveckling (Avsnitt 4.6)

Det är angeläget att bolaget har hög utvecklingskompetens. Ett samarbete med Telia Research kan därvid vara av värde i mer generella transmissionsfrågor. Den rundradiospecifika kompetensen bör enligt SR-koncernens uppfattning finnas inom bolaget. Det är viktigt att bolaget kan välja mellan att bygga upp egen kompetens eller att köpa tjänster från TRAB eller annat kompetent bolag.

SR förutsätter, liksom utredaren, att det även fortsättningsvis finns ett samarbete med SR-koncernen.

Överföring av personella resurser (Avsnitt 5.4.1)

Det är angeläget att bolagets personella resurser kan byggas upp så fort som möjligt och att bolaget därvid får möjlighet att rekrytera kompetent personal. Det rekryteringsförbud som utredaren föreslår är därför olämpligt eftersom det motverkar sitt syfte.

Serviceorganisation (Avsnitt 5.4.2-5.5)

Utredaren föreslår att serviceorganisationen blir kvar i Televerket Radio och konstaterar att bolaget bör ha en afärsmissigt god relation till televerket. Utredaren förutsätter dock att ett antal kriterier uppfylls, annars föreslås att

den tekniska serviceorganisationen delas mellan bolaget och Televerket Radio.

SR har svårt att förstå televerkets uppfattning att verket inte skulle kunna köpa tjänster från bolaget om serviceresurserna skulle delas mellan parterna. Utredaren värderar i det sammanhanget inte televerkets krav om kompensation på ca 100 milj.kr.

En eventuell avvecklingskostnad som skulle kunna uppkomma får inte belasta rundradioverksamheten. Hänsyn måste härvid tas till de ekonomiska och tidsmässiga fördelar som televerket har haft av rundradionätet vid uppbyggnaden av NMT-systemet.

Någon jämförande ekonomisk analys görs tyvärr inte av de olika alternativen. Det finns t.ex., så vitt SR kan bedöma, ingen anledning anta att bolaget inte självt skulle kunna sköta underhållet till högst samma kostnad såsom televerket.

Alla som utnyttjar resurserna såsom kunder måste kunna uppleva bolaget som konkurrensneutralt. För programföretagen uppstår en säregen situation om bolaget har avtal med programföretagen om kvalitet och tillgänglighet, men skulle sakna egna resurser för att driva näten. Det torde inte vara rationellt att bilda ett bolag som är helt beroende av yttre entreprenörer för de viktiga underhållsfunktionerna för en anläggningsresurs med ett återanskaffningsvärde av ca 5 miljarder kr.

SR-koncernens uppfattning är därför att en delning av serviceresurserna bör ske redan från början.

Ekonomi och medelsanvisningar (Avsnitt 6 och 7)

Enligt utredningsdirektiven bör visas hur nuvarande ordning med direkt medelsanvisning till SR och till televerket fr.o.m. 1993 kan ersättas med en samlad medelsanvisning till SR. Utredaren klarlägger dock inte de ekonomiska effekterna för SR av apportöverföringen.

SR har lämnat en redovisning till utredaren av olika modeller för prissättning av näthyra och ersättning till rund-

radiokontot för de befintliga anläggningarna. SR förordade därvid en modell med "lika hyresnivå".

Om det nya bolaget etableras under 1992 bör, enligt direktiven, nuvarande system också kunna behållas till utgången av 1992. Utredaren kommenterar dock inte detta.

I utredningen anges det belopp SR bör äska för 1993 samtidigt som det konstateras att beloppet under de följande åren kommer att stiga. Kostnadsreduceringen 1993 är en följd av ändrad avskrivningsmetod och en effekt av starten av den tredje TV-kanalen som däremot inte är en följd av det nya huvudmannskapet. Det saknas en sammanfattande bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av den föreslagna organisationsmodellen för SR-koncernen sett i ett längre tidsperspektiv.

Baserat på erhållet siffermaterial från televerket har SR därför gjort nedanstående beräkning för den kommande tioårsperioden.

Tabellen har redovisats i SR:s anslagsframställning för 1993.

Redan efter några år har kostnadsreduceringen (skillnaden år 1993 mellan 513 och 401 milj. kronor beror på den beräknade effekten av den tredje TV-kanalen och ändrad avskrivningsmetod, dvs. skillnaden mellan 100 % avskrivning och planelig avskrivning) förändrats till en kostnadsökning. Efter tio år kommer kostnaden för distribution och programinsamling att ligga på en nivå som är drygt 30 % högre än enligt nuvarande ordning.

Om koncernens anslag inte skulle justeras under tioårsperioden, utan ligga kvar på 1993 års nya nivå, innebär det att programverksamhet motsvarande en kostnad på mer än 1 500 milj. kronor i fast penningvärde, inte har kunnat genomföras. Detta motsvarar en nivåreducering med 320 milj. kronor efter 10 år.

SR anser det därför nödvändigt att beslut redan nu fattas om att koncernen löpande kompenseras för dessa kostnadshöjningar.

År	1993	1994	1995	1996	1997
Kostnad exkl. M3-effekt	357,0	384,0	424,1	460,8	494,3
Kostnad exkl. M3-effekt	332,2	354,2	394,3	431,0	464,5
År	1998	1999	2000	2001	2002
Kostnad exkl. M3-effekt	526,	554,1	578,9	600,5	618,8
Kostnad exkl. M3-effekt	496,2	524,3	549,1	570,7	589,0

I avsnitt 6 talas om för verksamheten nya och inte helt klargjorda kostnadsposter. Relevansen i att kalkylera med vissa av dessa kan diskuteras.

Vid fastställande av nivån för riskerna bör vägas in SR-koncernens långsiktiga och av statsmakten fastställda verksamhet och den därav följande minimala affärsrisken.

Utredaren föreslår bl.a. att basverksamheten belastas med större delen av de indirekta kostnaderna och att andra verksamheter (dvs. de konkurrensutsatta) belastas med mariginalkostnader. Enligt SR:s uppfattning bör varje verksamhet så rättvist som möjligt belastas med sin andel av kostnaderna.

Utredarens förslag att moms på distributions- och programinsamlingstjänster ska debiteras rundradiokontot direkt och ej SR-koncernen innebär ingen kostnadsreducering för avgiftsbetalarna. Däremot kan en sådan ordning försvåra för programföretagen att effektivisera verksamheten och därmed utnyttjandet av anslaget till avgiftsbetalarnas bästa.

Utlandsprogrammet

Kostnadsutveckling för och finansiering av Utlandsprogrammet är inte behandlat i utredningen. Eftersom denna verksamhet finansieras med skattemedel via Utrikesdepartementet är det viktigt att UTP:s ekonomiska framtid klarläggs.

I betänkandet föreslås att en särskild organisationskommitté bildas med uppgift att bl.a. lämna förslag till avtal med staten och svara för bildandet av bolaget (dvs. fungera som interimstyrelse).

Många av de frågor som organisationskommittén skall behandla är av skiljedomskaraktär och kommer att få stor betydelse för SR-koncernen. SR anser det därför angeläget att koncernen får möjlighet att på lämpligt sätt medverka i arbetet exempelvis med en representant i kommittén.

Televerket har tidigare i flera sammanhang framfört förslag om organisatoriska lösningar för rundradioverksamheten, vilka ej baserades på ett fullständigt avskiljande av densamma från Televerket. Syftet har varit att nå en optimerad utnyttjning av tillgängliga resurser.

Fördelarna av en mycket nära samverkan mellan olika radioverksamheter är betydande vilket också konstateras av utredaren i flera avsnitt av sin rapport där rekommendationer ges i syfte att säkra en sådan samverkan.

Efter riksdagens beslut våren 1991 har arbetet inriktats mot och förberedelser vidtagits för att ett helt avskiljande skall kunna ske under 1992. Ambitionen från vår sida är nu att inom ramen för detta nya upplägg finna former för en fortsatt god samverkan.

Televerket stödjer således förslaget om överföring av rundradioverksamheten till ett särskilt aktiebolag från och med den 1 juli 1992. Vi vill dock erinra om att skälet för riksdagens beslut om denna förändring var att denna verksamhet i allt väsentligt var av monopolkaraktär och därför, enligt riksdagen, ej lämpligen kunde förenas med den numera helt kommersiella verksamheten som Televerket Radio bedriver. Detta bör tydligt anges i bolagsordningen.

Mot bakgrund av det direktiv som utredaren haft att arbeta efter konstaterar Televerket att utredarens förslag i allt väsentligt är bra varför televerkets synpunkter i stor utsträckning är av kompletterande art.

Utredaren föreslår att en organisationskommitté bildas som skall omhänderta och lösa en rad tunga frågor inför bildandet av Radio Net AB och avskiljningen från Televerket. Denna åtgärd är nödvändig för att åstadkomma en planerbar övergång och stöds till fullo. Det är viktigt att organisationskommittén bemyndigas att träffa avtal med samarbetspartners, kunder och leverantörer som även innefattar perioden efter avskiljandet. Televerket vill här

framföra den betydelse Televerket fäster vid att vara representerat i denna kommitté. Televerket är också berett att medverka med representant i den kommande styrelsen för bolaget. Denna representation bör vara möjlig då, enligt utredaren, bolaget bildas för att lösa frågor inom massmedieområdet och inte för att konkurrera med Televerket Radio.

De rubriker vi använder i den fortsatta texten följer utredningsrapportens upplägg.

3 Samråd

Utredarens uttalande om att Radio Net AB bör vara innehavare av frekvenstillstånden stöds. Detta område kommer enligt uppgift att preciseras ytterligare i det kommande förslaget till Lag om radiokommunikation, m.m. från Frekvensrättsutredningen som föreläggs Riksdagen under våren.

4 Verksamheten inom rundradioområdet

Rundradionätet är primärt byggt för terrester utsändning av radio- och televisionsprogram. Som utredningen visar används överskottskapacitet i nätet också för ett antal övriga tjänster. Vi kan notera att Televerket säljer likartade tjänster som Direktvision i trådbunden form. Även RAD-TEX-tjänsten har en motsvarighet i Televerkets MINI-CALL-text-tjänst men där servicen i första hand erbjuds till fickmottagare. Televerkets inställning är att överskottskapacitet i rundradionätet som kan användas för tele-tjänster bör marknadsföras av lämplig teleoperatör som har en för respektive tjänst fungerande marknadsorganisation.

Radio Net AB behöver som auktoriserad operatör kunna delta i det internationella arbetet i de organ som står öppna för andra nätoperatörer för rundradio såsom ITU, ETSI, EBU m.fl. Om detta skall ske i form av svensk RPOA får övervägas i samband med att definitionen av en svensk RPOA klarlägges. Exempelvis är deltagande i in-

ternationella kabel- och satellitkonsortier inte en självklar nödvändighet.

I rollen som K-företag är det viktigt att det nya bolaget samverkar med andra K-företag och Televerket. Skälet härför är den fortsatt omfattande samverkan som förutses och för att det gemensamma ansvaret mot tittare/lyssnare skall kunna uppfyllas.

Televerket bedriver landets mest omfattande forsknings- och utvecklingsverksamhet inom området och tycker därför det är lämpligt att Televerket tillsammans med Radio Net AB och de programproducerande bolagen driver ett gemensamt F&U-program för att säkerställa bästa möjliga resultat.

5 Överföringar från Televerket Radio

5.1, 5.2, 5.3 Överföring av materiella resurser

Följande klarläggande bör göras beträffande överföring av anläggningstillgångar från Televerket till Radio Net AB.

- Rundradioanläggningar som finansierats genom Rundradiofonden överförs som apportegendom till Radio Net AB. Dessa anläggningar är bokförda till nettovärdet noll i Televerkets balansräkning och överförs utan att Televerket får någon ersättning.
- Ovanstående gäller också rundradioanläggningar som finansierats med statsanslag.
- Anläggningar för den nya markbundna televisionskanalen som finansierats av Televerket överlåts till Radio Net AB genom försäljning. Överlåtelssumman skall motsvara Televerkets utgifter för investeringarna inkl. räntekostnader samt drift- och underhållskostnader. Från detta skall dras de kostnadsersättningar Televerket erhållit för dessa anläggningar.
- Övriga verksamheter inom Televerkets nuvarande affärsområde Rundradio såsom Direktvision, Radtex, Närradio m.fl. som finansierats av Televerket skall vid överföring till Radio Net AB ske till marknadsvärde. Marknadsvärdet skall därvid omfatta hela vär-

5.4 Överföring av personella resurser

5.4.1 Personalen inom Televerket Radio

Televerket Radio har som angivits av utredaren fr.o.m. 1992-01-01 infört en ny organisation för att förbereda kommande delning av divisionen. En av förutsättningarna för organisationsarbetet har varit att rundradioverksamheten och frekvensförvaltningen kommer att utgöra landsomfattande självständiga och självförsörjande enheter. De är nu direkt underställda chefen för Televerket Radio för att underlätta delningen. I den nya interimorganisationen har därför den ursprungliga rundradioorganisationen tillförts vissa befattningar för att Rundradion skall kunna fungera som en egen enhet. Komplettering behövs inom personal- och ekonomiområdet, för beställarkompetens inom ett antal områden (fjärrkontroll, satellit, infrastruktur) samt för vissa övriga arbetsuppgifter (arbetsmiljö och säkerhet, information). Utökningarna är som anges i rapporten drygt 70 personer.

Vid den personalplanering som föregått införandet av den nya organisationen har resurserna för personal och ekonomi i stort sett kunnat tillgodoses med interna resurser med undantag för Stockholmsregionen där viss nyrekrytering behöver göras. För de övriga behoven har ej resurser funnits fullt ut internt Televerket Radio utan ett antal vakanser finns.

Televerket Radio har beslutat att stor restriktivitet skall råda beträffande externrekrytering. Det är dock nödvändigt att besätta vissa vakanser så att en driftsättning av bolaget möjliggörs 1992-07-01 och så att inte verksamheten äventyras.

Sammanfattningsvis delar Televerket utredarens uppfattning att den personal som ingår i rundradions interimistiska organisation anställs av Radio Net AB.

Televerket delar utredarens åsikt att tekniskserviceorganisationen hålls samman och att det nya bolaget bör köpa tekniskservice från Televerket. Detta är såväl samhällsekonomiskt som företagsekonomiskt för berörda verksamheter den billigaste och mest effektiva lösningen. Vi ser utredarens villkor som generellt affärsmässiga och rimliga.

I tillägg till argumentationen för utredarens förslag beträffande tekniskservice vill Televerket även framhålla den resursutjämning över tiden som med föreslagen lösning kan ske (t.ex. master för rundradio och mobilradio är ej lika gamla och behöver därför inte underhåll samtidigt). Vidare leder ökat programutbud och finansiering genom reklamintäkter med stor säkerhet till ytterligare skärpta krav på korta ställtider vilket innebär redundanskrav både på utrustnings- och personalsidan - faktorer som talar för personal med bred kompetens användbar för många tjänster enligt föreslagen modell, samtidigt som det resulterande större antalet servicetekniker ökar möjligheten att dygnet runt och med kort inställelsetid göra felavhjälpande insatser.

Det är viktigt att notera att tekniskservicepersonalen, under de mer än 75 år som Radion i olika former varit en samordnad organisation, alltid samutnyttjats optimalt för allt radiotekniskt underhåll och anläggningsverksamhet inom Radions ansvarsområde, dvs. rundradiotjänster, mobilteletjänster, satellit och radiolänkverksamhet för televerksamheten, underhållsåtagande åt utomstående kunder m.m. Den har alltså aldrig varit en exklusiv rundradiorekurs utan alltid en gemensam tillgång. Drygt en tredjedel av den totala resursen för tekniskservice inom Televerket beräknas utnyttjas för Rundradions behov under 1992.

Det råder delade meningar mellan Televerket och Televerket Radios affärsområde Rundradio om sammanhållen respektive delad tekniskserviceorganisation. Vi har noggrant vägt de synpunkter som framförts och har full förståelse för att de områden som berörs måste bli väl omhändertagna. Med beaktande av de fördelar som kan åstadkommas i en större enhet kompetensmässigt och effektivitetsmässigt samt de erfarenheter vi har av att arbeta

med krävande externa kunder, som t.ex. vårt åtagande gentemot luftfartsverket gör att vi fortsatt förordar en samlad teknikerserviceorganisation. En delning skulle innebära betydande påfrestningar både för berörd personal och ekonomin. Framtida erfarenheter får självfallet avgöra hur samarbetet kan drivas. Detta regleras från tid till annan avtalsmässigt.

Avtalet om teknikerservice mellan Televerket och Luftfartsverket har löpt sedan 60-talet då en liknande verksamhetsuppdelning som den nu förestående gjordes mellan Luftfartsverket och Televerket. Detta avtal omfattar en arbetsinsats av mer än 100 man/år. Denna verksamhet uppfyller de mycket höga krav på säkerhet och tillgänglighet som Luftfartsverket har.

Utredaren föreslår i sin rapport att ett långsiktigt avtal beträffande teknikerservice, lämpligen 3-årigt, skall tecknas mellan bolaget och Televerket. Därefter bör - enligt Televerket - uppsägningstiden för avtalet vara 3 år (samma konstruktion som gentemot Lfv). Televerket tolkar skrivningen i 3:dje stycket under punkt 5.4.3.5 så att avtalet för den första perioden skall innehålla en paragraf som reglerar överföringen av personal om förlängning ej sker.

Någon omfattande analys har inte gjorts i det fall en delning av teknikerserviceorganisationen skulle bli aktuell men i tillägg till de ca 220 personer som utredaren beräknar behöva överföras till Radio Net AB bör en rimlig andel av gemensamma resurser tillkomma.

Sänkta kostnader för teknikerservice är ett klart uttalat krav i rapporten. Televerket klarar att hålla rimliga kostnader men det är viktigt att kostnadsjämförelser görs på ett riktigt sätt så att jämförelsen blir relevant. Bl.a. tillkommer under 1992 det nya marknätet för TV samt en kraftig ambitionssänkning av det förebyggande underhållet för rundradionätet.

Personella resurser för anläggningsverksamheten har ej närmare berörts i rapporten. Det är viktigt att notera att en del av denna personal rekryterats för rundradions speciella behov när det gäller högmast. Högmastarbete är mycket speciellt till sin natur och saknar motsvarighet i branschen i övrigt. Verksamheten är omgärdad med regler och bestämmelser för arbetsmässigt skydd för denna per-

sonalkategori. Bl.a. är personalens ålder maximerad till 50 år för att erhålla tillstånd för arbete i mast. När denna ålder är uppnådd krävs en förändring och omskolning till andra arbetsuppgifter. Det är rimligt att Radio Net AB på ett eller annat sätt är med och tar ansvar för denna situation. Anläggningsverksamheten bör liksom den tekniska driften regleras i avtal där hänsyn kan tas till ovanstående problem.

Det har i utredningen framförts oro för att neutralitetsproblem skulle kunna uppstå gentemot Televerket Radios konkurrenter om teknikserviceorganisationen odelat skulle organiseras här. För tydlighetens skull vill vi understryka att det inte är Televerket Radios avsikt att ett underhållsmonopol skulle skapas. Det är vår bestämda uppfattning att om våra konkurrenter önskar underhålla sina i Radio Net AB:s master och hus inplacerade utrustningar skall de naturligtvis ha full frihet till detta.

I förlängningen skapar rundradioföreträdarnas starka krav på att själva äga sin egen underhållsorganisation en mycket stark oro hos oss att vad som egentligen åsytas är ett fullständigt monopol på såväl de unika högmasterna som allt till dessa anläggningar knutet underhåll och anläggningsarbete, alltså även för Televerkets utrustningar. Televerket utgår från att Televerket har rätt att självt utföra sådant arbete.

5.5 Vissa särskilda överföringsfrågor

Om överföringar och överenskommelser avseende materiel, personal och tjänster sker enligt utredarens förslag blir de ekonomiska konsekvenserna ej av någon betydande omfattning för Televerket.

6 Ekonomiska frågor

I detta avsnitt behandlar utredaren momsfrågor för sändarbolaget respektive programbolagen. Ur Televerkets synvinkel, liksom ur ägarens staten, är det viktigt att organisationsförändringen ej leder till ökade kostnader totalt

sett samt att inte en snedvridning av resursanvändningen äger rum på grund av olika momsregler för olika inblandade företag. Om alla kunde göras momspliktiga avseende distributions- och kontributionstjänster (även Sveriges Radio) skulle detta undvikas.

Utredaren beskriver vidare för- och nackdelar med olika prissättningsmodeller och rekommenderar självkostnad med långsiktig prisbildning för kärnverksamheten. Som självkostnad beskrivs bl.a. lokaler. Vad gäller inplaceringssverksamhet och hyra av nätkapacitet förutsätter därför Televerket att nu gällande ersättningsnivåer till Radio Net AB bibehålls under rimlig tid (minst 3 år) för nyttjandet av FM-nätet för MBS samt inplacering av utrustning i hus och master. Detta är nödvändigt med hänsyn till den lösning som den mångåriga integrationen och sambyggnaden lett till för televerkets utrustningar och tjänster. Om så ej blir fallet är risken överhängande för att Televerket i allt väsentligt tvingas etablera egen infrastruktur.

Det är också viktigt att de marginella kommersiella verksamheter som Radio Net AB skall bedriva ställs under särskild priskontroll med hänsyn till att normala prisbildningsmekanismer är satta ur spel genom att verksamheten bedrivs baserat på produktionshjälpmedel som är unika och redan fullt ut finansierade inom ramen för huvudverksamheten.

Övrigt

De fackliga organisationerna har givits möjlighet att ta del av detta yttrande och uttalar därvid sitt starka stöd för förslaget om en sammanhållen teknikerserviceorganisation.

Allmänt

Regeringen aviserade i proposition 1990/91:149 att en särskild utredning skulle tillkallas för att förbereda en omorganisation av verksamheten med bl.a. programinsamling och programutsändning för Sveriges Radio-koncernen och det TV-företag som skulle komma att utses till koncessionsinnehavare vad gäller sändningar med reklam över ett tredje markbundet TV-nät (Nordisk Television AB). En förutsättning skulle vara att verksamheten skulle drivas av staten i en organisation som är avgränsad från Televerket.

Affärsområdet Rundradio inom Televerket Radio bedriver i dag rundradioverksamheten. Staten ställer medel till förfogande för den dominerande delen av verksamheten. Bl.a. det senare innebär att Rundradion hitintills har arbetat under annorlunda villkor än Televerket Radio i övrigt. Mot denna bakgrund har det för Rundradions del varit möjligt att tänka sig verksamheten inom ramen för en självständig organisation. I dag ser de anställda inom Rundradion inkl. affärsområdets ledning fram emot att verka inom ramen för ett separat, statligt aktiebolag för rundradioverksamhet.

Att bilda en ny, helt fristående organisation genom att lyfta ut en verksamhet ur en större organisation är givetvis en inte alldeles enkel operation. I detta fall innebär också särskiljandet vissa svåra avvägningsfrågor som är av förhandlingskaraktär. Det säger sig självt att affärsområdet Rundradio - mot bakgrund av regeringens tilltänkta planer - och Televerket/Televerket Radio i övrigt med sina affärsintressen inte i alla de frågor som omfattas av utredarens direktiv har kunnat ha samma uppfattning om hur särskiljningen bör gå till.

Mot denna bakgrund välkomnades regeringens planer på att en oberoende statlig utredare skulle gripa sig an särskiljningsproblemen och även förbereda omorganiseringen på vissa andra sätt. I direktiven betonades att utredarens förslag skulle utformas så att påfrestningarna blir så små som möjligt för berörda parter.

Utredaren har valt att arbeta utan bistånd av sakkunniga och experter men har haft tillgång till sekreterare. Inom Televerket Radio har en särskild arbetsgrupp, i vilken affärsområdet Rundradio varit företrätt, varit utredarens kontaktpunkt. Såväl denna grupp som chefen för Televerket Radio och Rundradion har försett utredaren med skriftligt material.

Mot ovan angivna bakgrund och med hänvisning till att Rundradions verksamhet är huvudämnet för utredningen, avger Rundradion härmed ett eget yttrande som fogas som bilaga till Televerkets synpunkter på betänkandet. Till grund för yttrandet ligger synpunkter som framförts av såväl Rundradions ledning som personal i övrigt inom affärsområdet.

Yttrandet följer betänkandets disposition.

Avsnitt 2 Bildandet av en ny organisation

Avsnitt 2.1 Olika organisationsformer

Rundradion stöder helt och fullt utredarens förslag att rundradioverksamheten bör bedrivas i **aktiebolagsform**. Aktiebolagsformen har funnits länge, är internationellt känd och accepterad och har ett väl utvecklat regelverk som i Sverige för närvarande moderniseras. Andra associations- eller organisationsformer finner Rundradion liksom utredaren olämpliga, inte minst med hänsyn till att delar av Rundradions verksamhet är klart konkurrensutsatt. När den ekonomiska relationen till Sveriges Radio-koncernen - enligt planerna fr.o.m. år 1993 - förändras kommer dessutom den konkurrensutsatta sektorn att öka. Utvecklingen på ljudradioområdet kan innebära att konkurrensen ökar relativt snart.

Viktiga förhandlingar återstår att föra avseende bl.a. rundradiobolagets övertagande av anläggningar finansierade med televerksmedel eller blandfinansierade. Därtill kommer att viktiga förberedande beslut av annat slag behöver fattas snarast möjligt. Rundradion tillstyrker därför att en särskild organisationskommitté tillsätts som förses med sådana befogenheter att den dels kan verka som part, dels kan fatta beslut som är av betydelse före att övergången till det nya bolaget skall kunna ske så smidigt som möjligt samtidigt som Rundradion under tiden fram till dess kan verka med full kraft.

Eftersom organisationskommittén skall företräda rundradioverksamheten vid de nämnda förhandlingarna med Televerket/Televerket Radio förutsätts att affärsområdet Rundradio blir väl representerat i organisationskommittén. Leverantörer, kunder och andra förhandlingsparter samt konkurrenter bör rimligen inte ingå i en sådan kommitté.

Avsnitt 2.2 Bolagshandlingar

Affärsområdet Rundradio anser att utredaren på ett förtjänstfullt sätt har översatt Rundradions nuvarande uppgifter och den affärsidé som kommer till uttryck i direktiven i förslaget till föremålsparagraf (3 §) i den bolagsordning som bilagts betänkandet. Rundradion anser dock att ett tillägg av typen "och därmed förenlig verksamhet" bör göras i paragrafen. Sådana tillägg förekommer normalt i en bolagsordning. I detta fall möjliggör ett tillägg exempelvis att Rundradion även fortsättningsvis i radiotidningssammanhang kan ge synskadade service av mottagare och hyra ut studioutrustning till tidningsföretagen.

Rundradions förslag till tillägg i bolagsordningens föremålsparagraf är: "Bolaget skall också kunna bedriva annan, med dessa uppgifter förenlig verksamhet".

Utredaren har även föreslagit ett **namn på företaget**.

Erfarenheterna säger att det ofta tar lång tid att hitta och registrera ett nytt firmanamn eller varumärke. Valet av namn är också av marknadsmässigt stor betydelse. Namnfrågan började därför tidigt att bearbetas av Rundra-

dion för att ett grundligt underlag för ägarens val av namn skulle finnas vid tiden för bolagsbildningen. Detta har utredaren haft kännedom om. Vid bearbetningen av de olika namnförslag som tagits fram har ett flertal analyserats närmare. Bl.a. har namnförslagen språkgranskats och kontrollerats av sakkunniga på området.

Det av utredaren föreslagna namnet på bolaget, Radio Net AB, bör inte användas. Dels finns det redan i aktiebolagsregistret ett företag med nästan samma namn och med verksamhet inom radio- och TV-branschen, dels är det knappast gångbart internationellt. I den anglosachsiska världen är förkortningen Net för Network mycket ovanlig och ordet skulle därför lätt kunna associeras till den för gemene man mera självklara betydelsen, nämligen hårnät eller annan typ av nät. Vidare är det tveksamt om det engelska ordet Radio, i likhet med sin svenska motsvarighet, uppfattas som om det täcker både ljudradio och television.

I det följande används ordet rundradiobolaget för att skilja den nya organisationen från den nuvarande, dvs affärsområdet Rundradio (Rundradion).

Affärsområdet Rundradio finner förslaget till styrelsetorlek väl avvägt. I linje med regeringens motiv för ombildandet av affärsområdet Rundradio till en självständig juridisk person förutsätts att rundradiobolagets leverantörer, kunder och andra förhandlingsparter samt konkurrenter inte kommer att vara företrädare i styrelsen.

Avsnitt 2.3 Behovet av särskilda regler (och 7.2)

Utredaren har angivit att frågor väsentliga för den allmänna mediepolitiken och frågor där staten köper tjänster bör regleras i **avtal**, men har inte närmare angivit av vilka skäl detta är aktuellt.

De uppgifter som staten på rundradioområdet har kunnat ålägga Televerket genom eller uppdrag kan inte åläggas ett privaträttsligt subjekt som ett aktiebolag. Istället måste avtal ingås mellan staten och ett sådant bolag där de båda parternas åtaganden fastläggs.

I det här aktuella fallet kommer bolaget att bli helstatligt ägt. Som utredaren påpekar kommer staten därvid att ha två roller, ägarens och statsmaktens. Skulle staten ingå ett avtal med detta bolag innebär det dock att staten ingår avtal med sig själv. Det är svårt att, utan att skälen härför har angetts, förstå vari vinsten med en avtalskonstruktion består. Genom avtal kan inte staten få större påverkansmöjlighet än i egenskap av ägare. Staten uppträder med andra ord rimligtvis på samma sätt i sina olika roller.

Affärsområdet Rundradio ifrågasätter alltså om avtal över huvud taget behövs, men har givetvis ingenting att invända mot att en organisationskommitté får i uppdrag att närmare analysera om och i så fall på vilka områden avtal behöver upprättas. Uppdraget kräver att kommittén får tillgång till juridisk expertis.

Affärsområdet Rundradio delar helt utredarens uppfattning att det inte behövs någon särskild tillsyn av verksamheten utöver den som normalt sker i ett av staten helägt aktiebolag. I detta sammanhang nämner utredaren att tillsynen, om så önskas, kan byggas ut genom att riksrevisionsverket (RRV) genom tillägg till gällande lagstiftning får utöva förvaltningsrevision och - under förutsättning att det anges i bolagsordningen - även redovisningsrevision. I utredarens förslag till bolagsordning återfinns dock inte någon skrivning om redovisningsrevision.

I förarbetena till lagen (1987:519) om riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser anges på vilka grunder det bör avgöras om riksrevisionsverket skall få uppgifter på dessa områden.

Av de angivna skälen är det endast det som tar sikte på verksamheter med betydande inslag av monopol som har någon relevans för rundradiobolagets verksamhet. Affärsområdet Rundradios uppfattning är därför att, om förvaltningsrevision skall ske genom RRV, skall den avse endast verksamheten med distribution av Sveriges Radio- koncernens och Nordisk Televisions program samt eventuellt distributionen av den finländska kanalen över Mälardalen. I övrigt rör det sig för rundradiobolagets del om rent affärsmässiga verksamheter, där en granskning genom RRV inte ter sig lämplig.

Enligt affärsområdet Rundradios mening finns det inga bärande skäl att låta redovisningsrevisionen ske på annat sätt än vad som är brukligt enligt aktiebolagslagen, nämligen genom revisorer som utses av bolagsstämman.

Avsnitt 3 Samråd

Affärsområdet Rundradio tillstyrker utredarens förslag vad gäller den frekvensfråga som tas upp i betänkandet. Rundradiobolaget bör vara innehavare av frekvenstillståndet för de radiosändningar som bolaget bedriver. En sådan ordning är naturlig och rimlig och i linje med nuvarande ordning.

Avsnitt 4 Verksamheter inom rundradionätet

Avsnitt 4.4 Internationell verksamhet

Affärsområdet Rundradio instämmer i utredarens slutsatser rörande förutsättningarna för att rundradiobolaget skall kunna delta i internationell verksamhet. Om rundradiobolaget, i likhet med sina europeiska motsvarigheter, får ställning som svensk RPOA skulle det internationella samarbetet underlättas betydligt.

Rundradion instämmer vidare i utredarens uttalande att rundradiobolaget bör få ställning som RPOA redan i samband med rundradiobolagets bildande. Av utredningsbetänkandet framgår att ITU-konventionens krav kommer att uppfyllas. Det första kravet, dvs. det för att kunna klassas som POA, är uppfyllt genom den föreslagna aktiebolagsformen och karaktären på verksamheten. Den senare innefattar ju såväl internationella rundradiosändningar på kortvåg och internationell programöverföring via den operativa rikscentralens (OPC/Kaknäs) egna utrustningar som omfattande rundradiosändningar av FM-ljudradio och television, vilka tekniskt påverkar den internationella radiomiljön. Det andra kravet, dvs. kravet för att en POA av regeringen skall kunna erkännas som en RPOA, är uppfyllt genom förslaget att bolaget skall vara innehavare

av frekvenstillstånden för de nämnda radiosändningarna. Svenska staten kommer därigenom att ha kontroll över att bolaget efterlever gällande internationella avtal angående radiotrafiken.

Avsnitt 4.5 Beredskapsfrågor

Affärsområdet Rundradio stöder utredarens bedömning att rundradiobolaget bör bli ett s.k. K-företag.

Rundradion anser också att utredarens slutsats att bolaget bör tillföras medel för totalförsvarskostnader genom direkta statsbidrag är riktig mot bakgrund av de speciella villkor som företaget kommer att arbeta under.

Vissa andra frågor med anknytning till beredskapsaspekterna bör också lösas inför bolagsbildningen. En av dem rör rundradiobolagets representation i olika totalförsvarsorgan. En annan rör bolagets skyldigheter och möjligheter att utöva personalkontroll.

Avsnitt 4.6 Forskning och utveckling

Det är av avgörande betydelse för rundradiobolaget att dess kompetens inom det egna teknikområdet kan upprätthållas på en hög nivå. En förutsättning för att lyckas med detta är att rundradiobolaget inte bara följer utan också deltar i den forsknings- och utvecklings(FoU)verksamhet, som sker på rundradioområdet. Den tekniska utvecklingen går för närvarande mycket snabbt, - främst genom de möjligheter som den digitala tekniken ger - och bolaget skall leva på sitt tekniska kunnande. Vidare har bolaget på detta område en mycket betydelsefull uppgift visavi framför allt sina största kunder, programföretagen. Bolaget bör och måste självt kunna vara ledande i Sverige vad gäller utvecklingen inom det egna verksamhetsområdet. Detta förutsätter en aktiv, egen teknisk utvecklingsverksamhet.

Vidare är det viktigt att rundradiobolaget inte bara upprätthåller en beställarkompetens utan också arbetar med och leder teknikutvecklingen på rundradioområdet, om

bolaget skall kunna delta i internationellt standardiseringsarbete samt annat internationellt samarbete och därmed få större möjligheter att ta till vara bolagets och rundradioverksamhetens intressen.

Tyngdpunkten i det långsiktiga FoU-arbetet på rundradiobolagets verksamhetsområde kan inte ligga hos en annan part. Det hindrar inte att det för rundradiobolaget är naturligt att finna samarbetspartners. Inte minst är det av stort intresse för bolaget att också i fortsättningen kunna samarbeta med Telia Research AB (TRAB) liksom med Sveriges Radio-koncernen. Det innebär att det är betydelsefullt att rundradiobolaget kan teckna avtal om FoU-projekt med TRAB och då direkt med TRAB.

Det avgörande är emellertid att rundradiobolaget måste ha handlingsfrihet att självt bedöma om det från rundradioverksamhetens utgångspunkter är fördelaktigast att bygga upp egna utvecklingsresurser eller att köpa dem från t.ex. TRAB. Detta är särskilt viktigt eftersom det - vilket utredaren konstaterar - kan uppstå intressekonflikter mellan rundradiobolaget och TRAB. Kontinuiteten och långsiktigheten i verksamheten kan inte garanteras med mindre än att den tekniska utvecklingen sker på bolagets villkor.

En egen utvecklingsmiljö i form av kompetens och tekniska resurser är nödvändig om rundradiobolaget skall kunna ta det fulla ansvaret för utvecklingen av sina tjänster. Det tar givetvis tid att bygga upp en sådan, men det finns en mycket god grund härför i den utvecklingspersonal och den utrustning som redan finns inom Rundradion.

Avsnitt 5 Överföringar från Televerket Radio

Avsnitt 5.1 Överföring av materiella resurser (och 5.2-5.3)

Det framgår redan av utredningsdirektiven att anläggningar som finansierats med TV-avgifts- eller skattemedel skall avträdas av Televerket utan ersättning.

Enligt direktiven skall däremot utredningen söka former och föreslå villkor för att överlåta också andra resurser

som är knutna till rundradioverksamheten till det nya bolaget så att det får möjlighet verka inom hela sitt nuvarande kompetensområde. De resurser som avses är anläggningar och utrustningar för att bedriva de övriga tjänster som byggts upp inom Rundradion, främst Radiotidningstjänsten, Närradiotjänsten, RADTEX, Direktvision och Satellit-TV.

Ifrågarande tjänster har i flera avseenden etablerats med materiella resurser och kompetens som skapats inom den TV-avgiftsfinansierade verksamheten. Därutöver har investeringar gjorts, som har finansierats av Televerket. Med hänsyn till det förstnämnda förhållandet och med beaktandet av att det här gäller en uppdelning av verksamheter med samma ägare, bör det vara naturligt att anläggningstillgångar som finansierats av telerörelsen överläts till rundradiobolaget för en ersättning som motsvarar anläggningarnas bokförda restvärde.

När det gäller utrustning m.m. för den tredje markbundna TV-kanalen bör ersättningen till televerket baseras på de investerings-, ränte- och driftkostnader som Televerket haft med avdrag för de ersättningar för dessa kostnader som hunnit erläggas vid överlåtelsetidpunkten.

5.4 Överföring av personella resurser

5.4.1 Personalen inom Televerket Radio

Under denna rubrik redovisar utredaren inledningsvis att Rundradions verksamhet sedan den 1 januari 1992 verkar som en separat sammanhållen organisation direkt under chefen för Televerket Radio. På motsvarande sätt har Frekvensförvaltningen interimistiskt bildat en landsomfattande, självständig och självförsörjande enhet som liksom den övriga delen av Televerket Radio, dvs. Mobila Teletjänster, verkar direkt under divisionschefen.

Den nya rundradioorganisationen har så långt möjligt utformats i linje med en tänkt, kommande fristående organisation. Det innebär att organisationen har utformats och dimensionerats så att den med vissa mindre undantag redan nu skall kunna verka självständigt i stället för att,

som tidigare, köpa en stor andel av vissa, då gemensamma resurser från Televerket/Televerket Radio i övrigt. Vid dimensioneringen har givetvis bemanningstalen prövats. Bl.a. har Rundradion vid planeringen varit återhållsam med att ersätta vakanser som uppkommit (t.ex. på grund av förtida pensionering).

Den nya interimistiska organisationen innebär att Rundradion sedan årsskiftet själv svarar för ekonomi-, personal- och utbildnings- samt ADB/AU-funktionerna vid såväl huvudkontoret som rundradiokontoren ute i landet i de (numera) fem rundradioområdena, i stället för att som tidigare så gott som helt repliera på resurser inom Televerket Radio. På motsvarande sätt svarar Rundradion fr.o.m. årsskiftet för sin egen informations-, skydds- samt säkerhetsverksamhet istället för att, som tidigare, repliera på resurser inom Televerket/Televerket Radio. Detsamma gäller beredningsplaneringen där Rundradion utför en viktig uppgift inom totalförsvaret.

Televerket Radio har vidare beslutat att Rundradion får förstärka sin kompetens bl.a. projektering, drift och underhåll på fjärrkontroll-, radiolänk- och satellitområdet. På dessa områden har såväl Rundradions huvudkontor som rundradioområdena tidigare replierat på resurser inom Televerket Radio, resurser som numera organiseras av telerörelsen. Beslutet har tagits mot bakgrund av att dessa rekryteringar är synnerligen angeläget och av strategisk vikt för att Rundradion som en självständig organisation skall kunna ta ett nödvändigt helhetsansvar för sina tjänster.

Slutligen har det också ansetts nödvändigt att Rundradion också skaffar viss egen kompetens vad gäller anläggningsdokumentation samt, i vissa fall, på mast/hus och elkraftområdet.

De nämnda personaltillskotten medför inga ökade kostnader eftersom entreprenörskostnader och kostnader för gemensamma funktioner i stort sett bortfaller.

Vid bodelningen inom Televerket Radio har befintlig personal inom ekonomi samt personal- och utbildningsområdet fördelats mellan de nya enheterna. Behovet av personal för funktioner som tidigare har varit gemensamma har för Rundradions del i stort sett kunnat tillgodoses

inom fyra av rundradioområdena, medan en vakanssituation föreligger inom huvudkontoret och östra rundradioområdet, dvs. inom Stockholmsområdet.

Inom övriga nämnda funktioner samt inom Rundradions teknikområden i övrigt föreligger ett stort antal vakanser. Skälet till detta är inte bara interimorganisationens tillkomst utan även dels att det varit naturligt att vara mycket återhållsam med återbesättningar av uppkomna vakanser under en lång period av omorganisationsarbete, dels att en rad förtida pensioneringar har genomförts.

Utredaren har i betänkandet uttalat sig för det lämpliga i ett sådant förberedelsearbete för det kommande rundradiobolaget som beskrivits inledningsvis. Utredaren förordar samtidigt ett nyanställningsstopp och menar att Televerket Radio skall svara för de gemensamma funktionerna under första halvåret 1992, samt angett att organisationskommittén skall svara för hur överföringen skall gå till och i vilken takt den skall genomföras. Förslaget framförs utan att Rundradion fått redovisa sin syn på resurs- och rekryteringsfrågan.

Det är angeläget att Rundradion inte nu hindras att genomföra nödvändiga rekryteringar av ytterligare personal. I annat fall kommer möjligheterna att minska kraftigt att rekrytera för verksamheten strategiskt viktig kompetens och resurser för att över huvud taget på ett rimligt vis klara verksamheten. Detta hänger bl.a. samman med att viss personal som tidigare arbetat med rundradioprojekt, men inom en annan organisationsenhet inom Televerket Radio, från årsskiftet 1991/92 överflyttats till andra enheter inom Televerket utan att möjlighet funnits att erbjuda anställningar inom Rundradion.

Även om ytterligare rekryteringar således måste få genomföras är det emellertid naturligt att vara fortsatt återhållsam med rekryteringar när så är befogat och möjligt inför bolagsbildningen. Rundradion förutsätter emellertid att Televerket/Televerket Radio genom sina beslut gör det möjligt att genomföra nödvändiga rekryteringar enligt Rundradions bedömning och att vidtagna och planerade åtgärder kan stämmas av med organisationskommittén så snart det är genomförbart.

Utredaren föreslår att Rundradion - under förutsättning att vissa villkor kan uppfyllas av Televerket Radio - skall tillgodose sitt behov av servicetjänster för drift och underhåll samt anläggningsverksamhet genom köp från den sammanhållna tekniskserviceorganisation som Televerket Radio har etablerat fr.o.m. den 1 januari 1992.

Det råder delade meningar mellan affärsrådet Rundradio och Televerket Radio i övrigt om var personalen vid Rundradions stationer skall organiseras, dvs. om Rundradion skall få behålla egna resurser för drift och underhåll, en egen serviceorganisation.

I det underlag som tillställts utredaren har **Rundradions skäl för en egen serviceorganisation** sammanfattats på följande sätt.

Rundradions behov av insatser för anläggnings-, drift- och underhållsverksamhet är tillräckligt stort för att en sådan skall kunna motiveras. En egen serviceorganisation är den största garantin för att kostnaderna för serviceinsatserna hålls på en rimlig nivå.

Med en egen serviceorganisation kan fältpersonalens personliga engagemang och känsla av ansvar för anläggningar och utrustningar behållas, vilket har klara ekonomiska implikationer. Felavhjälpningstiderna riskerar inte att förlängas, som när en entreprenör skall ha hand om verksamheten, utan organisation och arbetsformer kan optimeras efter Rundradions och dess kunders behov. Ett nära samarbete mellan Rundradions stabsspecialister, driftövervakningspersonal och servicegrupper kan även fortsättningsvis åstadkommas till fromma för kompetens- och tjänsteutveckling.

Rundradion kan som nu ta det fullständiga ansvaret för driftsäkerhet och kvalitet i tjänsterna som efterfrågas från programföretagen och som Rundradion är skyldig sina egentliga kunder, lyssnarna/tittarna. Ett sådant ansvar kan inte övertas av en entreprenör.

Rundradions möjligheter att verka konkurrensneutralt försvåras betydligt om en tänkbar konkurrent till kunder hos Rundradion, och i vissa avseenden en konkurrent till Rundradion själv, har insyn i och kontroll över en del av verksamheten och därigenom kan påverka Rundradions möjligheter till affärsutveckling och till nya kundkontakter. Därmed påverkas även Rundradions möjligheter att erbjuda distributionstjänster till programföretagen till lägsta möjliga kostnad.

För Rundradions uppgifter inom totalförsvaret är det av största värde att den servicepersonal som skall förberedas för beredskapsuppgifter inom Rundradioområdet är knuten till Rundradion.

Utredaren anser att det vad gäller serviceorganisationen inte finns någon lösning som är den givna lösningen, men har ändå förordat alternativet med en sammanslagen tekniskserviceorganisation inom Televerket Radio. Utredaren har dock i betänkandet förtecknat vissa villkor som skall vara uppfyllda om Televerket Radio skall organisera all servicepersonal. Kan inte dessa villkor uppfyllas skall den sammanslagna serviceorganisationen delas mellan Televerket Radio och rundradiobolaget. Beslut härom skall i så fall fattas av organisationskommittén.

De villkor som utredaren har förtecknat i betänkandet talar enligt Rundradions uppfattning för att utredarens huvudalternativ borde varit att Rundradion skall fortsätta svara för sin egen tekniskservice.

Därtill kommer att drift och underhåll är centrala funktioner i Rundradions verksamhet. Felavhjälpning av radio- och TV-sändare, nät och stationer representerar stora ekonomiska värden vars bevarande kräver väl avvägda underhållsinsatser. Rundradion har genom åren gjort stora insatser för att bygga upp den specialkompetens som behövs. Hur verksamheten bedrivs är av stor betydelse för utvecklingen av de terrestra nättjänsternas möjligheter att attrahera kunder och därmed rundradiobolagets möjligheter till ett gott resultat. Dessutom har en entreprenör, som har driftpersonalen helt i sin hand, inte de incitament till rationaliseringsåtgärder som bäst tar till vara rundradiobolagets intressen. Sammantaget är det därför svårt att för-

stå att utredaren föreslår en lösning där Rundradion lämnas utan reell möjlighet till den tillsyn och kontroll som är så viktig för att bolaget och dess verksamhet skall kunna fungera och utvecklas på ett tillfredsställande sätt.

Som tidigare framhållits kommer rundradiobolagets verksamhet att i ökande grad utsättas för konkurrens. En viktig förutsättning för att bolaget skall lyckas är då att tjänster med rätt servicenivå och kvalitet kan tillhandahållas. Detta kräver att bolaget har en egen serviceorganisation.

Utredarens avgörande skäl för sitt val synes vara att

- Televerket Radio uppger att inom en sammanhållen teknikserviceorganisation kan service erbjudas till lägre kostnad,
- Televerket Radio anser att konkurrensneutraliteten kan garanteras,
- Televerket Radios avvecklingskostnader vid uppdelning av serviceresurserna uppstår till ca 100 milj. kr.

Kalkyler utförda inom Rundradion visar att Rundradion med en egen serviceorganisation har avgjort bättre förutsättningar att hålla servicekostnaderna nere jämfört med om Televerket Radio anlitas som entreprenör. Bl.a. kan då rundradiostationspersonalen samutnyttjas med övriga resurser inom Rundradion. Vidare behöver inte Rundradion vara med och betala för den sammanhållna teknikserviceorganisationens samkostnader. Inte heller är något vinstpåslag aktuellt, vilket Televerket Radio för sin del har aviserat för tiden fr.o.m. 1 juli 1992.

När det gäller **konkurrensneutraliteten** ligger det redan i förutsättningarna för rundradiobolagets bildande att det skall verka konkurrensneutralt. Med de starka bindningar och det beroendeförhållande som uppstår om Televerket Radio svarar för servicen på Rundradions stationer kan inte denna förutsättning uppfyllas.

Dessutom försvåras starkt allmänhetens och de lokala kundföretagens möjligheter att rätt uppfatta ansvarsförhållandena om Televerket Radio skall organisera personalen på FM/TV-stationerna trots att rundradiobolaget äger dem och svarar för företagets programutsändningar därifrån m.m.

Som nämnts grundar utredaren också sitt ställningstagande på uppgiften att Televerket Radio får **avvecklingskostnader på ca 100 milj. kr.**, och därmed kommer att resa krav på kompensation med motsvarande belopp, om den nyligen sammanslagna organisationen måste delas. Det har inte redovisats hur detta belopp har tagits fram.

Affärsområdet Rundradio har sedan år 1975 och fram till den 1 januari 1992 organiserat personal vid FM/TV-stationerna och är också den största användaren av dessa resurser.

En uppdelning av den nu sammanslagna teknikserviceorganisationen, där Rundradion behåller sin del, innebär inte att Televerket/Televerket Radio i övrigt behöver flytta sin utrustning ut ur Rundradions stationer. Tvärtom utgår Rundradion från att Televerket/Televerket Radio och rundradioverksamheten även fortsättningsvis har behov av och önskemål om inplaceringar i varandras stationer till affärsmässigt grundade ersättningar och att olika andra villkor ömsesidigt kan tillgodoses.

Uppdelningen bör genomföras innan rundradiobolaget bildas. Den behöver inte innebära några dramatiska förändringar för servicepersonalen. Studier inom flera rundradioområden visar att endast marginella förändringsbehov föreligger. Det förutsätter givetvis att parterna bemödar sig om att finna lösningar på de begränsade problem som kan uppstå.

Rundradion är givetvis i en sådan situation beredd att ta på sig sin del av ansvaret även för den personal som anlitas av Rundradion för tyngre anläggnings- och underhållsarbeten.

Om Televerket Radio finner det önskvärt att som tidigare köpa service från Rundradion är detta givetvis fullt möjligt.

Mot denna bakgrund framstår ett kompensationskrav i storleksordningen 100 milj. kr. som orimligt.

Sammanfattningsvis anser således affärsområdet Rundradio att det finns övervägande och mycket starka skäl för att rundradiobolaget skall ha en egen serviceorganisation. En egen serviceorganisation är av avgörande betydelse för rundradiobolagets framtida verksamhet.

Det finns en mycket stor uppslutning kring de ovan framförda synpunkterna bland Rundradions personal.

Även Rundradions viktigaste kunder, programföretagen, delar av allt att döma denna syn.

Avsnitt 6 Ekonomiska frågor

Avsnitt 6.1 Kompensation för gjorda investeringar (och 7.1)

Enligt utredningens direktiv skall utredaren lämna förslag på hur rundradiokontot kan tillföras ersättning för gjorda och avskrivna investeringar. Utredaren har härvid lämnat ett förslag som inte ger rundradiobolaget möjligheter att på vanligt sätt göra avskrivningar på de anläggningsvärden som genom apport förs in i bolaget. Förslaget innebär för Sveriges Radio-företagens del att kostnaderna för rundradiobolagets tjänster under år 1993 blir förhållandevis låga, men sedan kommer att stiga avsevärt för att täcka in ackumulerade avskrivningskostnader.

Ett alternativ som undanröjer sådana betänkliga nackdelar i utredarens förslag och som skulle kunna ligga till grund för Regeringens kommande förslag till Riksdagen, är att rundradiobolaget till rundradiokontot årligen erlägger ett belopp motsvarande avskrivningar på de anläggningars bokförda restvärde som bestäms utgöra apport i samband med bolagets bildande.

Alternativet har flera fördelar:

- I prissättnings-sammanhang påverkas inte självkostnadskalkyler, och därmed prissättningen, av komponenter (rabatt) som ur methodsynpunkt inte kan anses tillämpliga.
- En enhetlig prissättningsmodell kan användas oavsett kund.
- Begreppet rabatt elimineras och därmed undviks missförstånd.
- Rundradiokontot, och därmed TV-avgiftsbetalarna, gottskrivs för gjorda investeringar.
- Det tillskott som på nämnda sätt tillföras rundradiokontot används för att möjliggöra för Sveriges Radio

Avsnitt 7 Medelsanvisningar och anslagsfrågor

Avsnitt 7.1 Medelsanvisning till Sveriges Radio AB

Sveriges Radio-koncernens medelsbehov för 1993 kommer bl.a. att bli beroende av vilken modell som kommer att tillämpas för att kompensera rundradiokontot/Sveriges Radio-koncernen för tidigare gjorda investeringar och därmed de värderingar som måste göras av anläggningar och utrustning samt i vissa fall resultat av förhandlingar med Televerket om överlåtelser.

Enligt Rundradions uppfattning är det angeläget att regeringen i sitt förslag till riksdagen om medelsanvisning för Sveriges Radio-koncernens behov tar hänsyn till detta och lämnar **utrymme för justeringar** med hänsyn till kommande värderingar och förhandlingar. Rundradion föreslår därför att regeringens kommande förslag till medelsanvisning för Sveriges Radio-koncernens köp av programutsändnings- och programinsamlingstjänster ses som preliminär och att det anvisade beloppet kan justeras, exempelvis i samband med förslag på tilläggsbudget hösten 1992.

I detta sammanhang vill Rundradion också påtala vikten av att den ekonomiska relationen mellan rundradiobolaget och Sveriges Riksradio i vad avser de över statsbudgeten anvisade driftmedlen till utlandssändningar blir densamma som för Sveriges Radioverksamheten i övrigt.

Bakom yttrandet står chefen för affärsområdet Rundradio Valdemar Persson, rundradioområdescheferna Dan Andersson, Hans Granqvist, Mats-Ove Jacobsson, Bengt Lundberg och Bo Östlund samt sektionscheferna vid Rundradions huvudkontor Nils Bohman, Kurt Hassel, Rolf Jaensson, Sven-Erik Laingren, Per Mellberg, Gun Stahle och Arne Svanteson.

Statsanställdas Förbund ställer sig i huvudsak positiv till utredarens förslag avseende "Nytt huvudmannskap för rundradionätet". De synpunkter som nedan framföres är att se som kompletterande och ej ifrågasättande av utredarens slutsatser.

- 2.3.1 Vi förordar att statens inflytande säkerställs genom ledamot i styrelsen. Policy för svagt instrument för styrning.
- 2.1.6 Vi ställer oss positiva till förslaget om bildandet av aktiebolag. För "organisationskommittén" måste mandat, befogenheter och sammansättning framtagas. Vi förutsätter att Statsanställdas Förbund erhåller en plats i kommittén.
- För att underlätta övergången till aktiebolag för de anställda förutsätter vi att BOA (bolagsavtalet) tillämpas i bolaget.
- 4.3.5 Rundradioanläggningar finns också i många lokaler tillhörande telefonirörelsen.
- 4.4 Televerket bör även fortsättningsvis vara huvudman för arbetet inom ITU. Vi föreslår att organisationskommittén får i uppdrag att påbörja arbetet med bildandet av ett RPOA.
- 5.1.3 Radiolänkstationerna ägs ofta av telerörelsen.
- 5.4.3.2 Vi anser att den bästa lösningen är en samlad serviceorganisation, men om en delning görs måste en mycket noggrannare bedömning göras av vilka personalresurser som krävs för att respektive bolag skall klara statens krav och ingångna avtal.

Utredaren har i sin bedömning av personalbehovet inte tagit med redan anställda resurser inom områdena mast och el.

5.4.3.5 Utan att ta ställning till huvudman delar vi utredarens uppfattning om att en samlad teknikservingorganisation är det mest rationella och kostnadseffektiva för samtliga parter. En samlad serviceorganisation garanterar fortsatt hög servicegrad, tillgänglighet och goda möjligheter till anpassning till kommande kompetensnivåer. Dessutom möjliggör det att behålla en geografiskt spridd organisation och arbetsuppgifter i glesbygd.

Vi kräver därför att förslaget till riksdagen fastslår

- att en samlad teknikservingorganisation behålls
- att organisationskommittén (partsammansatt) ges i uppdrag att tillse att rimliga avtal upprättas
- att avtalet skall vara minst 3 år för att kunna bedöma fördelar och affärsmässighet med en gemensam teknikservingorganisation.

6.1 Analogt med utredarens ställningstagande att licensbetalarna ej skall betala redan gjorda investeringar, måste staten försäkra sig om att bilaget förvaltar och utvecklar nätet, så att alla licensbetalare har samma tekniska kvalitet på rikstjänsterna i framtiden.

6.3 Momsproblematiken är komplicerad och kan på många sätt skapa problem. Om utredarens förslag till lösning inte löser alla problem, bör det övervägas om inte Sveriges Radio också skall bli momspliktig såsom övriga nyttjare av nätet.

En sådan åtgärd skulle sannolikt lösa kommande problem med anledning av allt friare regler för att starta programföretag.

Vi har tagit del av utredningen om nytt huvudmannaskap för rundradion och vill särskilt trycka på en del punkter.

Vi tycker att det viktigaste är att serviceorganisationen hålls samman, inkluderat mast och anläggningsresurser. Vi anser vidare, att ett långsiktigt avtal (3 år) måste tecknas. Detta för att en sammanhållen serviceorganisation, skall få möjlighet att visa att det är den bästa lösningen för alla parter.

Beträffande stycke 5.4 vill vi att personalen "skall erbjudas anställning i det nya bolaget".

Momsfrågan som belyses i avsnitt 6.3 måste lösas på det sätt som beskrivs i sista stycket, så att det blir konkurrens på lika villkor.

Beträffande avsnittet 7.2 anser vi det viktigt att de tjänster som staten köper har samma tillgänglighet över hela landet.

Försvarsmaktens utnyttjande av rundradioresurserna är i första hand för "LUFOR - och LVORDER" (luftförsvarsorientering till totalförsvaret och civila enheter samt order m.m. till luftvärnsförband). Lufor/lvorder-systemet samutnyttjas dessutom av det civila totalförsvaret för Räddningsverkets alarmeringsorder.

Utnyttjandet av rundradiosändarna för lufor/lvorder och alarmering grundar sig på dels ett avtal mellan Överbefälhavaren, Televerket, Sveriges Radio och Civilförsvarsstyrelsen (nu Räddningsverket) angående P2-sändarnas disposition i krig, dels på 1976 års Lufor-utredning utförd av Överbefälhavaren tillsammans med bl.a. de nämnda myndigheterna.

Tidigare var Lufor-systemet ett separat nät, baserat på särskilda långvågssändare. Från 1985 är dock systemen integrerade och utnyttjar följande sändarresurser:

- Ordinarie P2-sändare (för krig och enstaka prov i fred)
- Försvarsmaktsägda kompletteringssändare, ofta samlokaliserade med P2-sändare (för krig och övning i fred)
- Försvarsmaktsägda transportabla sändare (för reserv och komplettering vid höjd beredskap och i krig samt för övning i fred)
- Försvarsmaktsägda mindre beredskaps- och övnings-sändare (för höjd beredskap och för övning i fred).

Mellan försvarsmakten och Televerket Radio finns avtal och samarbete beträffande inplacering av och tillgång till sändare, programförbindelser, service, underhåll, frekvenstilldelning, inplacering i anläggningar m.m.

Förutom att P2-sändarnas ordinarie frekvenser utnyttjas i krig erfordras särskilda frekvenser för kompletteringsändare samt för övningssändare i fred.

Fram till årsskiftet 1991/92 har övningsverksamheten kunnat bedrivas på frekvenser i bandet 104 - 108 MHz som disponerats av försvarsmakten. För närvarande pågår frekvensplanering för att tillgodose behovet av frekvenser i rundradiobandet för samtliga sändare inom lufor/lvorder-systemet. Tills vidare sker tillfälliga tilldelningar vid varje övningstillfälle.

Teknisk utveckling

Som en utveckling för lufor/lvorder-systemet studeras en tillämpning av en särskild RDS-lik kanal över vilken sändning av datameddelanden kan ske. Detta skulle öka kapacitet, snabbhet och flexibilitet inom lufor/lvorder-systemet. Studierna sker inom försvarsmakten i samråd med Televerket Radio.

Synpunkter på utredningen

Överbefälhavaren förutsätter att den nya enheten till fullo övertar hantering av beredskapsfrågorna från Televerket Radio, dvs. enligt utredningens förslag.

Aktuella avtal och samarbete för lufor/lvorder-systemet enligt ovan måste också övertas av den nya enheten så att inte möjligheterna att genomföra och utveckla detta system försämras.

Utredningens punkt 3.1 är något oklart utformad. Andra stycket talar om "...frekvenstillstånden inom de *frekvensområden*...". Överbefälhavaren förutsätter att Frekvensmyndigheten även fortsättningsvis tilldelar frekvenser/tillstånd för respektive rundradiosändare tillhörande Radio Net AB eller annan ägare, t.ex. försvarsmakten.

I övrigt har inte Överbefälhavaren något att erinra mot utredningen.

**Yttrande över utredningen om nytt
huvudmannaskap för rundradionätet**

Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) har beretts tillfälle yttra sig över rubricerad utredning.

ÖCB har följande att anföra över utredningens förslag.

Utredningen ger en god bild av nuvarande delar av Televerket Radio som ansvarar för rundradionätet. Dock saknas en djupare beskrivning av de beredskapsuppgifter som i dag ligger på Televerket Radio. Här borde en analys göras om vilka uppgifter det nya bolaget skall utföra. Att bara konstatera att statens krav på en i fred, kris och krig väl fungerande rundradio är inte nog preciserat. Här finns också kopplingar mot det militära försvaret. Detta bör ses över ytterligare.

Vad avser finansiering av de kostnader som föranleds av totalförsvarets krav, föreslår utredningen att ÖCB skall svara för dessa. ÖCB:s principiella uppfattning när det gäller finansiering av beredskapsuppgifter som överförs från myndigheter till aktiebolag och andra företag är:

Regeringen reglerar skyldigheten att beakta beredskapsaspekten.

Kraven på beredskapsverksamheten regleras av resp. funktionsansvarig myndighet, som ansvarar för att avtal upprättas mellan staten (den funktionsansvariga myndigheten) och företaget.

Huvudprincipen för finansieringen bör vara att staten svarar för de särskilda kostnader som uppkommer i samband med investeringar påkallade av särskilda beredskapsskäl. Investeringar av säkerhetsskäl som betingas av fredsförhållanden belastar inte statsbudgeten. Administrativa kostnader av verksamhetsplanerande karaktär betalas av företaget. Som sådan verksamhet räknas bl.a. upprättande av beredskapsplaner, beredskapsutbildning och övningsverksamhet.

Avsteg från principen betingade av särskilda skäl beroende på karaktären av den beredskapsverksamhet som företaget åläggs kan ske. Ansvaret härför åvilar den funktionsansvariga myndigheten.

Beträffande finansieringen av nämnda beredskapsinvesteringar, kan detta ske över anslag inom det civila försvarets planeringsram, sänkt avkastningskrav på berörda företagens kapital eller på annat sätt. Detta regleras genom statsmakternas beslut.

Mot denna bakgrund anser ÖCB att styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) som är berörd funktionsansvarig myndighet under regeringen skall reglera företagens beredskapsverksamhet. Det är också SPF som skall bestrida finansieringen av beredskapsbetingade investeringar inom Radio Net AB med medel som ingår i det civila försvarets planeringsram. Övriga beredskapsuppgifter får företaget bestrida självt.

Statens offentliga utredningar 1992

Kronologisk förteckning

1. Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan. U.
2. Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter mer föroreningar inne än ute. M.
3. Psykiskt stördas situation i kommunerna – en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. S.
4. Psykiatrin i Norden – ett jämförande perspektiv. S.
5. Koncession för försäkringssammanslutningar. Fi.
6. Ny mervärdesskattelag.
– Motiv. Del 1.
– Författningstext och bilagor. Del 2. Fi.
7. Kompetensutveckling - en nationell strategi. A.
8. Fastighetstaxering m.m. – Bostadsrätter. Fi.
9. Ekonomi och rätt i kyrkan. C.
10. Ett nytt bolag för rundradiosändningar. Ku.

Statens offentliga utredningar 1992

Systematisk förteckning

Socialdepartementet

- Psykiskt stördas situation i kommunerna
– en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. [3]
Psykiatrin i Norden – ett jämförande perspektiv. [4]

Finansdepartementet

- Koncession för försäkringssammanslutningar. [5]
Ny mervärdesskattelag.
– Motiv. Del 1.
– Författningstext och bilagor. Del 2. [6]
Fastighetstaxering m.m. – Bostadsrätter. [8]

Utbildningsdepartementet

- Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor
i högskolan. [1]

Kulturdepartementet

- Ett nytt bolag för rundradiosändningar. [10]

Arbetsmarknadsdepartementet

- Kompetensutveckling - en nationell strategi. [7]

Civildepartementet

- Ekonomi och rätt i kyrkan. [9]

Miljö- och naturresursdepartementet

- Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter
mer föroreningar inne än ute. [2]
-

ALLMÄNNA FÖRLAGET

BESTÄLLNINGAR: ALLMÄNNA FÖRLAGET, KUNDTJÄNST, 106 47 STOCKHOLM,
TEL: 08-739 9630, FAX: 08-739 9548.
INFORMATIONSBOKHANDELN, MALMTORGSGATAN 5 (VID BRUNKEBERGSTORG), STOCKHOLM.

ISBN 91-38-10969-7
ISSN 0375-250X